

650.0712

๙๖๖๖๒

0.3

ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

สารนิพนธ์

ของ

นางนิลวรรณ อมรปิยะพงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา

เมษายน 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153027

23 ก.ค. 2544

**ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม**

**บทคัดย่อ
ของ
นางนิลวรรณ อมรปิยะพงศ์**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา
เมษายน 2544**

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ใน 5 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ ในทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก และเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียน จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียน จำนวน 56 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน และครูฝึก จำนวน 30 คน รวม 106 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t -test) และค่า F (F -test)

ผลการวิจัยพบว่า

ตามทัศนะของนักเรียน

1. นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**THE LEARNING PROBLEMS OF DUAL VOCATIONAL TRAINING STUDENTS
IN RETAIL BUSINESS OF NAKORNPATTHOM VOCATIONAL COLLEGE**

AN ABSTRACT

BY

MRS. NILWAN AMORNPIYAPONG

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master of
Education degree majoring in Business Education at
Srinakharinwirot University**

April 2001

The purposes of this research were to investigate the five aspects of learning problems of dual vocational training students in retail business at Nakornpathom Vocational College; learners, teaching and learning, teaching supplies and media, evaluation, and operative companies by the viewpoints of students, teachers and operative company teachers and to compare those problems by students varied by sexes, class levels and learning achievements.

The population used for this research consists of 106 persons. There were 56 dual vocational training students, 20 teachers, 30 operative company teachers totaled 106 persons. The devices used to and accumulate the information are questionnaires constructed in forms of 4 rating scaled checking and open-ended types. Statistics used to analyze the data are percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test.

The outcomes of this research are:

The viewpoints of students.

1. Students by different sexes, had no statistically different learning problems in total and in individual aspect.
2. Students by class levels had no statistically different learning problems in total and in individual aspect.
3. Students by achievements had no statistically different learning problems in total and in individual aspect.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาการเรียน
ของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ของ
นางนิลวรรณ อมรปิยะพงศ์ แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

.....ประธาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ดร.อารี พันธุ์มณี

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ดร.อารี พันธุ์มณี

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกธุรกิจศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย)

.....หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรีร์ ลิ้มไทย)

วันที่ 30 เมษายน 2544

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความเมตตากรุณาในการให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุพีร์ ลี้มไทย ประธานควบคุมสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์มีถิ์ กรรมการ และรองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ ที่กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตน์ อาจารย์กมล โพธิเย็น และ อาจารย์สิมูฐากร ชูทรัพย์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้การอบรม สั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ตลอดจน ประสพการณ์ ที่ดีแก่ผู้วิจัย อีกทั้งได้รับความเมตตาด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครู-อาจารย์ วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และวิทยาลัย อาชีวศึกษาเพชรบุรี และขอบคุณนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ซึ่งเป็น ผู้ตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาคุณบิดาซึ่งล่วงลับ ไปแล้ว มารดา ครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาอบรม สั่งสอน และให้กำลังใจแก่ ผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้าเสมอมา

นิลวรรณ อมรปิยะพงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
หลักการและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.....	8
โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538.....	16
ประวัติสถานประกอบการ.....	19
ธุรกิจค้าปลีก.....	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน.....	32
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี.....	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน.....	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	48
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51

บทที่	หน้า
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	79
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	79
ความสำคัญของการวิจัย.....	79
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
อภิปรายผล.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	89
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	117
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	119

บัญชีตาราง[illegible]

ตาราง	หน้า
18	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการประเมินผล ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ..... 69
19	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านสถานประกอบการ ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ..... 70
20	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียน ของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ..... 71
21	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียน ของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น..... 72
22	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียน ของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน..... 73
23	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนแตกต่างกัน..... 74
24	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะ ของนักเรียน..... 75
25	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะ ของครูผู้สอน..... 76
26	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะ ของครูฝึก..... 77

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาเป็นการสร้างคนเพื่อให้คนสามารถสร้างความเจริญให้กับประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยที่ตนเองสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรม บริการ และการเกษตรที่ทันสมัย ซึ่งจำเป็นต้องใช้กำลังคนหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี แต่จากสถิติในปีหนึ่ง ๆ พบว่า มีเยาวชนที่ออกจากโรงเรียนหลังจบประถมศึกษาปีที่ 6 และมีมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นจำนวนมาก เข้าสู่ตลาดแรงงานเป็นช่างฝีมือประเภทที่ ไม่ต้องอาศัยทักษะและความชำนาญนัก แต่ได้รับค่าแรงต่ำ ดังนั้นการจัดการศึกษาด้านอาชีพจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากการศึกษาด้านอาชีพเป็นการส่งเสริมและฝึกฝนให้คนออกไปประกอบอาชีพตามความถนัดและความสามารถที่แต่ละคนมีอยู่ (มาลี ทักษะกรวงศ์. 2541 : 1) ในการจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เท่าทันโลก การอาชีวศึกษาเป็นการให้ความรู้แก่บุคคลเพื่อไปประกอบอาชีพ (ชูใจ ศรีรัตน์ และธนู แสงศักดิ์. 2517 : 72) หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การอาชีวศึกษา คือ การใช้พื้นฐานวิชาชีพที่ประกอบไปด้วยความรู้และความชำนาญในอันที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและเศรษฐกิจ (บุศรินทร์ ปัทมาคม. 2517 : 34) และเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม นโยบายการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับจึงได้มีการเน้นการอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่โดยตรงต่อการส่งเสริมด้านอาชีพ และกรมอาชีวศึกษามีหน้าที่ในการฝึกฝนอบรมวิชาชีพให้เป็นไปอย่างกว้างขวาง โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2529-2534) การศึกษาด้านอาชีพเข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศอย่างเห็นได้ชัด ความต้องการกำลังคนทางช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และวิศวกรได้เพิ่มมากขึ้นต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (2535-2539) ซึ่งเน้นการพัฒนาด้านบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ โดยให้มีอาชีพและสามารถประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นให้การกระจายผลการพัฒนาไปสู่ภูมิภาคและกลุ่มเป้าหมายที่ด้อยโอกาสอย่างทั่วถึง รัฐบาลจึงได้เร่งรัดนโยบายในการเตรียมกำลังคนให้สอดคล้องและสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งมีสถานประกอบการต้องการบุคลากรช่างฝีมือประเภทต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก โดยเน้นให้มีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการผลิตกำลังคนประเภทช่างฝีมือให้หลากหลายสาขาอาชีพให้ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนระดับกลางในระดับช่างฝีมือและช่างเทคนิค มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพ 5 ประเภท คือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม และเกษตรกรรม วิชาชีพดังกล่าวนี้ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับต่าง ๆ

ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (ปวท.) หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพช่างฝีมือ (ปชม.) นอกจากนี้ยังได้จัดการศึกษาในลักษณะของการให้บริการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชนทั่วไป (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 9-12) และได้เร่งรัดกำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐบาล โดยจัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมเพื่อผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาให้มีปริมาณเพียงพอ มีขีดความสามารถที่ได้มาตรฐาน มีคุณธรรม วินัย เจตคติ บุคลิกภาพที่พึงประสงค์กับความต้องการของตลาดแรงงาน ทั้งในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ธุรกิจขนาดย่อมและการประกอบอาชีพอิสระ การจัดการเรียนการสอนจะต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยกรมอาชีวศึกษาได้จัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบ และวิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ ความสนใจและโอกาสของผู้เรียน ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาและพัฒนา หลักสูตรร่วมกันระหว่างสถาบัน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนเข้าร่วมร่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ได้แบ่งการจัดการศึกษาเป็นระบบปกติกับระบบทวิภาคี (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 1-3)

หลักการของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนาคนให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพและเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาส ให้เลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการได้ เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 2)

จุดหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิถีการดำรงชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติ เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจ และภาคภูมิใจในวิชาชีพ ที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม

จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศและของโลก ปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 3)

จะเห็นได้ว่าจุดหมายของหลักสูตรจะเน้นให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ เพื่อสร้างประสบการณ์ในงานอาชีพอย่างแท้จริง บทบาทของครูผู้สอนในปัจจุบันจึงเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำกระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้เพียงคอยอำนวยความสะดวกเป็นผู้กำกับหรือจัดการ ซึ่งตรงกับแนวคิดการศึกษาแบบพิพัฒนาการ ซึ่งเด็กนั้นโดยธรรมชาติเป็นผู้มีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นการศึกษาควรเป็นตัวกระตุ้นพัฒนาศักยภาพของเด็กให้มีความงอกงามที่เกิดจากภายใน ไม่ใช่การหยิบยื่นบางสิ่งให้แก่ผู้เรียนโดยครู แต่ควรเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง อันจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่ดีที่จะช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ฉะนั้น หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 จึงได้แบ่งการจัดการศึกษาเป็นระบบปกติกับระบบทวิภาคี (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 1-3)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นหลักสูตรอาชีพรูปแบบใหม่ของกรมอาชีวศึกษา โดยกำหนด ให้เป็นงานนโยบาย เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษารองรับความต้องการเรียนด้านอาชีวศึกษา โดยให้สถานศึกษา ในสังกัดกรมอาชีวศึกษาเปิดรับนักเรียนระดับ ปวช. เพิ่มเติมด้วยระบบทวิภาคี ซึ่งได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการและแหล่งงานต่าง ๆ และสืบเนื่องจากปัญหาการศึกษาวิชาชีพที่ว่าในส่วนของแรงงานอาชีพ ที่สถานศึกษาผลิตออกไปยังไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐาน ตามความต้องการของตลาดแรงงาน และทำอย่างไรแรงงานอาชีพที่ผลิตออกมานั้นจึงจะได้งานทำ อีกส่วนหนึ่งก็คือ เยาวชนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เพราะความยากจน ยังมีเป็นจำนวนมาก ในส่วนของ สถานประกอบการทำอย่างไรจึงจะได้แรงงาน ที่มีฝีมือ มีมาตรฐาน ในส่วนของสถานศึกษาทำอย่างไรจึงจะ ได้รับการยอมรับ กรมอาชีวศึกษา จึงได้ค้นคว้าวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวและพบว่า การแก้ปัญหว่าแรงงานจะมีฝีมือได้ก็โดยการปฏิบัติให้มากจึงจะเกิดทักษะและความชำนาญ การที่จะปฏิบัติให้มากก็ต้องเข้าไปฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการโดยตรง ด้านผู้ประกอบการจะได้บุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการมีทางเดียวก็คือ ต้องฝึกเอง ดูแลเอง ในด้านสถานศึกษา เมื่อผู้ฝึกอาชีพในระบบทวิภาคีสำเร็จการศึกษา สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงาน และจะได้รับการยอมรับ (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 1)

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อยกระดับการศึกษาของเยาวชนที่มีฐานะไม่สู้ดีและพลาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้ศึกษาและฝึกอาชีพสูงขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประกอบอาชีพตรงตามที่ต้องการ ตลาดแรงงานต้องการ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม วินัย ประสบการณ์ ตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยการจัดแผนการเรียนการสอนแบบให้โอกาส นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นในสถานศึกษา ส่วนภาคปฏิบัติขั้นสูงและการปฏิบัติงานผลิตจริง ๆ ก็ให้ไปฝึกที่โรงงานอุตสาหกรรม (รวิวรรณ ชนะตระกูล. 2535 : 193) แต่การที่จะช่วยให้สิ่งต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

ได้นั้น จำเป็นต้องรู้ถึงสภาพปัญหา ในการเรียนการสอนของนักศึกษาไปด้วย เพราะปัญหาในการเรียนการสอนของนักศึกษามักเกิดขึ้นเสมอ ในทุกระดับการศึกษาจะแตกต่างกันบ้างก็เพียงแต่ว่า ปัญหาเหล่านั้นจะมีมากหรือน้อย (พิสมัย บัวอุไร. 2542 : 5) แม้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้ดำเนินงานมาเป็นเวลาหลายปี มีนักเรียนสนใจเข้ามาเรียนในระบบนี้เป็นจำนวนมาก และสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการเรียนระบบนี้ แต่ปรากฏว่ายังมีปัญหา และอุปสรรคอยู่อีกมาก เช่น กระบวนการในส่วนของการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การออกกลางคันของนักเรียนและอื่น ๆ ทำให้การศึกษาระบบนี้ไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ยังไม่มีการศึกษาหาข้อมูลที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน (มาลี ทักษะกรวงศ์. 2541 : 5) ผู้วิจัยเองเคยได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ คือ เป็นหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ดูแลการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้พบปัญหาต่าง ๆ มากมายดังกล่าวข้างต้นมาตลอด จึงต้องการศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 เพื่อนำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม 5 ด้านคือด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล ด้านสถานประกอบการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก 5 ด้าน วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนและผู้บริหาร นำไปวางแผนแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ได้ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องเหมาะสม
2. เป็นข้อมูลเสนอต่อกรมอาชีวศึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ประจำปีการศึกษา 2542 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ตามความคิดของนักเรียน ครูผู้สอนในวิทยาลัยฯ และครูฝึก โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่

1.1.1 นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 2 ชั้นปี คือ ระดับ ปวช. 2, 3 ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน

1.1.2 ครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 20 คน

1.1.3 ครูฝึกผู้ทำหน้าที่สอนฝึกอบรมให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบริษัท เซ็นทรัลซูเปอร์สโตร์ จำกัด (ห้างบิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขานครปฐม) จำนวน 30 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด 106 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของนักเรียน จำแนกตาม

2.1.1 เพศ แบ่งเป็น

1) ชาย

2) หญิง

2.1.2 ระดับชั้น แบ่งเป็น

1) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2

2) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 3

2.1.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1) 3.00 - 4.00

2) 2.00 - 2.99

3) 1.00 - 1.99

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก จำแนกออกเป็น 5 ด้าน

2.2.1 ตัวผู้เรียน

2.2.2 การเรียนการสอน

2.2.3 อุปกรณ์และสื่อการเรียน

2.2.4 การประเมินผล

2.2.5 สถานประกอบการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจตรงกันและชัดเจน จึงได้กำหนดคำหรือข้อความดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการเรียน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้การเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ดำเนินไปไม่สะดวกหรือล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็น โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล ด้านสถานประกอบการ

1.1 ปัญหาด้านตัวผู้เรียน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ได้แก่ ปัญหาด้านเวลาเรียน พื้นความรู้เดิม การชักถามการเงิน หน้าที่ความรับผิดชอบต่องานสุขภาพร่างกาย และอายุน้อย

1.2 ปัญหาด้านการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินงานด้านการเรียน วิธีการสอน การจัดแบ่งเวลาแต่ละรายวิชาไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียน ครูผู้สอนขาดเทคนิคการสอน ระยะเวลาในการเรียนการสอนไม่เหมาะสม ขาดการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ครูผู้สอนไม่เตรียมตัวในการสอน ครูผู้สอนไม่สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียน

1.3 ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์ สื่อ วัสดุ และเครื่องมือสำหรับใช้สอนและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งจะส่งผลทำให้การเรียนการสอนขาดคุณภาพ

1.4 ปัญหาด้านการประเมินผล หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล ความไม่สอดคล้องระหว่างวิธีการประเมินผลกับรายวิชาที่สอน

1.5 ปัญหาด้านสถานประกอบการ หมายถึง ข้อขัดข้องหรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียน ได้แก่ เวลาเรียนภาคปฏิบัติมากเกินไป ผู้เรียนไม่เชื่อถือครูฝึกเนื่องจากระดับความรู้เท่าเทียมกัน ครูฝึกขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอน ครูฝึกขาดเทคนิค ในการถ่ายทอดความรู้ การให้คำแนะนำช่วยเหลือของครูฝึกไม่เพียงพอ ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผล การเข้า-ออกจากงานของครูฝึกมีความถี่สูงเกินไป กฎระเบียบเข้มงวดเกินไป การจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการต่ำ การมอบหมายงานแก่นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติของสถานประกอบการมากเกินไป ตลอดจนขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเอง

2. อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หมายถึง ความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะในสถานศึกษา

3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนพาณิชยกรรมที่เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก โดยเรียนภาคทฤษฎีในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

4. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

5. ครูฝึก หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สอน ฝึก อบรมภาคปฏิบัติ ให้แก่นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ในบริษัท เซ็นทรัลซูเปอร์สโตร์ จำกัด (ห้างบิ๊กซี สาขานครปฐม)

6. สถานประกอบการ หมายถึง บริษัท เซ็นทรัลซูเปอร์สโตร์ จำกัด (ห้างบิ๊กซี สาขานครปฐม) ที่ร่วมดำเนินการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีกกับวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

7. สาขาธุรกิจค้าปลีก หมายถึง สาขาวิชาประเภทพณิชยกรรมกลุ่มธุรกิจค้าปลีก ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะในระบบทวิภาคี

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2. นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบ การศึกษาค้นคว้า จึงทำให้สามารถเข้าใจถึงเนื้อหาได้ดีขึ้น โดยแบ่งหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

1. หลักการและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538
3. ประวัติสถานประกอบการ
4. ธุรกิจค้าปลีก
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
 - 5.1 ความหมายของการสอน
 - 5.2 ความหมายการเรียนการสอน
 - 5.3 รูปแบบของการสอน
 - 5.4 ลักษณะการสอนที่ดี
 - 5.5 การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
 - 5.6 องค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน
 - 5.7 คุณสมบัติของสื่อการเรียน
 - 5.8 ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน
 - 5.9 ประเภทของสื่อการเรียนการสอน
 - 5.10 การวัดและประเมินผล
 - 5.11 ขบวนการในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
 - 5.12 ประเภทของการประเมินผล
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียน

1. หลักการและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.1 ความเป็นมาของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี Dual Vocational Training (DVT) เป็นการ จัดการศึกษาให้แก่เยาวชน โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการตามความต้องการ ของสถานประกอบการ ซึ่งเป็นที่รู้จักคุ้นเคยและใช้กันทั่วไปในกรมอาชีวศึกษาว่าระบบโรงเรียน-โรงงาน มีจุดเริ่มต้นมาจากคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ เมื่อปี 2527 ให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมอาชีวศึกษา ดำเนินการทดลองฝึกช่างชำนาญงานประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ตามโครงการ ความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษา สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสถานประกอบการ เพื่อทดลองจัดอาชีวศึกษาระบบโรงเรียน-โรงงาน ที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซิเมนต์ไทยอุบลราชธานี

ในสาขาวิชาช่างซ่อมบำรุง โรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเยอรมัน ตั้งแต่ ปี 2529 เป็นต้นมา และวิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซิเมนต์ไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี ได้ดำเนินการ รับช่างฝึกหัดรุ่นแรกในปีการศึกษา 2531 ในระยะแรกนั้นเน้นทางด้านช่างอุตสาหกรรม เมื่อจัดการศึกษาวิชาชีพ ระบบดังกล่าวได้ผลเป็นที่น่าพอใจระดับหนึ่ง กรมอาชีวศึกษาจึงมีนโยบาย ขยายการจัดวิชาชีพระบบนี้ไปสู่ประเภทวิชาชีพประเภทอื่น ๆ ด้วย ประกอบกับประเทศเยอรมัน ได้ให้การสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือ ในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี 2534-2538 (ค.ศ. 1991-1995) ดังนั้น การจัดการศึกษาระบบดังกล่าว จึงขยายมาสู่ประเภทเกษตรกรรม คหกรรม และอื่น ๆ ซึ่งปรากฏว่า สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการในระยะที่ 2 นี้ สามารถเปิดรับนักศึกษาได้บางสาขาวิชา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 และกรมอาชีวศึกษาเห็นสมควรให้เปลี่ยนชื่อจาก การจัดอาชีวศึกษาระบบ โรงเรียน-โรงงาน เป็นการ จัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตั้งแต่ปี 2535 มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ 14 แห่ง เป็นวิทยาลัยเทคนิค 9 แห่ง คือ ดอนเมือง มีนบุรี ปทุมธานี ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระยอง และท่าหลวงซิเมนต์ไทยอนุสรณ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง คือ ศิลปวัฒนธรรมกรุงเทพฯ และเพชรบุรี วิทยาลัยเกษตรกรรม 1 แห่ง คือ อุดรธานี วิทยาลัยสารพัดช่าง 1 แห่ง คือ นครราชสีมา รวมช่างฝึกหัดทั้งสิ้น 880 คน และ สถานประกอบการ 188 แห่ง นักเรียนที่จบจะได้รับประกาศนียบัตรผู้ชำนาญงาน สาขาวิชาที่เปิดสอน ช่างซ่อมบำรุง อุตสาหกรรม ช่างพลาสติก ช่างพิมพ์ ช่างแม่พิมพ์ ช่างเครื่องมือตัดและขึ้นรูป ช่างยนต์ การโรงแรม โคนม ประมงน้ำจืด หัตถกรรม เครื่องหยา

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ได้รับความสนใจเป็นอย่างมากจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ นักเรียน สถานประกอบการ อีกทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมและสภาอุตสาหกรรมเอง ก็ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนโครงการด้วยดีตลอดมา ประกอบกับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีนี้ สามารถตอบสนอง ความต้องการของผู้เรียน สถานประกอบการ และสถานศึกษา การพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษาจึงเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบ โดยขยาย การจัดไปทั่วทุกจังหวัดตามสภาพความพร้อมของแต่ละสถานศึกษาที่มีสถานประกอบการในท้องถิ่นนั้น

ในปีการศึกษา 2538 กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 ได้แบ่งการจัดการศึกษาเป็นระบบปกติกับระบบทวิภาคี โดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนเข้าร่วมร่างหลักสูตรด้วย ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกระบบและ วิธีการเรียนได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับประเทศเยอรมันได้ให้การสนับสนุนโครงการความช่วยเหลือ ในระยะที่ 3 ตั้งแต่ปี 2538-2542 สามารถรับนักศึกษาได้ทุกสาขาวิชา ตามความพร้อมของแต่ละ สถานศึกษา ตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา

1.2 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training)

กรมอาชีวศึกษาได้มีนโยบายของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยให้วิทยาลัยในสังกัด กรมอาชีวศึกษาเปิดรับนักเรียน ปวช. เพิ่มเติมจากระบบปกติด้วยระบบทวิภาคี ทั้งนี้เพื่อรองรับ โรงเรียนขยายโอกาสที่จบการศึกษาระดับ ม.3 และมีความประสงค์จะเรียนสายวิชาชีพแต่มีฐานะ ไม่สู้ดี ได้มีโอกาสเรียนวิชาชีพมากขึ้น เพราะการเรียนด้วยระบบทวิภาคีจะได้รับความร่วมมือ จากสถานประกอบการและแหล่งงานต่าง ๆ นักเรียนจะได้เข้าฝึกปฏิบัติงานจริงในโรงงานอุตสาหกรรม

มากขึ้น การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพของบุคลากรด้านวิชาชีพ นักเรียน นักศึกษาที่จบออกมาจากการเรียนระบบทวิภาคี จะเป็นช่างคุณภาพเยี่ยม มีความสามารถ ทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ และความเลื่อมใสศรัทธาในวิชาชีพที่ได้รับ

ในปีการศึกษา 2538 กรมอาชีวศึกษาได้ให้สถานศึกษารับนักเรียนทวิภาคีดังต่อไปนี้

กองวิทยาลัยเทคนิค เปิดรับนักเรียนระบบทวิภาคี จำนวน 73 แห่ง จำนวน สถานประกอบการ 1,569 แห่ง จำนวนนักเรียน 7,505 คน ประเภทวิชาที่เปิดสอนมี 4 สาขา

1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนสาขาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างเทคนิค ช่างสำรวจ ช่างพิมพ์ ช่างซ่อมบำรุง ช่างเทคนิคสถาปัตย์

2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เปิดสอนสาขารัฐกิจค้าปลีก ธุรกิจโรงแรม เลขานุการ

3) ประเภทวิชาคหกรรม เปิดสอนสาขาการโรงแรม

4) ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนสาขาเครื่องประดับอัญมณี

กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา เปิดรับนักเรียนระบบทวิภาคี จำนวน 31 แห่ง จำนวน สถานประกอบการ 36 แห่ง จำนวนนักเรียน 1,251 คน ประเภทวิชาที่เปิดสอนมี 3 สาขา

1) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เปิดสอนสาขารัฐกิจโรงแรม ธุรกิจค้าปลีก บริการธุรกิจ สถานพยาบาล

2) ประเภทวิชาคหกรรม เปิดสอนสาขาการโรงแรม

3) ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนสาขาเครื่องประดับอัญมณี

กองการศึกษาอาชีวศึกษา เปิดรับนักเรียนระบบทวิภาคี โดยแยกเป็นวิทยาลัยสารพัดช่าง 9 แห่ง จำนวนนักเรียน 204 คน และวิทยาลัยการอาชีวศึกษา 5 แห่ง จำนวนนักเรียน 77 คน รวมทั้งหมด 281 คน จำนวนสถานประกอบการ 79 แห่ง ประเภทวิชาที่เปิดสอนมี 3 สาขา

1) ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนสาขาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างพิมพ์

2) ประเภทวิชาพาณิชยกรรม เปิดสอนสาขาบัญชี ธุรกิจโรงแรม

3) ประเภทวิชาศิลปกรรม เปิดสอนสาขาเครื่องประดับอัญมณี การเจียระไน

กองวิทยาลัยเกษตรกรรม เปิดรับนักเรียนทวิภาคี จำนวน 2 แห่ง จำนวน สถานประกอบการ 5 แห่ง จำนวนนักเรียน 18 คน ประเภทวิชาที่เปิดสอน มี 1 สาขา คือ เกษตรศาสตร์ จำนวนสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา 127 แห่ง จำนวนสถานประกอบการร่วม โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1,679 แห่ง จำนวนนักเรียน 8,759 คน

1.3 หลักการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1) เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาตามความต้องการ ของสถานประกอบการ

2) สถานประกอบการเป็นผู้คัดเลือกนักศึกษาหรือร่วมมือกับสถานศึกษา หรือมอบหมาย ให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ แล้วแต่กรณี

3) หลักสูตรที่ใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 ฝ่าย (สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมกันจัดทำหลักสูตร)

4) หลักสูตรจะใช้เวลาในการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติให้ครบตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538

5) สถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการจะดูแลรับผิดชอบในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะตามหลักสูตร ซึ่งระยะเวลาเรียนและฝึกอบรมส่วนใหญ่จะอยู่ในสถานประกอบการ เช่น ใน 1 สัปดาห์ จะเรียนในสถานศึกษา 1-2 วัน และ ฝึกงานอยู่ในสถานประกอบการ 3-4 วัน หรือขึ้นอยู่กับความพร้อมและความต้องการของสถานประกอบการ

6) นักเรียนจะต้องทำข้อตกลงการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ และสำเนาให้สถานศึกษารับทราบด้วย

7) ในระหว่างการศึกษาอบรมจะต้องมีสมุดรายงานผลการศึกษาประจำตัว ซึ่งจัดทำโดยนักเรียนเอง แต่ครู-อาจารย์ผู้สอนจากสถานศึกษาและครูฝึกจากสถานประกอบการจะต้องร่วมกันพิจารณาผลการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการได้เห็นชอบร่วมกันตั้งแต่ต้น

8) เมื่อสิ้นสุดการศึกษาอบรมตามหลักสูตรแล้ว นักเรียนจะต้องผ่านการทดสอบและประเมินผลด้วยข้อสอบของคณะกรรมการร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

9) เมื่อสำเร็จการศึกษาอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และประกาศนียบัตรรับรองความสามารถจากสถานประกอบการ หรือสมาคมวิชาชีพที่เกี่ยวข้องด้วย รวมทั้งสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้อง

1) ประเภตอบการ

1.1) จัดให้มีผู้รับผิดชอบควบคุมการฝึกและครูฝึก เพื่อประสานงาน ดูแลควบคุมความประพฤติการฝึกอาชีพและฝึกอาชีพให้แก่นักเรียน รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกของนักเรียน

1.2) รับนักเรียนตามคุณสมบัติ กำหนดและจำนวนที่ได้ตกลงกับสถานศึกษา

1.3) ดำเนินการเรื่องการทำสัญญาการฝึกอาชีพของนักเรียน

1.4) ดำเนินการฝึกอาชีพ วัตถุประสงค์ ประเมินผลการเรียนในรายวิชาที่รับผิดชอบตามเกณฑ์ที่สถานประกอบการและสถานศึกษากำหนดร่วมกัน

1.5) ควบคุม ดูแลให้คำแนะนำแก่นักเรียนในการบันทึกสมุดรายงานการฝึกอาชีพ

1.6) ควรจ่ายค่าใช้จ่ายให้แก่นักเรียนตามที่ได้ตกลงไว้

1.7) ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

1.8) ออกใบรับรองการทำงานให้แก่นักเรียนที่จบการศึกษาแล้ว

2) หน้าที่ของสถานศึกษา

2.1) ดำเนินการเรื่องหลักสูตรและการจัดแผนการเรียนกับสถานประกอบการ

2.2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน และการลงทะเบียนเรียนรายวิชาตามแผนการเรียน ที่ได้ตกลงร่วมกับสถานประกอบการทุกภาคเรียน

2.3) ร่วมกับสถานประกอบการจัดปฐมนิเทศให้กับนักเรียนก่อนเข้าเรียนและปัจฉิมนิเทศ ก่อนจบหลักสูตร

2.4) จัดอบรมสัมมนาผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึกให้กับสถานประกอบการ

2.5) จัดสอนวิชาพื้นฐานและวิชาชีพพื้นฐาน รวมทั้งการปฏิบัติเบื้องต้นให้กับนักเรียน

2.6) วัดผลและประเมินผลการเรียนรายวิชาที่สถานศึกษารับผิดชอบ

2.7) ควบคุมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

2.8) จัดครู-อาจารย์นิเทศการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และจัดการฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมให้กับนักเรียนในส่วนที่สถานประกอบการไม่สามารถจัดการฝึกให้ได้

2.9) จัดสวัสดิการให้แก่ นักเรียนในระบบนี้ตามความเหมาะสม

2.10) ออกประกาศนียบัตรรับรองให้กับผู้เรียน

2.11) ประเมินโครงการร่วมกับสถานประกอบการ

ผลที่จะได้รับ

1) จากการที่สถานศึกษารับผิดชอบต่อภาระเพียงการสอนทฤษฎีและปฏิบัติเบื้องต้นเท่านั้น ทำให้สามารถขยายการรับนักเรียนได้มากขึ้น ส่วนการฝึกปฏิบัติที่สถานประกอบการรับผิดชอบ จะมีผลให้นักเรียนมีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง โดยสรุปจากระบบนี้จะสามารถเพิ่มการผลิตช่างฝีมือได้มากขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

2) การที่สถานประกอบการต้องรับผิดชอบการฝึกปฏิบัติ จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงบุคลากร ระบบงาน และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเกิดผลดีต่อการดำเนินงานของสถานประกอบการ และในช่วงระยะเวลาที่รับนักเรียนเข้าฝึกงาน สถานประกอบการจะสามารถใช้ประโยชน์จากทักษะ และประสบการณ์ ที่เพิ่มขึ้นของนักเรียนเหล่านั้นได้ด้วย

3) นักเรียนในระบบนี้จะเกิดความเชื่อมั่นและผูกพันกับสถานประกอบการมากกว่าการรับนักเรียนในระบบอื่น ๆ เข้าทำงาน

4) ก่อให้เกิดความร่วมมือประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา ซึ่งอาจนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนากำลังคนและการพัฒนาในด้านอื่น ๆ อีกต่อไป

เกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

- 1) เป็นผู้จบมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า
- 2) อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์
- 3) ผู้ปกครองให้คำรับรองและทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ
- 4) มีความประพฤติเรียบร้อย
- 5) มีร่างกายแข็งแรงและเหมาะสมในการเรียน
- 6) ไม่เป็นโรคที่สังคมรังเกียจหรือติดยาเสพติดชนิดร้ายแรง

- 7) เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกหรือสอบคัดเลือกเข้าเรียนได้
- 8) ผู้ปกครองมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดที่ตั้งของสถานศึกษา และให้การสนับสนุนในการเรียนของนักเรียน
- 9) มีความเคารพ เลื่อมใส ศรัทธาต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
- 10) มีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

1.4 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตร ปวช. 2538

- 1) มาตรฐานของสถานประกอบการ
 - 1.1) เป็นสถานประกอบการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ขัดต่อศีลธรรมและวัฒนธรรม
 - 1.2) มีบุคลากรพร้อมที่จะทำหน้าที่ควบคุมการฝึกอย่างน้อย 1 คน และมีบุคลากรที่พร้อมจะเป็นครูฝึกตามสาขาวิชาชีพให้เหมาะสมกับลักษณะงานและจำนวนนักเรียน
 - 1.3) มีการบริหารและการจัดการเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ มีการจ้างงานและมอบหมายงานที่ชัดเจน มีข้อบังคับ หรือระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถานประกอบการ
 - 1.4) มีเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีคุณภาพและเพียงพอสำหรับการฝึก
 - 1.5) มีประสบการณ์ในการดำเนินการในสาขาอาชีพนั้นไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือได้รับการลงทุนหรือเป็นสมาชิกขององค์การทางอาชีพ
 - 1.6) มีความต้องการกำลังคนหรือมีแนวโน้มความต้องการกำลังคนโดยอนาคตในสาขาอาชีพนั้น
- 2) ลักษณะงานที่ปฏิบัติ
 - 2.1) สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน และหรือมาตรฐานอาชีพนั้น ๆ
 - 2.2) มีปริมาณงานมากพอและสม่ำเสมอ สำหรับการฝึกตลอดหลักสูตร
 - 2.3) มีลักษณะงานปฏิบัติหลากหลายและมีคุณค่าควรแก่การฝึก
 - 2.4) มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ขั้นเตรียมการ

- 1) สำรวจความต้องการและความร่วมมือของสถานประกอบการ
- 2) จัดทำโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 3) จัดประชุมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
- 4) วางแผนการปฏิบัติงาน
- 5) แนะนำและประชาสัมพันธ์

ขั้นดำเนินการ

- 1) แต่งตั้งคณะดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 2) ประชุมชี้แจงขั้นตอนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 3) รับสมัครนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

- 4) สถานประกอบการคัดเลือกนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 5) แจ้งยอดนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแก่กองต้นสังกัด
- 6) แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์
- 7) ประชุมอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์
- 8) แต่งตั้งครูฝึก
- 9) จัดประชุมสัมมนาผู้รับผิดชอบระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อจัดทำแผนการเรียน ตารางเรียน และปฏิทินปฏิบัติงาน
- 10) สัมมนาครูฝึก
- 11) ดำเนินการเรื่องการขึ้นทะเบียนเป็นนักเรียน การทำสัญญาการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ และลงทะเบียนตามแผนการเรียน
- 12) ประชุมนิเทศร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ
- 13) นิเทศการฝึกอาชีพนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเท่าที่จำเป็น
- 14) ติดตามผลการฝึกอาชีพและประชุมสรุปผลเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอย่างน้อยภาคการศึกษาละ 2 ครั้ง

หมายเหตุ การประเมินผลมี 2 ลักษณะ คือ

1) ประเมินผลรายวิชา รายวิชาที่เรียนกับสถานศึกษา ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน หัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้อนุมัติผลการเรียน รายวิชาที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ ครูฝึกเป็นผู้ประเมิน ผู้ควบคุมการฝึกเป็นผู้อนุมัติผลการเรียน

2) ประเมินมาตรฐานฝีมือ โดยคณะกรรมการประเมินผลระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ แบ่งการประเมินเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

2.1) ประเมินผลครึ่งหลักสูตร (Interim) เมื่อนักเรียนผ่านการประเมินผลการเรียนทุกรายวิชา ในภาคเรียนที่ 1-3

2.2) ประเมินผลสิ้นสุดหลักสูตร (Final) เมื่อนักเรียนผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้

นำผลการประเมินในข้อ 2.1 และ 2.2 มารวมกันในอัตราส่วน 3 : 7 เพื่อตัดสินการจบหลักสูตร รับประทานียบัตร

1.6 ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537

กรมอาชีวศึกษาได้แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529 โดยกำหนดให้มี “งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี” และหน้าที่ความรับผิดชอบของงานไว้ในระเบียบดังกล่าว ต่อไปนี้

“สถานศึกษา” หมายถึง โรงเรียน วิทยาลัย หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นในสังกัดกรมอาชีวศึกษา

“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายถึง อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการศูนย์ หรือตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค. กำหนด

“ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา” หมายถึง ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ หรือตำแหน่งซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ค. กำหนด

“นักเรียน นักศึกษา หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม” หมายความว่า ผู้ที่กำลังเรียนศึกษา หรือฝึกอบรม ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา

“บุคลากรอื่น” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง

“งานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี” หมายความว่า งานที่สถานศึกษาร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในการจัดการอาชีวศึกษา

“สถานประกอบการ” หมายความว่า สถานประกอบกิจการทางธุรกิจที่มีผลทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน

ฝ่ายวิชาการมีคณะวิชาและงาน

1) คณะวิชาแบ่งออกเป็นแผนกวิชา ให้สถานศึกษากำหนดให้มีคณะวิชาและแผนกวิชาตามที่ได้เปิดสอนอยู่ในสถานศึกษานั้น

2) งานหลักสูตรพิเศษ

3) งานหลักสูตรและการสอน

4) งานสื่อการเรียนการสอน

5) งานวัดผลและประเมินผล

6) งานห้องสมุด

7) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีหน้าที่และความรับผิดชอบดังต่อไปนี้

1) วางแผนการดำเนินการฝึกงานนักเรียน-นักศึกษาในสถานประกอบการ

2) ประสานงานการฝึกงานนักเรียน-นักศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

3) ศึกษาหลักสูตร จัดทำแผนการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติระบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4) จัดปฐมนิเทศนักเรียน-นักศึกษาก่อนฝึกงาน

5) วางแผนและจัดนิเทศ ติดตามประเมินผลการฝึกงานในสถานประกอบการ

6) ประสานงานการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในเรื่องการเรียนการสอนระบบทวิภาคีตามความเหมาะสม

7) ประชาสัมพันธ์การจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี

8) เสนอโครงการตามลำดับชั้น

9) รายงานการปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับชั้น

10) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2. โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

2.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

หลักการ

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2538 เป็นหลักสูตรที่กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดให้เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกรเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญเฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพ และโอกาสของผู้เรียนสามารถถ่ายโอนผลการเรียน สะสมผลการเรียน เทียบความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งวิทยาการสถานประกอบอาชีพอิสระได้ สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน

จุดหมาย

- 1) เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิธีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ
- 2) เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าเสมอ
- 3) เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพมีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนและผู้อื่น
- 4) เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ เหมาะสมกับงานอาชีพนั้น ๆ

2.2 โครงสร้างหลักสูตร ปวช. 2538

โครงสร้างของหลักสูตร

1) หมวดวิชาพื้นฐาน	30	หน่วยกิต
2) หมวดวิชาชีพ	61 - 75	หน่วยกิต
วิชาพื้นฐาน	10 - 30	หน่วยกิต
วิชาเฉพาะ	6 - 40	หน่วยกิต
วิชาชีพเลือก	14 - 46	หน่วยกิต
โครงการ/โครงการวิชาชีพ	4	หน่วยกิต
3) หมวดวิชาเสรี	12 - 20	หน่วยกิต
4) กิจกรรม 2 คาบ/สัปดาห์		
รวม	109 - 120	หน่วยกิต

หลักสูตร ปวช. พณิชยการ (กลุ่มธุรกิจค้าปลีก)

ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร ปวช. พณิชยการ (กลุ่มธุรกิจค้าปลีก) ระบบทวิภาคี จะต้องศึกษารายวิชาจากหมวดวิชาต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต ดังโครงสร้างดังต่อไปนี้

- 1) หมวดวิชาพื้นฐาน 30 หน่วยกิต
 - 2) หมวดวิชาชีพ ไม่น้อยกว่า 70 หน่วยกิต
 - 2.1) วิชาชีพพื้นฐาน (16 หน่วยกิต)
 - 2.2) วิชาชีพเฉพาะ (17 หน่วยกิต)
 - 2.3) วิชาชีพเลือก (ไม่น้อยกว่า 32 หน่วยกิต)
 - 2.4) ฝึกงาน / โครงการ / โครงการวิชาชีพ (4 หน่วยกิต)
 - 3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต
 - 4) หมวดกิจกรรม (2 คาบ)
- รวมไม่น้อยกว่า 115 หน่วยกิต

กลุ่มวิชาธุรกิจค้าปลีก (ระบบทวิภาคี)

จุดประสงค์

- 1) เพื่อให้มีทัศนคติที่ดี มีความซื่อสัตย์ อดทน ภูมิใจ และรับผิดชอบต่ออาชีพ
พนักงานขาย
- 2) เพื่อให้มีความรู้หลักการ เทคนิค และกลยุทธ์ เกี่ยวกับการขาย
- 3) เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ขาย อย่างมีคุณภาพ โดยปฏิบัติงานจริงใน
สถานประกอบการ ตามลักษณะงานต่าง ๆ ของธุรกิจค้าปลีก
- 4) เพื่อปรับปรุง และพัฒนาอาชีพของตนเองให้ก้าวหน้าและทันสมัยอยู่เสมอ

22012301 ธุรกิจค้าปลีก 1

* - * - 8

ลักษณะงาน

สัมพันธ์กับธุรกิจค้าปลีกและบริการขาย

- รับการอบรม เกี่ยวกับประวัติ ความหมาย และคุณสมบัติของผู้ประกอบการค้าปลีก
- สร้างความสัมพันธ์ระหว่างร้านค้ากับผู้บริโภค
- บริการขายสินค้าให้ลูกค้า

เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก มีทักษะ และประสบการณ์ขายจริงจากธุรกิจค้าปลีก

22012302 ธุรกิจค้าปลีก 2

* - * - 8

ลักษณะงาน

จัดการภายในร้าน 1

- บริการและมาตรฐานการบริการ
- ดูแล รักษาสภาพร้าน
- ตรวจสอบ บำรุง รักษา อุปกรณ์

เพื่อให้มีทักษะ และประสบการณ์จริงเกี่ยวกับการจัดการภายในร้าน

22012303 ธุรกิจค้าปลีก 3

* - * - 8

ลักษณะงาน

จัดการภายในร้าน 2

- สั่ง รับ นับ สินค้าเข้าร้าน
- ตรวจสอบ รักษาคุณภาพสินค้า
- ใช้เครื่องบันทึกเงินสด คิตราคา รับ ทอน และเก็บรักษาเงิน
- งานบัญชี

เพื่อให้มีทักษะ และประสบการณ์จริงเกี่ยวกับสินค้า และใช้เครื่องบันทึกเงินสด

22012304 ธุรกิจค้าปลีก 4

* - * - 8

ลักษณะงาน

จัดซื้อ จัดเก็บ และจัดส่งสินค้า

- สั่งซื้อ โดยพิจารณาแหล่งผู้ขาย เงื่อนไข
- รวบรวม จัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับการซื้อ
- รับสินค้า จัดแบ่งหมวดหมู่ และจัดเก็บเข้าคลังสินค้า
- จัดส่งสินค้า

22012305 ธุรกิจค้าปลีก 52

* - * - 6

ลักษณะงาน

งานบริการและส่งเสริมการขาย

- ปฏิบัติงานในหน้าที่การส่งเสริมการขาย
- สร้างมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ สุจริต
- สร้างเพื่อสัมพันธ์ที่ดีต่อลูกค้า และการประชาสัมพันธ์
- โทรศัพท์และโทรสาร
- พิมพ์ดีด และถ่ายเอกสาร

เพื่อให้มีทักษะ และประสบการณ์จริงในงานบริการของธุรกิจค้าปลีก

22012306 ธุรกิจค้าปลีก 6

* - * - 6

ลักษณะงาน

งานบุคคล

- กำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานของพนักงาน
- กำหนดข้อบังคับ และแนวปฏิบัติ
- คอมพิวเตอร์
- ฝึกอบรมและพัฒนา

– ติดตามและประเมินผล
เพื่อให้มีทักษะ และประสบการณ์จริงเกี่ยวกับงานบุคคล ในธุรกิจค้าปลีก

3. ประวัติบริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (BIG C SUPERSTORE)

บริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (BIC C SUPERSTORE) ดำเนินงานโดยกลุ่มธุรกิจเซ็นทรัลกรุ๊ป โดยผู้นำความคิดในธุรกิจด้านนี้คือ “คุณทศ จิราธิวัฒน์”

บิกซีได้เริ่มมาจากแนวความคิดที่จะพัฒนาธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบของซูเปอร์สโตร์ เพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้ดีที่สุด

ในสภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไปมากนั่นคือ การกระจายชุมชนและแหล่งที่อยู่ ออกไปสู่ชานเมืองและสภาพการจราจรที่แออัดทำให้ผู้บริโภคมีเวลาน้อยลงจึงจำเป็นต้องใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ดังนั้น บิกซีซูเปอร์สโตร์ จึงเลือกสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่อยู่อาศัย เพื่อบริการลูกค้าในระยะ 3-4 ก.ม. ตลอดจนสร้างทางเลือกให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าได้อย่าง “คุ้มค่า คุ่มราคา”

บิกซีซูเปอร์สโตร์ มีอัตราส่วนจำหน่ายสินค้าดังนี้

- แผนกสินค้าทั่วไป 60%
- แผนกผลิตภัณฑ์อาหาร 40%

ในราคาที่ถูกกว่าสรรพสินค้าทั่วไป และลูกค้าไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกก็สามารถเข้ามาใช้บริการได้ บิกซีซูเปอร์สโตร์ ได้เปิดดำเนินการสาขาแรกคือ “สาขาแจ้งวัฒนะ” เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2537

บิก หมายถึง ลักษณะของสถานที่ที่มีขนาดใหญ่ มีพื้นที่มากและกว้างขวาง

ซี หมายถึง ลูกค้าคือหัวใจของธุรกิจ

บิกซี หมายถึง ลูกค้าคือคนสำคัญ

แนวทางในการดำเนินธุรกิจ มี 6 ข้อ คือ

- 1) ร้านธุรกิจการค้าปลีกขนาดใหญ่ Mass Merchandise Retailer
- 2) การเน้นราคาสินค้าต่ำ Low Price & Discount Price
- 3) การมีสินค้าให้เลือก Narrow & Deep
- 4) ทำให้ลูกค้าเกิดความสะดวก Convenient To Shop
- 5) สินค้ามีคุณภาพ Quality Merchandise
- 6) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานน้อย Low Cost Operation

ลักษณะเด่นของซูเปอร์เซ็นเตอร์

- 1) การบริการสะดวก จะทำให้ลูกค้าเกิดความสะดวก
- 2) ราคา ต้องประหยัดและมีราคาที่ถูกลง
- 3) ความหลากหลาย มีตัวเลือกให้เลือกมากมาย
- 4) แฟชั่น เครื่องแต่งกายให้ทันสมัยที่สุด
- 5) คุณภาพ ต้องมีการคัดเลือกแล้วส่งคืนให้บริษัท

4. ธุรกิจค้าปลีก

ความรู้เรื่องการค้าปลีก

ความหมายของการขายปลีก

ธุรกิจค้าปลีก หมายถึง การประกอบธุรกิจโดยการเป็นตัวกลางในการจัดหาสินค้าและบริการ มาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคคนสุดท้าย

วิวัฒนาการของธุรกิจค้าปลีก

ในอดีตธุรกิจค้าปลีกเป็นการประกอบธุรกิจประเภทซื้อมาขายไป โดยเปิดร้านเล็ก ๆ ตามแหล่งชุมชนเรียกว่า “ร้านขายของชำ (โชว์ห่วย)” ซึ่งจะดำเนินการขายสินค้าหลายชนิดที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน ซึ่งต่อมาได้มีการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบที่เรียกว่า “ห้างสรรพสินค้า” ขึ้นมา โดยได้นำสินค้าจาก หลายแหล่งมาจัดจำหน่ายภายในพื้นที่ของห้างเพื่อเป็นการลดขั้นตอนการเลือกซื้อของลูกค้า คือ ลูกค้าสามารถเลือกซื้อสินค้าที่ต้องการจากหลาย ๆ แหล่งในระยะ 2-3 ปี หลังมานี้ยังได้มีการเพิ่มสินค้าในรูปแบบของความบันเทิงนานาชนิด เช่น โรงภาพยนตร์ สวนสนุก เป็นต้น

ในปัจจุบันการเติบโตและการขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันกันสูงมาก จึงเกิดแนวคิดในการพัฒนาธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบ “ซูเปอร์เซ็นเตอร์” ซึ่งประกอบไปด้วยสินค้า แผนกสินค้าทั่วไปและผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งรูปแบบซูเปอร์เซ็นเตอร์ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ตามชานเมือง และในต่างจังหวัดเป็นส่วนมาก ราคาสินค้าจะถูกกว่าห้างสรรพสินค้าทั่วไป

รูปแบบของธุรกิจค้าปลีก

รูปแบบของธุรกิจค้าปลีกสามารถแบ่งแยกออกได้ดังต่อไปนี้ คือ

1) ห้างสรรพสินค้า (Department Store) คือร้านค้าสินค้าทั่วไป (General Merchandise) ไม่รวมแผนกผลิตภัณฑ์อาหาร (Food Merchandise) ซึ่งรูปแบบในเมืองไทยเกิดการแข่งขันกันด้วยกลยุทธ์ความครบวงจรที่รวมเอาร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตมาไว้ในที่เดียวกันสู่การพัฒนาขึ้นเป็นศูนย์การค้าที่รวบรวมร้านค้าย่อยแบบ Special Store มาไว้รวมกันเพื่อสร้างคอนเซ็ปต์ One Stop Shopping ซึ่งรูปแบบสำคัญของห้างสรรพสินค้า โดยเน้น

- ความหลากหลายของสินค้าในระดับราคาแพง (Hige Vareity & High Price)
- เน้นจุดขายสินค้าประเภทแฟชั่น
- ระดับกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างสูง
- เน้นการบริการที่ดีแบบ Full Service
- มีขนาดพื้นที่ใหญ่ ตั้งแต่ 10,000 - 20,000 ตารางเมตร เช่น เซ็นทรัล โรบินสัน

และ เดอะมอลล์ เป็นต้น

2) ดิสเคานต์สโตร์ (Discount Store) คือ รูปแบบของร้านค้าสินค้าทั่วไป (General Merchandise) ที่มีขนาดใหญ่และขายสินค้าในราคาถูกเป็นพิเศษ ซึ่งกลยุทธ์สำคัญของร้านค้าแบบดิสเคานต์สโตร์ จะต้องขายสินค้าในราคาที่ถูกลงจริง โดยใช้หลักการบริหารต้นทุนให้ได้ต่ำที่สุด รูปแบบสำคัญของดิสเคานต์สโตร์ จะเน้นความหลากหลายของสินค้าพอสมควรระดับหนึ่ง แต่มาชนิด

(Narrow & Deep) การจัดเรียงสินค้าจะเป็นแบบ Massive Display และเน้นการสร้าง Priced Dominat เช่น ชั้น 2 ของบิ๊กซี และโลตัสที่มหาชัย เป็นต้น

3) ร้านค้าเฉพาะอย่าง (Specialy Store) ร้านค้าเฉพาะอย่างแยกออกเป็น ร้านตัวสินค้าเฉพาะอย่าง ร้านสินค้าเฉพาะยี่ห้อ (Single Line Products & Single Brand Product) โดยรูปแบบของร้านสินค้าเฉพาะอย่างเป็นทั้งรูปแบบของร้านค้าสมัยเก่าก่อนที่จะเกิดห้างสรรพสินค้า และเป็นทั้งรูปแบบของร้านค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ซึ่งในสมัยก่อนมีห้างใหญ่ ๆ หันมาให้ความสนใจขยายร้านประเภทนี้กันมากขึ้น ซึ่งจุดขายสำคัญของร้านค้าสินค้าเฉพาะอย่างก็คือ การบริการด้วยสินค้าเฉพาะด้าน ที่มีความหลากหลาย ครบวงจรได้มากกว่าแผนกหนึ่งแผนกใดในห้างสรรพสินค้า ผสมกับความชำนาญเฉพาะสินค้า ทำให้เกิดการบริการที่ดีมากกว่า เช่น ร้านมาร์ค แอนด์ สเปนเซอร์ ร้านชมอักษร และ ร้านค้าทอยส์เวิลด์ ฯลฯ เป็นต้น

4) ซูเปอร์มาร์เก็ต (Supermarket) คือ ร้านค้าที่เน้นจำหน่ายสินค้าอุปโภค บริโภค และอาหารต่าง ๆ รวมทั้งอาหารสด ที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน โดยให้ความสำคัญที่ความสดใหม่และความหลากหลายของอาหาร มีขนาดพื้นที่ประมาณ 3,000-5,000 ตารางเมตร ซึ่งวงการค้าปลีกไทยเริ่มมีการขยายตัวในลักษณะที่แยกตัวออกมาต่างหาก (Stand Alone) ซึ่งมีห้างสรรพสินค้าหลายรายเตรียมแผนในการขยายฐาน และแนวโน้มจะเกิดขึ้นมากตามแหล่งชุมชนทั้งในเมืองและชานเมือง รวมถึงตลาดในต่างจังหวัด เช่น ฟู้ดแลนด์, เซ็นทรัล, เดอะมอลล์ และขณะนี้ ซูเปอร์มาร์เก็ต เป็นต้น

5) ไฮเปอร์มาร์เก็ต (Hypermart) คือร้านปลีกครบวงจรขนาดใหญ่ มีขนาดพื้นที่ตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป ขายสินค้าราคาประหยัดในคอนเซ็ปต์ High Variety & Lowprice เป็นรูปแบบการผสมผสานร้านค้าแบบแฮตส์โตร์ และร้านค้าปลีกแบบดิสเคาน์สโตร์ และซูเปอร์สโตร์ เน้นการบริการแบบ Self Service มีจุดจ่ายเงินในที่เดียวกันทั้งหมด ซึ่งคอนเซ็ปต์ของไฮเปอร์มาร์เก็ต นอกจากความหลากหลายของสินค้าทั่วไปแล้ว ส่วนของอาหารสดที่ครบวงจรนับเป็นจุดขายที่สำคัญ

6) ซูเปอร์เซ็นเตอร์ (Supercenter) เป็นการผสมผสานรูปแบบของดิสเคาน์สโตร์และซูเปอร์มาร์เก็ต โดยมีขนาดพื้นที่ย่อมลงมากกว่าห้างสรรพสินค้า เน้นการบริการแบบ Self Service โดยลักษณะของสินค้าภายในร้านจะเน้นความสดใหม่ของอาหารสด สินค้าทั่วไปจะเน้นสินค้าประเภทที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า ไม่เน้นสินค้าแฟชั่น เช่น บิ๊กซี, โลตัส เป็นต้น

7) มินิมาร์ท (Minimart) คือร้านค้าซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดเล็กที่มีส่วนของสินค้าเหมือนในซูเปอร์มาร์เก็ต รูปแบบร้านมินิมาร์ทจะเห็นได้มากตามแหล่งชุมชนที่ยังไม่มีซูเปอร์มาร์เก็ตและตลาดในต่างจังหวัด เช่น เซ็นทรัลมินิมาร์ท เป็นต้น

8) คอนวีเนียนสโตร์ (Convenient Store) หรือร้านสะดวกซื้อ เน้นสินค้าที่ขาดเหลือในชีวิตประจำวัน เครื่องดื่ม และอาหารประเภทฟาสต์ฟู้ด เปิดบริการตลอด 24 ชั่วโมง มีพื้นที่ขายภายในร้านประมาณ 100 ตารางเมตร เช่น เซเว่นอีเลฟเว่น, เอเอ็มพีเอ็ม, แฟมิลีมาร์ท

วิธีการดำเนินงานร้านขายปลีก

การขายปลีก โดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริโภคคนสุดท้ายกับผู้ขายปลีก และในปริมาณที่ไม่มากนัก ซึ่งไม่แน่ว่าจะต้องเกิดขึ้น ณ ที่ร้านค้าเท่านั้น เพราะการดำเนินการขายปลีกที่ดี มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งเวลา สถานที่และที่สำคัญต้องรักษาเสถียรภาพของตนในตลาดด้วย

วิธีการดำเนินงานร้านขายปลีก จึงอาจแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

- 1) การขายปลีกที่ต้องมีร้านค้า
- 2) การขายปลีกแบบไม่ต้องมีร้านค้า

การขายปลีกแบบต้องมีร้านค้า

ลักษณะการขายปลีกประเภทนี้ รูปแบบของการขายจะต้องเกิดขึ้นภายในร้าน มีพนักงานคอยให้บริการ สินค้าจะถูกจัดตกแต่งไว้เรียบร้อย การขายปลีกแบบมีร้านค้าสามารถแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

- 1) ร้านค้าปลีกที่ให้บริการเต็มที่ (Full Service Store)

ร้านค้าปลีกประเภทนี้จะมีบริการให้ความสะดวกแก่ลูกค้าอย่างครบครัน เช่น ในภัตตาคาร ลูกค้าจะได้รับการเอาใจใส่จากบริกรอย่างเต็มที่ ลูกค้าไม่ต้องทำอะไรนอกจากสั่งอาหารและรับประทาน จะมีบริกรคอยช่วยเหลือให้บริการต่าง ๆ ยืนอยู่ในบริเวณนั้นหรือเดินไปมาเมื่อลูกค้าต้องการอะไรก็เรียกใช้บริการได้ตลอดเวลา

ห้างสรรพสินค้าโดยทั่วไปก็เป็นร้านค้าปลีกประเภทนี้เพราะทุกตู้และทุกแผนกจะมีพนักงานขายที่ผ่านการอบรมคัดเลือก ทั้งในด้านความรู้และบุคลิกเพื่อคอยให้บริการแก่ลูกค้า มีสวนสนุกที่คอยให้บริการสำหรับลูกค้าที่มีเด็ก ๆ ไปด้วย มีมุมอาหาร (Food Corner) คอยให้บริการสำหรับลูกค้า นอกจากนี้ ห้างสรรพสินค้าบางแห่งยังให้บริการแก่ลูกค้าในการสั่งซื้อสินค้าทางโทรศัพท์และบริการจัดส่งให้ถึงบ้านด้วย

- 2) ร้านค้าปลีกที่ต้องใช้บริการตนเอง (Self Service Store)

ร้านค้าปลีกประเภทนี้ จะแตกต่างกับร้านค้าปลีกประเภทแรกอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ จะไม่มีบริการใด ๆ ให้กับลูกค้า สินค้าในร้านจะถูกจัดวางบนชั้นโชว์ เป็นสินค้าที่ลูกค้ารู้จักเป็นอย่างดี จึงไม่จำเป็นที่จะต้องขอความช่วยเหลือจากพนักงานขาย

บริการประเภทเดียวที่ร้านค้าจะให้กับลูกค้า ก็คือการจัดเตรียมตะกร้า รถเข็น เพื่อให้ลูกค้าใช้ใส่สินค้าที่ซื้อ พนักงานจะมีหน้าที่จัดเต็มสินค้าที่พร่องลงไป เก็บเงิน และจัดสินค้าใส่เข้าตู้เท่านั้น

ร้านค้าปลีกประเภทนี้ได้แก่ร้านสรรพอาหาร (Supermarket), ห้าง Lotus Super Center เหตุผลที่ร้านค้าให้บริการดังกล่าวแก่ลูกค้าคือ

- 2.1) ต้องการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เพื่อสามารถขายสินค้าในราคาถูกได้
- 2.2) สินค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ลูกค้ารู้จักดีแล้วไม่จำเป็นต้องใช้พนักงานคอยอธิบายช่วยเหลือ

2.3) ลูกค้าบางคนไม่ต้องการบริการจากร้านค้า ต้องการอิสระและเป็นตัวของตัวเองในการจับจ่ายสินค้า

3) ร้านขายปลีกแบบขายสินค้าราคาถูก (Discount House)

ร้านขายปลีกประเภทนี้ เป็นร้านขายปลีกที่ใช้กลยุทธ์ราคาในการดึงดูดให้ลูกค้าเข้าร้าน หมายความว่า ของทุกชิ้นที่ขายเป็นสินค้าใหม่จากผู้ผลิต แต่ขายสินค้าเหล่านั้นในราคาถูกกว่าท้องตลาด โดยการตัดบริการต่าง ๆ ออกไม่ให้ความสำคัญกับการจัดตกแต่งร้านค้าและการโฆษณา

การขายปลีกที่ไม่ต้องมีร้านค้า

นอกจากการขายปลีกที่เกิดขึ้นในร้านค้าดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ยังมีการขายปลีกอีกประเภทหนึ่งที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยร้านค้า เหตุผลโดยรวมของการขายปลีกแบบนี้ คือ

1) มีคู่แข่งมากเกินไปในร้านค้า จึงไม่สามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้ เช่น ผลิตภัณฑ์เฮอร์เบอรีน ที่เคยวางขายตามห้าง แต่ต่อมาเปลี่ยนกลยุทธ์เป็นการขายตรง ซึ่งสามารถตัดคู่แข่ง ณ จุดขายได้ทั้งหมด

2) ต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายในกรณีที่ต้องสร้างร้านค้า หรือเช่าพื้นที่ขายในห้าง เพราะต้องเสียค่าเช่าสูงมาก เช่น ต้องเสียค่าเช่าสูงถึง 17,600 บาท/ตร.ม./ปี เป็นต้น

3) เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าโดยไม่ต้องเดินทางไปซื้อของตามร้านค้า

4) เป็นสินค้าพิเศษ มีราคาแพงที่มีลูกค้าเพียงบางกลุ่ม ลูกค้าต้องการให้เอาใจใส่เป็นพิเศษเกี่ยวกับรายละเอียด การทดสอบผลิตภัณฑ์

5) เป็นวิธีการที่ดีวิธีหนึ่งที่จะช่วยระบายสินค้าออกจากสต็อก เพื่อใช้พื้นที่ในการเก็บสินค้าตัวใหม่ รุ่นใหม่ ในกรณีการขายตรง

6) เป็นวิธีการระดมเงินสดเข้ากิจการ เพราะการขายโดยไม่มีร้านค้านี้ ส่วนใหญ่เป็นการขายเงินสด ไม่เหมือนการขายผ่านตัวแทนที่มักจะต้องให้เวลาเก็บเงินในภายหลัง

การขายแบบไม่มีร้านค้า แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ

1) การขายตามบ้าน (Door to Door Selling) หรือการขายตรง (Direct Sales)

เป็นวิธีการขายที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสินค้าจำเป็นหรือสินค้าพิเศษ เช่น ของใช้ประจำวันประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค ไม่ว่าจะเป็นสินค้าจำเป็นหรือสินค้าพิเศษ เช่น ของใช้ประจำวันประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค สินค้าพิเศษ เช่น เครื่องสำอาง ของใช้พลาสติก เช่น ทัฟเบอร์แวร์

2) การขายทางไปรษณีย์ (Mail order Selling)

ลักษณะของการขายจะเกิดขึ้น โดยเจ้าของกิจการจะทำการโฆษณาสินค้าของตนในสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ มีแบบฟอร์มใบสั่งซื้อให้เรียบร้อยในพื้นที่การโฆษณานั้น ผู้พบเห็นโฆษณาจะสามารถสั่งซื้อได้ โดยการกรอกแบบฟอร์มใบสั่งซื้อส่งกลับไปบริษัท พร้อมเงินค่าสินค้า เมื่อบริษัทได้รับแบบฟอร์มใบสั่งซื้อ ก็จะส่งสินค้ามาให้ลูกค้าทางไปรษณีย์

3) การขายโดยใช้เครื่องจักรอัตโนมัติ (Automatic Vending Machine)

เป็นรูปแบบการขายที่เกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ลักษณะของการขายจะช่วยให้ผู้ประกอบการลดค่าใช้จ่ายในการจ้างพนักงาน เป็นการขายที่ให้ความสะดวกแก่ผู้ซื้อ เพราะการขายแบบนี้จะให้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง

สินค้าที่ขายจะเป็นสินค้าที่ลูกค้ารู้จักที่อยู่แล้ว ราคาไม่แพง เช่น น้ำอัดลม นมกล่อง กาแฟ

การขายโดยใช้เครื่องจักรจะเหมาะสมอย่างยิ่งในประเทศที่มีประชาชนมีความรับผิดชอบ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่ายังไม่เหมาะสมกับประเทศไทย เพราะคนไทยจำนวนมากยังขาดความรับผิดชอบ ชอบทุบทำลาย ทุจริต ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของกิจการ (กรณีการถึงฝั่ง. 2539 : 5-8)

ความสำคัญของการดำเนินการขายปลีก

ความสำคัญของการดำเนินการขายปลีก จะแยกพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ

การดำเนินการขายปลีก มีความสำคัญทางเศรษฐกิจดังนี้

- 1) เป็นแหล่งที่ต้องการแรงงาน
- 2) ก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง กล่าวคือ ร้านขายปลีกเป็นสถานที่จำหน่าย ไม่ใช่สถานที่ผลิต ดังนั้น จึงเท่ากับเป็นการส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมอื่น ๆ
- 3) รัฐมีรายได้จากการจัดเก็บภาษี
- 4) ลดปัญหาอาชญากรรม

ความสำคัญทางด้านสังคม

ความสำคัญทางการดำเนินการขายปลีก มีความสำคัญทางด้านสังคมดังนี้

- 1) สร้างความเจริญให้กับชุมชน คนในชุมชนมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น เนื่องจากมีของกินของใช้ที่มีคุณภาพดีจากท้องที่ต่าง ๆ มารวมกันอยู่
- 2) ช่วยเพิ่มราคาที่ดิน เนื่องจากความเจริญของชุมชน
- 3) ช่วยให้ประชาชนเกิดความสามารถในการซื้อหาสินค้า
- 4) ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย เนื่องจากประชาชนมีงานทำมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น

การบริการลูกค้า (Customer Service)

ในปัจจุบันธุรกิจเกือบทุกประเภท ทุกขนาด มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรง และจริงจังในรูปแบบต่าง ๆ กัน เพื่อที่จะรักษาสถานภาพหรือเพื่อโอกาสก้าวหน้าซึ่งปัจจัยในการแข่งขันที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ก็คือ “การบริการ”

1) การบริการลูกค้าในธุรกิจค้าปลีก

การบริการที่ดีและมีคุณภาพ จะต้องอาศัยเทคนิค กลยุทธ์ ทักษะและการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ที่จะทำให้ชนะใจลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ จึงถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ ดังนั้น การบริการที่ดีจึงเป็นเครื่องมือช่วยให้ลูกค้าเกิด ความเชื่อถือ ศรัทธา และ

สร้างภาพลักษณ์ ของบริษัท ซึ่งจะมีผลในการที่ลูกค้าจะกลับมาใช้บริการอีกในโอกาสหน้าและก่อให้เกิดผลกำไรที่เพิ่มขึ้นให้กับบริษัท

ธุรกิจค้าปลีกกับการบริการ เป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไปไม่สามารถที่จะแยกจากกันได้ ธุรกิจค้าปลีกเป็นการจำหน่ายสินค้าหรือบริการแก่ผู้บริโภค โดยมุ่งที่จะทำให้ เกิดความพอใจ ความประทับใจ และสนองตอบความต้องการของผู้บริโภค

2) องค์ประกอบที่สำคัญของงานบริการของร้านค้าปลีก

2.1) ความพร้อมของตัวพนักงาน

- ดูแลสุขภาพของตัวเองให้แข็งแรงพร้อมสำหรับการปฏิบัติงาน
 - แต่งกายหรือเครื่องแบบให้ถูกต้องตามกฎระเบียบและสะอาดเรียบร้อย
 - ควบคุมอารมณ์ในการใช้วาจา การแสดงกิริยาท่าทาง ตลอดจนสีหน้าที่เหมาะสม
- และมีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการแก่ลูกค้า

2.2) ความพร้อมของสินค้า

- การจัดเรียงสินค้าจะต้องถูกต้องตามมาตรฐานของบริษัทฯ โดยให้มีความเป็นระเบียบ สวยงาม และเป็นหมวดหมู่
- ตรวจสอบการใช้ป้ายราคาสินค้าของสินค้าที่รับผิดชอบว่าราคาครบถ้วนและให้ถูกต้องตามมาตรฐานของบริษัทฯ
- ตรวจสอบเช็คสินค้าที่หมดอายุ เสื่อมคุณภาพ และนำออกจากชั้นวางทันที
- สินค้าที่มีอยู่ในร้านจะต้องเป็นสินค้าที่มีคุณภาพตามมาตรฐานของบริษัทฯ เท่านั้น

2.3) ความพร้อมของสถานที่

- ต้องดูแลจัดสถานที่ปฏิบัติงานให้สะอาด เป็นระเบียบสวยงาม สะดวกสบาย และปลอดภัย
- ต้องจัดวางเอกสารในสถานที่ที่กำหนด และพร้อมสำหรับการนำออกมาใช้งาน
- อุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ จะต้องวางไว้เป็นที่ สามารถที่จะหยิบใช้งานได้ง่าย ไม่กีดขวาง เพราะจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุ

3) การใช้คำพูดในการทักทายลูกค้า

ในการให้บริการลูกค้า สิ่งหนึ่งที่จะทำให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ ก็คือ “การทักทายลูกค้า” เพื่อให้ลูกค้ามีความรู้สึกที่ตัวลูกค้าเองเป็นบุคคลสำคัญ ดังนั้นในการทำงานทุกครั้ง พนักงานทุกคนต้องมีการฝึกซ้อมการทักทายลูกค้าโดยใช้คำพูดในการทักทายลูกค้าดังนี้

สำหรับพนักงานฝ่ายปฏิบัติการทั่วไป

- BIG C สวัสดีค่ะ / ครับ
- กรณารอสักครู่นะคะ / ครับ
- ขอโทษค่ะ / ครับ ที่ทำให้เสียเวลา
- ขอขอบคุณมากค่ะ / ครับ
- โอกาสหน้าเชิญที่ BIG C ใหม่ค่ะ / ครับ

งานบริการและการให้บริการแก่ลูกค้า

1) ความถูกต้อง

- การคิดราคาสินค้าบนป้ายราคาหรือสแตนด์ต้องตรงกับราคาสินค้าซึ่งปรากฏในจอภาพ เครื่องขาย ณ จุดขาย
- การรับเงินทอน / ทอนเงินให้แก่ลูกค้าต้องตรวจนับจำนวนให้ถูกต้องเสมอ

2) ความรวดเร็ว

- การคิดราคาสินค้าด้วยความคล่องแคล่วว่องไว / รวดเร็วในการใช้เครื่องขาย ณ จุดขายได้อย่างถูกต้องแม่นยำและรวดเร็ว
- การใช้เครื่องอัตโนมัติการจ่ายเงินจากธนาคารอัตโนมัติ / ด้วยมือทั้งสองแบบ ตามต้องการรวดเร็วถูกต้อง และใช้เวลาในการดำเนินการให้น้อยที่สุด
- การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอันเกิดจากข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต้องแก้ไขด้วยความฉับไวทันทีทันใดและยุติธรรมแก่ลูกค้า

3) ความมีมารยาท

- มารยาทที่สุภาพสำหรับลูกค้าคือการแสดงท่าทางการใช้คำพูดการแสดงสีหน้ากับลูกค้า ต้องมีความระมัดระวังอย่าแสดงอารมณ์ ใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจแก่ลูกค้า
- ความสุภาพคือการแสดงการให้เกียรติแก่ลูกค้าทุกคนที่ใช้บริการไม่ว่าจะเป็นการทำทางเป็นสิ่งที่พนักงานแคชเชียร์ต้องฝึกฝนและปฏิบัติจนเป็นทักษะโดยอัตโนมัติในการให้บริการแก่ลูกค้าของเรา

4) ความเป็นกันเอง

- ความเป็นมิตร กระทำได้โดยกล่าวคำทักทายว่า “สวัสดี” จบท้ายด้วยคำว่าขอบคุณ / เสนอเชิญชวนลูกค้าให้กลับมาใช้บริการอีกครั้ง สิ่งเหล่านี้ คือหลักการสร้างมิตรเบื้องต้นสำหรับงาน
 - การเริ่มต้นพูดคุยเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นกันเอง
 - การยิ้มแย้มแจ่มใสคือ สีหน้าแห่งความจริงใจที่ลูกค้าต้องการจากเราชาวบีทีซี
- ดังเช่นพนักงานแคชเชียร์ของเรา

ศิลปการขายในร้านค้าปลีก

ศิลปการขายในร้านค้าปลีก หมายถึง การให้ความช่วยเหลือการสร้างบรรยากาศแห่งความพึงพอใจ ให้กับลูกค้าที่เข้ามาในร้านอย่างมีโมติเวชันที่ดี และทำให้ลูกค้ากลับมาอุดหนุนเป็นลูกค้าประจำตลอดไป (The same customer) ตลอดจนแนะนำญาติ เพื่อนฝูง ให้มาซื้อสินค้าอยู่เสมอ

วิธีการใช้คำพูดขายในร้านค้าปลีก

ลำดับ	ข้อควรปฏิบัติ
1. คอยลูกค้า	จงเตรียมพร้อมทุกขณะที่จะต้องรับลูกค้า
2. เข้าใกล้	เข้าใกล้ลูกค้าต้องเลือกโอกาสที่เหมาะสม แล้วทักทายลูกค้าว่า “สวัสดีค่ะ” “สวัสดีครับ” ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส มีไมตรีจิต
3. ให้สินค้าชม	จงรับอ่านความประสงค์ของลูกค้า แล้วเลือกหาสินค้าที่เหมาะสมที่สุดให้ลูกค้าชมอย่างสุภาพ อ่อนน้อมโดยเร็ว และพูดว่า “นี่เป็นไงคะ”
4. อธิบาย	จงอธิบายสินค้าให้ถูกต้อง เข้าใจง่ายอย่างมีความมั่นใจ อย่างมีความมั่นใจ และอย่าแสดงสีหน้าเอาจริงเอาจัง
5. ตกลง	“ขอบคุณค่ะ” แล้วตรวจสอบสินค้าให้ดูว่ามีตำหนิหรือไม่ จำนวนครบหรือไม่
6. รับเงิน	จงดูป้ายราคาให้แน่นอนแล้วพูดว่า “...บาทค่ะ” เมื่อรับเงินแล้ว แล้วพูดต่อไปว่า “รับ...บาทไว้ค่ะ” “โปรดรอประเดี๋ยวนะคะ”
7. เก็บเงิน	จงบอก “...บาท, เบอร์...” ให้ชัดเจน ต่อพนักงานเก็บเงินธนบัตรต้องวางหน้าขึ้นเรียงกันให้ดี
8. ตรวจสอบสินค้า	จงเทียบจำนวนในใบเสร็จกับสินค้าว่ามีจำนวนครบหรือไม่ และสินค้านี้มีตำหนิหรือไม่
9. ห่อสินค้า	ห่อให้สวยงาม รวดเร็ว ประหยัดกระดาษห่อ
10. มอบสินค้า	“ขอโทษที่ทำให้รอนานค่ะ ได้รับ...บาทไว้ สินค้าราคา...บาท นี่คะเงินทอน...บาทค่ะ” มอบสินค้าด้วยทั้งสองมือ และพูดอย่างสุภาพ เรียบร้อยว่า “ขอบคุณค่ะ” ชักชวนให้ซื้ออีก “เชิญชมสินค้าอื่นซีคะ”

ศิลปการปฏิบัติงานของพนักงานขายในร้านขายปลีก

- 1) การต้อนรับ
- 2) การสอบถาม
- 3) การนำสินค้าออกแสดง
- 4) การช่วยลูกค้าเลือกสินค้าที่เหมาะสม
- 5) การเสนอขายสินค้าอื่นเพิ่มเติม
- 6) การให้เกียรติยกย่องแก่ลูกค้า

ความรอบรู้ของพนักงานขายในร้านค้าปลีก (Counter Sales) ในพื้นที่ขาย

- 1) Sales Check Form

Sales check form คือการบันทึกการขายเกี่ยวกับการค้าว่าได้ขายสินค้าอะไรไปเมื่อไร โดยใครให้ใคร และราคาเท่าใด สิ่งที่จะเป็นบันทึกให้เห็นได้ชัดก็คือ ใบเสร็จรับเงิน (receipt) ใบเสร็จรับเงิน เป็นสิ่งสำคัญมากในการใช้เป็นหลักฐานเพื่อตรวจสอบดูว่าสินค้าอะไรขายไปได้เท่าไรเมื่อใด ใช้ check รายการขายเป็นรายวัน ดันข้อใบเสร็จรับเงินจะต้องรักษาไว้ไม่ให้สูญหาย

โดยทั่วไปแล้ว ใบเสร็จรับเงินที่ใช้กันอยู่มี 3 แผ่น ในการเขียนใบเสร็จแต่ละครั้ง แผ่นแรกให้ลูกค้า แผ่นที่ 2 ให้แคชเชียร์ แผ่นที่ 3 ไว้กับต้นข้าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบ

Sales check แต่ละร้านจะมีลักษณะแตกต่างกันไป การออกแบบ ก็มุ่งที่จะต้องการรายละเอียดต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม Sales check เหล่านั้นจะต้องง่ายต่อการเข้าใจทั้งลูกค้าและฝ่ายผู้ขาย สิ่งที่ต้องระวังก็คือเรื่องการทำความเข้าใจเกี่ยวกับแบบฟอร์มของ Sales check โดยเอาใจใส่เป็นพิเศษในการบันทึกรายการลงใน Sales check

2) การขาย (Sales)

การขายที่ปฏิบัติกันอยู่โดยทั่วไปนั้นมีการขายที่เป็น เงินสด เงินเชื่อและเก็บเงินปลายทาง (Cash on delivery C.O.D.) การบันทึกการขายและการรับคิณั้นแต่ละร้านไม่เหมือนกันแล้วแต่ละ แบบ from ที่ให้

2.1) การขายเงินสด (Cash) ได้แก่เงินสดที่ได้รับมาเต็มจำนวนที่ขายสินค้า ได้แก่เงินสด ที่อยู่ใน Cash register รายการขายที่รับเงินสดเป็นเช็ค ก็ถือว่าเป็นเงินสดเหมือนกัน

2.2) เงินเชื่อ (Charge) คือการซื้อโดยตกลงที่จะจ่ายเงินให้ภายหลังหรือลูกค้านำสินค้าไป โดยมีสัญญาว่าจะจ่ายทีหลังหรือจ่ายยังไม่ครบเรียกการขายชนิดนี้ว่า "Charge sales" หรือ Charge-take (ถ้าเอาสินค้าไปเอง) ถ้าให้ไปส่งเรียก Charge-send

2.3) การซื้อขายโดยลูกค้าตกลงที่จะจ่ายเงินให้เมื่อสินค้าขนส่งไปถึงมือ (C.O.D.) คือวิธีนี้ใช้กันในร้านที่ไม่ขายเชื่อ เป็นการอำนวยความสะดวกให้ในกรณีที่ลูกค้าเข้าไปเดินซื้อแล้วไม่มีเงินอยู่ในมือ ทางร้านก็จะจัดส่งสินค้าให้ถึงมือลูกค้าตามที่อยู่ที่แจ้งไว้ โดยคิดค่าส่งบวกเข้าไปด้วย

2.4) การซื้อขายโดยส่งจองไว้ล่วงหน้า (Layaway) บางแห่งกำหนดจำนวนเงินมัดจำไว้แล้วกำหนดระยะเวลาที่จะมาเอาของนั้นไป ถ้าพ้นกำหนดแล้วลูกค้ายังไม่มารับทางร้านก็จัดการขายให้ลูกค้าคนอื่น หรือถ้ามีเงินมัดจำไว้ก็อาจจะคืนหรือไม่คืนแล้วแต่ตกลง

2.5) บัตรของขวัญหรือบัตรกำนัล (Gift Certificates) ผู้ที่ได้รับบัตรของขวัญจะเลือกสินค้าจากร้านนั้นได้ตามจำนวนเงินที่แสดงไว้ในบัตร พนักงานขายจะต้องบันทึกชื่อที่อยู่ผู้รับบัตรและจำนวนเงิน ไว้ในต้นข้าว เมื่อปลายข้าวถูกนำมาแลกของก็จะเอามากัดไว้ในต้นข้าว วิธีนี้ป้องกันการปลอมแปลง การลอกเลียนแบบบัตรของขวัญ

3) การใช้ Cash Register

การใช้ Cash Register ได้ประโยชน์หลายอย่างคือช่วยในเรื่องคำนวณ ทำให้ผู้ค้าปลีกทราบจำนวนเงินขายได้ในแต่ละวัน ทำให้ทราบถึงชนิดประเภทสินค้าที่ขายได้ ที่สำคัญก็คือ Cash register ช่วยควบคุมสินค้าคงเหลือกับสินค้าที่ขายได้ บางร้านจึงถือว่า Cash register นั้นเป็นส่วนหนึ่งของร้านค้าปลีกที่จะขาดมิได้

3.1) การรักษาเงิน ใน Cash register นั้นมีลิ้นชัก ซึ่งมีถาดใส่เงินขนาดต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ธนบัตรทุกขนาด จนถึงเหรียญเล็กที่สุด ควรจะเรียงเป็นเงินตั้งแต่จำนวนเล็กทางด้านขวาไปซ้าย เพราะเราถนัดขวาจะง่ายแก่การนับเงิน

3.2) การใช้ Cash register ก่อนอื่นสำรวจเงินสำหรับทอนก่อนที่จะใส่ไว้ในลิ้นชักของเครื่อง ดูตัวเลขทุกตัวให้อยู่ในตำแหน่ง 0 ดูรายการต่าง ๆ อยู่ในตำแหน่ง 0 ตั้งวันที่ตามวันที่

ทำงาน ตรวจสอบดูวัสดุ เช่น กระดาษม้วนใน Cash register ว่าจะพอหรือไม่ กด Release เพื่อปลดปุ่มกุญแจต่าง ๆ ที่ค้างอยู่ ใส่เงินทอนลงในลิ้นชัก กดปุ่ม ON เพื่อให้เครื่องทำงาน

3.3) การแลกเงินทอน (Buying Change) เงินทอนจะต้องเตรียมไว้ให้พอใน cash drawer ตลอดวันเพื่อไม่ให้ลูกค้าเสียเวลาในระหว่างที่กดเงินทอนแล้วเงินไม่พอ การแลกเงินทอนจะต้องบันทึกใน cash register ไว้ด้วยว่าได้นำธนบัตรจำนวนเท่าไรมาแลกแล้วกดปุ่ม No Sales เพื่อเปิดลิ้นชัก ใส่เงินทอนลงในลิ้นชักพร้อมด้วย No sales receipts ร้านส่วนมากให้เขียนไว้ที่ใบเสร็จว่า "to buy change" ไว้ใบใบเสร็จที่เป็น no sales

3.4) การทอนเงิน การทอนเงินจะต้องทอนก่อนที่จะห่อสินค้า ควรจะบอกจำนวนที่ลูกค้าจะต้องจ่ายก่อนเพื่อเปิดโอกาสให้ได้เปลี่ยนรายการสินค้าก่อนแล้วที่จะกดจำนวนรายการรวม ยอดขายทั้งหมด อย่าเพิ่งให้ใบเสร็จลูกค้าให้จ่ายเงินก่อนแล้วส่งให้พร้อมกับเงินทอนหรือรวมนับสินค้าที่ลูกค้าซื้อ

3.5) การตรวจนับเงิน ใน Cash register นำเงินออกมาที่ละชนิด แยกเงินทอนไว้ต่างหาก นับจำนวนเงินที่เหลือโดยแยกชนิดกัน นับเหรียญและธนบัตรชนิดต่าง ๆ รวมทั้งเช็ค แล้วลงใน daily balance slip ว่าแต่ละอย่างมีจำนวนเงินเท่าไร จำนวนรวมทั้งหมดของเงินและเช็คจะต้องเท่ากับ daily balance slip เก็บเงินสดและเช็คไว้ในถุงเดียวกัน ฝากถุงเงินไว้ที่ Cashier's office โดยแยกถุงเงินทอน ไว้ต่างหาก

4) การรักษาเงินของร้าน

ส่วนมากทางร้านจะให้พนักงานนับเงินใน cash register ทั้งหมดแล้วลงชื่อไว้ในใบเสร็จก่อนที่จะรับงาน เงินเกินหรือขาดนั้นไม่สมควรทั้งสองอย่าง เพราะว่าถ้าเงินเกินแสดงว่าลูกค้าถูกโกง ลูกค้าย่อมไม่ยอมมาซื้อสินค้าจากร้านของเราอีก แต่ถ้าเงินขาดก็ทำให้ร้านขาดผลกำไร

เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้บริการกับลูกค้า

1) บรรยากาศของร้านค้า สิ่งแรกที่ลูกค้าได้สัมผัสคือ บรรยากาศของร้านค้า ความโอ้อวด การวางผังร้าน (Store Layout) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะก่อให้เกิดปฏิกิริยาในทางบวกหรือลบในทันที

2) พนักงานขาย (Salesperson) มีการคัดเลือกพนักงานอย่างพิถีพิถัน มีการสอบข้อเขียนสัมภาษณ์ อบรม ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพียงต้องการพนักงานขายที่พร้อมจะให้บริการ

3) บริการตัดแปลงสินค้า สินค้าบางอย่างที่ลูกค้าต้องการยังอาจไม่พอเหมาะพอดีกับการใช้ เช่น กางเกงสำเร็จรูปสุภาพบุรุษที่ขายโดยทั่วไป

4) บริการห่อของขวัญ (Gift Wrapping) ร้านค้าควรมีบริการห่อของขวัญให้กับลูกค้า เพื่อเป็นบริการพิเศษโดยไม่คิดมูลค่า และเป็นการลดภาระของลูกค้า ก่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาอุดหนุนอีกในโอกาสต่อ ๆ ไป

5) บริการส่งของ (Delivery) สินค้าที่มีขนาดใหญ่ น้ำหนักมาก ย่อมเป็นภาระของลูกค้าในการขนส่ง ร้านค้าควรจัดบริการขนส่งเพื่อให้บริการกับลูกค้า

6) การรับประกันสินค้า (Product Quarantee) เป็นวิธีการสร้างความมั่นใจให้ลูกค้า ว่าการซื้อชนิดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง

7) การบริการรับคืนสินค้า เทคนิคการขายข้อนี้ก่อให้เกิดความสบายใจ และมั่นใจว่า ได้สินค้าที่ถูกใจแน่นอน

8) บริการผ่อนชำระ การใช้บริการเงินผ่อนช่วยให้ลูกค้าซื้อสินค้าได้ ร้านค้าก็มีลูกค้าเพิ่มขึ้น และช่วยลดภาระในการถือครองสินค้า

9) บัตรสมาชิก (Member Card) กิจกรรมบางแห่งมีบัตรสมาชิกให้กับลูกค้า ให้สิทธิสมาชิก ซื้อสินค้าในราคาถูกกว่าลูกค้าอื่น 5-10% ทำให้ลูกค้าเป็นขาประจำ

การส่งเสริมการขายในร้านขายปลีก

การส่งเสริมการขายมีวิธีการทำ 2 แบบใหญ่ ๆ คือ

แบบที่ 1 การทำภายนอกร้านค้า โดยใช้สื่อมวลชนโฆษณาในวงกว้างทั่วประเทศ เพื่อให้ลูกค้าได้ทราบ

แบบที่ 2 การส่งเสริมการขาย ณ จุดขาย เป็นกิจกรรมที่กระทำต่อเนื่องจากแบบแรก กล่าวคือ เป็นการต้อนรับให้ลูกค้าเป้าหมายเข้ามาในบริเวณร้านค้า การอำนวยความสะดวกในการเลือกซื้อ การช่วยเหลือและเพิ่มปริมาณการซื้อ

ความหมายของการส่งเสริมการขาย

การส่งเสริมการขาย (Sales Promotion) หมายถึง วิธีการใด ๆ ที่มิใช่การโฆษณา (Advertising) การประชาสัมพันธ์ (Public Relation) และการใช้พนักงาน (Personal Selling) ที่มีจุดประสงค์ที่จะกระตุ้นให้ลูกค้าเกิดการซื้อ เพิ่มประสิทธิภาพในการขาย และเป็นกิจกรรมที่มีได้กระทำเป็นประจำ

วิธีการส่งเสริมการขายในร้านขายปลีก

- 1) การตกแต่งจุดขาย (Point of Purchase)
- 2) การลดราคา (Price Reduction)
- 3) การชิงโชค (Raffle)
- 4) การใช้แสตมป์การค้า (Trading Stamp)
- 5) บริการพิเศษ (Special Offers)
- 6) บัตรสมาชิก (Member Card)
- 7) คู่มือสินค้า
- 8) อื่น ๆ

โอกาสต่าง ๆ ในการส่งเสริมการขายในร้านขายปลีก

- 1) ในช่วงเทศกาลพิเศษ เช่น เทศกาลปีใหม่ วันคริสต์มาส
- 2) ช่วงเปิดกิจการ
- 3) เทศกาลลดราคาประจำปี
- 4) ช่วงแนะนำสินค้าใหม่
- 5) ช่วงฉลองครบรอบการดำเนินการค้า

จุดประสงค์ในการส่งเสริมการขายในร้านขายปลีก

- 1) เพิ่มลูกค้าใหม่
- 2) เพื่อต่อสู้กับคู่แข่ง
- 3) เพื่อเร่งยอดขาย
- 4) เพื่อระบายสินค้า

หลักสูตร ที่ใช้ในการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งดำเนินการอยู่ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นหลักสูตรเดียวกับหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาจัดสอนในระบบปกติอยู่แล้ว ในปัจจุบันคือ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ดังนั้น การจัดการอาชีวศึกษา ในระบบทวิภาคีต้องยึดหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่ในปัจจุบันเป็นแม่บท ปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียน ต้องฝึก ในสองสถานที่ คือ สถานประกอบการและสถานศึกษา หลักสูตรที่สถานศึกษาใช้ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ คือหลักสูตร ปวช. 2538

นักเรียนไม่ว่าจะเรียนในระบบปกติ หรือระบบทวิภาคี จะต้องเรียนรายวิชาต่าง ๆ ให้ครบโครงสร้างของหลักสูตร ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา โดยทุกคนต้องเรียนรายวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน 30 หน่วยกิต เท่ากันหมด และนักเรียนในประเภทวิชาและสาขาวิชาเดียวกันไม่ว่าเรียนในระบบปกติ หรือเรียนในระบบทวิภาคีจะต้องเรียนรายวิชาในหมวดวิชาชีพ (วิชาชีพพื้นฐาน และวิชาชีพเฉพาะ) ให้ได้หน่วยกิตเท่ากันตามที่กำหนดไว้ ส่วนที่แตกต่างกันสำหรับผู้เรียนในระบบปกติกับระบบทวิภาคี คือ หมวดวิชาชีพ (วิชาชีพเลือก) และหมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งโดยหลักการ การจัดรายวิชาสำหรับการเรียน ในระบบทวิภาคีควรมีรายวิชาน้อยที่สุด และกำหนดเฉพาะจำนวนหน่วยกิตรายวิชา ซึ่งเมื่อรวมทุกรายวิชาแล้วไม่ควรเกินจำนวนหน่วยกิตรวมที่กำหนดให้เรียนในกลุ่มวิชานั้น ๆ ส่วนคาบเรียนนั้น ให้สถานประกอบการไปกำหนดระยะเวลาที่จะให้ผู้เรียนฝึกอาชีพในสถานประกอบการแต่ละแห่งเอง (ตามคำแนะนำของสถานศึกษา) โดยถือหลักการกำหนดค่าหน่วยกิตของการฝึกอาชีพ 1 หน่วยกิต ต้องใช้เวลาในการฝึกอาชีพเรียนทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติ และปฏิบัติ ไม่น้อยกว่า 72 ชั่วโมง

สิ่งสำคัญต่อการจัดทำหลักสูตรรายวิชา คือการจัดแผนการเรียนและการจัดตารางเรียน ตารางฝึก การบรรจุรายวิชาใดไว้ในภาคเรียนใด และการกำหนดวันให้ผู้เรียนเรียนในสถานศึกษา และเรียนในสถานประกอบการอย่างไรจึงจะเหมาะสม สถานศึกษาจำเป็นต้องร่วมปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อให้รายวิชาที่เรียนในสถานศึกษาสอดคล้อง และเป็นประโยชน์ต่อการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ สถานศึกษาไม่ควรจัดแผนการเรียนหรือตารางเรียนตามความต้องการของสถานศึกษา โดยคำนึงความสะดวกของสถานศึกษาเป็นที่ตั้ง เพราะการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะประสบผลสำเร็จได้เมื่อสถานประกอบการพึงพอใจ และเต็มใจ ที่ร่วมมือในการดำเนินการ

ในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดแผนการเรียนให้นักเรียนเรียนจบภายใน 3 ปี ได้ เพราะสถานประกอบการต้องการให้นักเรียนใช้เวลาในการฝึกอาชีพให้มากขึ้น (4-5 วัน) หรือสถานศึกษามีปัญหาเรื่องขาดครู-อาจารย์ ให้ใช้แหล่งวิทยากรอื่นช่วย เช่น รายวิชาในหมวด

วิชาพื้นฐาน ให้ประสานงานกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หรือโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา หรือสถานศึกษาอื่นในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรณีของวิชาชีพ ให้ประสานงานในการส่งนักเรียน ไปเรียนกับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม ซึ่งต่อไปจะมีอยู่ทุกจังหวัด หรือส่งไปเรียนกับวิทยาลัยสารพัดช่าง ในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นซึ่งสามารถที่จะถ่ายโอนผลการเรียน เข้าเป็นรายวิชาของหลักสูตร ปวช. ได้

สำหรับเรื่องของ กิจกรรม ที่โครงสร้างของหลักสูตรกำหนดให้ต้องจัด 2 คาบต่อสัปดาห์ และ เป็นข้อกำหนดในเรื่องของการจบหลักสูตรด้วยนั้น สำหรับการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี ให้ถือว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของสถานประกอบการเป็นกิจกรรมตามที่กำหนดไว้นั้น โดยสถานศึกษา ต้องลงในระเบียบแสดงผลการเรียนรู้เช่นเดียวกับเด็กในระบบปกติ

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

5.1 ความหมายของการสอน (Teaching)

นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษา และให้ความหมายไว้หลายอย่าง แต่ก็คล้ายคลึงกันไว้ดังนี้ กูด (Good. 1973 : 588) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอนคือ การให้การศึกษากับผู้เรียนในสถานศึกษา และการสอนคือการจัดสถานการณ์สภาพการณ์ หรือ กิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ง่าย

ละเมียด ลิมอักษร (2516 : 4-7) สรุปความหมายของการสอนจากแนวความคิดของ นักการศึกษาคนสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

การสอน คือ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรม

การสอน คือ การถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน

การสอน คือ การฝึกให้ผู้เรียนขบคิดปัญหาต่าง ๆ

การสอน คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การสอน คือ การแนะแนวทางให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

การสอน คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 135) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสอนคือการที่บุคคลผู้หนึ่ง นำเอาความรู้สึกรู้จักคิด และชีวิตของตนเองมาเผยให้บุคคลอีกผู้หนึ่งทราบ เพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณา และเลือกสรรเอาคุณสมบัติ ทัศนคติ และค่านิยมที่รับไว้มายึดถือ เป็นของตนเองและปฏิบัติก็ตาม

จากความหมายที่ได้กล่าวข้างต้น พอสรุปความหมายของการสอนหมายถึงการถ่ายทอด ความรู้แนะแนวทาง และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีการพัฒนาการทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

5.2 ความหมายของการเรียนการสอน (Instruction)

การเรียนการสอนเป็นคำที่มีความหมายกว้างกว่าคำว่า การสอน (Teaching) มีผู้กล่าวว่า การเรียนการสอน หมายถึง ผลรวมของการสอนทั้งหลายทั้งปวง (All Teaching is Instruction) นั่นคือ การเรียนการสอน มีความหมายครอบคลุมถึงเหตุการณ์ทุกอย่างที่มีผลต่อการทำให้ผู้เรียน

เกิดการเรียนรู้ เช่น การใช้อุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ตลอดจน การสนทนา การอภิปราย และการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ ซึ่งสรุปได้ว่า กิจกรรมใด ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ถือว่าเป็นการเรียนการสอนทั้งสิ้น

จากความหมายที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ความหมายของการเรียนการสอนคือการสอนอย่างครอบคลุมเนื้อหาด้วยวิธีการสอนต่าง ๆ โดยใช้สื่อการสอนนำมาประกอบ และรวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และเข้าใจง่ายขึ้น

5.3 รูปแบบของการสอน (Instructional Model)

โพพแฮม และเบคเกอร์ (Popham and Baker, 1970 : 7-8) กล่าวว่า การสอนของครูนั้นไม่ว่าจะสอนอย่างไร หรือมุ่งทำอะไร ก็ย่อมจะต้องมีรูปแบบของการสอนทั้งสิ้น รูปแบบของการสอนโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) รูปแบบของการสอนโดยอิงแนวทาง (Mean-Referenced Instructional Model) เป็นแบบการสอนที่ครูมุ่งยึดแนวทาง หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอนมากกว่าการยึดจุดมุ่งหมายในการสอนครูผู้สอนจะเตรียมการสอนโดยกำหนดขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วน ว่าในชั่วโมงที่ตนจะต้องสอนนั้น จะต้องทำอะไร วิธีการสอนเป็นแบบใด จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรกำหนด

2) รูปแบบของการสอนโดยอิงเป้าหมาย (Goal-Referenced Instructional Model) เป็นรูปแบบการสอนที่ครูยึดจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นหลัก แล้วดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

เยอร์ลาช และอีลี (Gerlach and Ely, 1971 : 1) ได้กำหนดองค์ประกอบของการสอนตามวิธีระบบไว้ 6 ประการด้วยกัน คือ

- 1) กำหนดจุดประสงค์
- 2) เลือกเนื้อหาวิชา
- 3) ประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน
- 4) การดำเนินการสอน ซึ่งครอบคลุมถึงการพิจารณากลวิธีการสอน การจัดกลุ่มผู้เรียน การกำหนดเวลาเรียน การจัดห้องเรียน และการเลือกแหล่งวิทยาการ

กลาสเซอร์ (Glasser, 1962 : 1-30) ได้เสนอรูปแบบของการสอนซึ่งเป็นที่ยอมรับและถูกนำไปอ้างอิงโดยนักการศึกษาหลายคน เป็นรูปแบบการสอนโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ

- 1) จุดประสงค์ของการสอน
- 2) การประเมินสถานะของผู้เรียนก่อนสอน
- 3) การจัดกระบวนการเรียนการสอน
- 4) การประเมินผลการเรียนการสอน
- 5) การหาข้อมูลย้อนกลับ

จากนิยามความหมายของรูปแบบการสอนของนักการศึกษาหลายท่าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่าการสอนเริ่มต้นด้วยการกำหนดจุดประสงค์ของการสอน แล้วตามด้วยการประเมิน

พฤติกรรมของผู้เรียนก่อนทำการสอน จากนั้นจึงดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งนักการศึกษาแต่ละคน อาจกำหนดรายละเอียดไว้ต่าง ๆ กัน และทำการประเมินผลการเรียนการสอน ในตอนสุดท้าย ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบว่า การสอนบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าพบว่าล้มเหลว ก็จะพิจารณาหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไขตอนใดตอนหนึ่งหรือทั้งหมด

5.4 ลักษณะการสอนที่ดี

ปรีชา เศรษฐีธร (ม.ป.ป. : 72-73) ได้กล่าวถึงลักษณะการสอนที่ดีเป็นการสอนที่ไม่ถือหลักการเป็นบรรทัดฐานตายตัว แต่คำนึงถึงความเหมาะสม การสอนโดยมีความมุ่งหมายที่แน่นอน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักมั่นคงปลอดภัย ในการเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีช่วย ให้ผู้เรียนใช้การสังเกตพิจารณา ค้นคว้าหาเหตุผล และสอนให้มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์ใน หมวดวิชาเดียวกัน

ทองทิพย์ วรรณพัฒน์ และคณะ (2520 : 8) ได้กล่าวไว้ว่าการสอนที่ดี มีลักษณะที่สามารถ สังเกตเห็นได้ ดังนี้

- 1) การสอนที่ดี จะไม่ถือเอาหลักสูตรเป็นบรรทัดฐานแน่นอนตายตัว แต่จะมีการยืดหยุ่น หลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน
- 2) การสอนที่ดี จะต้องมีการเตรียมการสอนไว้ล่วงหน้า คือ มีการศึกษาหลักสูตร จัดทำ แผนการสอน ทำบันทึกการสอน จัดหาสื่อการเรียนการสอนไว้ก่อนที่จะทำการสอน
- 3) การสอนที่ดีจะต้องยึดถือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ คือต้องจัดให้ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคม
- 4) การสอนที่ดีต้องเป็นการสอนที่ให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง คือให้เด็กได้เรียน โดยการกระทำ
- 5) การสอนที่ดีต้องเป็นการสอนที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามให้แก่เด็ก ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
- 6) การสอนที่ดีจะต้องสอนให้เด็กรู้จักอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย คือสอนให้รู้จัก เคารพนับถือผู้อื่น รู้จักทำงานร่วมกันและประสานงานกันได้ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน และมีเหตุผล

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ ลักษณะการสอนที่ดีควรที่จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และจะต้องสร้างความเจริญงอกงามให้แก่ ผู้เรียนทั้งทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาและครู จะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจในตัวผู้เรียนและเปิดกว้างในทุก ๆ ด้านอีกด้วย

5.5 การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นถ้าครูผู้สอนไม่สามารถ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เกิดการเรียนได้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ก็ถือว่าเป็น การเรียนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ หรือมีประสิทธิภาพน้อย (เริงเดช อุทรเสน. 2528 : 2)

คิลโก (Lilgo. 1970 : 251-253) แห่งมหาวิทยาลัยอลาบามา ได้เสนอความเห็นที่ว่า การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้สอน ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

- 1) ใช้กระบวนการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องพยายามรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจะต้องพยายามให้ผู้เรียนในห้องรู้จักกันด้วย
- 2) ใช้การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับผู้เรียน
- 3) เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นได้ ใช้อุปกรณ์ และการสอนหลาย ๆ วิธี
- 4) ต้องคำนึงองค์ประกอบด้วยเวลา ขนาดของชั้นเรียน ความสามารถที่แตกต่างกันและ ภูมิหลังของผู้เรียน
- 5) มีความสุขกับการสอน
- 6) สอนทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่านและเขียนไปพร้อม ๆ กับเนื้อหาวิชา
- 7) สนใจในวิชาที่สอนและชอบวิชาที่สอน
- 8) ต้องคำนึงเสมอว่า ความกล้า ความเย็นชา และความเป็นศัตรูเป็นอุปสรรคต่อการเรียน การสอนและการเรียนรู้ ตรงกันข้ามความรู้สึกปลอดภัย การยอมรับและความสุขทำให้เกิดการเรียนรู้ ได้ดี
- 9) เข้าใจวัตถุประสงค์ของการสอน และพยายามทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการแสวงหา ความรู้
- 10) ผู้สอนต้องพยายามส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพสูงนั่นคือ การแสวงหาความรู้ อย่างไม่รู้จักจบ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพหมายถึงการจัด การเรียนของครูผู้สอน ที่จัดการสอนกับตัวผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออก ทั้งด้าน การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยที่ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการสั่งสอน และรู้สึกสนุกกับการสอน จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน จะทำให้การเรียน การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.6 องค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนการสอน

พัณณ์ สุจำนงค์ (2522 : 16-21) ได้กล่าวถึง การเรียนและการสอนมีสิ่งที่จะต้องพิจารณา หลายประการ พอจะสรุปได้ดังนี้

- 1) ครูผู้สอนมีความสำคัญมาก ทักษะคติของผู้สอน อาชีพการงาน ซึ่งมีผลต่อความพอใจ ในการสอน นอกจากนี้การจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการจะเรียนรู้ตลอดเวลาที่เป็น สิ่งสำคัญ นอกจากนั้น ตัวผู้สอนจะต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ ความจริงใจ ความศรัทธา และความอดทน
- 2) ครู ต้องคำนึงถึงภูมิหลังและสภาพแวดล้อมของผู้เรียนส่วนใหญ่ วัยและความต้องการ ของเขาด้วย
- 3) ขบวนการสอน ประกอบด้วยหลายขั้นตอน ดังนี้

3.1) ขั้นเตรียมการ ผู้สอนควรเตรียมการสอนเมื่อได้รับมอบหมายการสอน ตลอดจนต้องเตรียมเอกสารและข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประโยชน์จากผู้สอนมากที่สุด

3.2) ขั้นบรรยายหรือนำเสนอ การให้ข่าวสารซึ่งเป็นระยะที่สอง ของขบวนการสอนนี้อาจกระทำได้หลายวิธี การสอนจะเกิดประสิทธิภาพเต็มที่หากใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ หลาย ๆ อย่าง ฉะนั้นผู้สอนควรมีประสบการณ์ หรือคุ้นเคย และสามารถใช่วิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อให้บทเรียนง่ายขึ้น และมีคุณค่าต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

3.3) การสอบ การสอบที่ดีและเกิดประสิทธิผลย่อมทำให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติได้ ฉะนั้นการสอบนักเรียนก็เช่นเดียวกับการสอบครูผู้สอน ย่อมนำมาพิจารณาในขบวนการสอนได้เพื่อวัดความก้าวหน้าในการเรียนเป็นระยะ ๆ และเป็นการประเมินผลการสอนของครูไปด้วยว่ามีอุปสรรคหรือปัญหาในการสอนหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำผลไปปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

จากที่กล่าวพอสรุปองค์ประกอบได้ดังนี้ การเรียนการสอนของครูอาจารย์จะประสบผลสำเร็จได้ ครูก็ต้องมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการวางแผนการสอน ขบวนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล และนำมาแก้ไขปรับปรุงครั้งต่อไป

5.7 คุณสมบัติของสื่อการสอน

คุณสมบัติของสื่อการเรียนการสอนนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ต้องได้ประโยชน์คุ้มค่ากับที่ได้ลงทุนจัดทำ
- 2) คำนึงถึงการประหยัด คือทำจากวัสดุราคาถูก และหาได้ง่ายตามท้องถิ่น
- 3) ต้องมีความประณีต เรียบร้อย สวยงาม น่าสนใจ ดูแล้วเข้าใจง่าย
- 4) ต้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับหลายบทเรียน และตรงตามจุดมุ่งหมายของบทเรียน

นั้น ๆ

- 5) ต้องให้ตรงกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน
- 6) ต้องมีขนาดและจำนวนพอเหมาะกับจำนวนของผู้เรียน
- 7) ต้องเหมาะสมกับวัย ความต้องการ และระดับชั้นผู้เรียน
- 8) ต้องคงทนถาวร ใช้ได้หลาย ๆ ครั้ง เก็บไว้ใช้ได้นาน คุ้มค่าของเงิน เวลา และแรงงาน
- 9) ครูและผู้เรียนควรวางแผนร่วมกันและช่วยกันทำ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ คุณสมบัติของสื่อการสอนจะต้องมีประโยชน์และคุ้มค่า ต่อการจัดหาและต้องหาง่ายตามท้องถิ่นนั้น ๆ มีความประณีต คงทน และมีขนาดกะทัดรัดในการ เคลื่อนย้ายไปมาได้ง่ายและเมื่อนำมาประกอบการสอน สามารถทำการถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้สอนอีกด้วย

5.8 ประโยชน์ของสื่อการเรียนการสอน

เอกศักดิ์ บุตรลัม (2537 : 355) ได้กล่าวว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและใช้อย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน มีดังนี้

- 1) กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และเกิดประสบการณ์

2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอันเป็นวิถีทางนำไปสู่การเรียนรู้อย่างแท้จริง

- 3) ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจที่ถูกต้อง และรวดเร็ว
 - 4) ผู้เรียนเกิดทักษะในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จากสื่อการเรียนรู้การสอนนั้น
 - 5) ผู้เรียนจดจำเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ได้นาน แม่นยำและถูกต้อง
 - 6) เพิ่มพูนประสบการณ์เดิมของผู้เรียนและเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่พึงปรารถนาได้
- จากที่ไดกล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ ประโยชน์ของสื่อการสอนหมายถึง การใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อจะได้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียน เพราะสื่อมีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นตัวกลางในการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนและ ผู้เรียนได้ถูกต้อง และรวดเร็ว

5.9 ประเภทของสื่อการเรียนรู้การสอน

สุวรรณ ปะวรรณจะ (สุวรรณ ปะวรรณจะ. 2522 : 183 ; อ้างอิงมาจาก สำเนา วารสาร ม.ป.ป.) ได้แยกประเภทของสื่อการเรียนรู้การสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) วัสดุและเครื่องมือที่ไม่ต้องฉาย ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง ลูกโลก แผนที่ กระดานดำ ป้ายนิเทศ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การศึกษา นอกสถานที่ การแสดงละคร นิทรรศการ การสาธิต และการทดลอง เป็นต้น

2) วัสดุและเครื่องมือที่ต้องฉาย ได้แก่ สไลด์ फिल्मสคริป ภาพยนตร์ แผ่นภาพโปร่งแสง ภาพทึบแสง บรรดาสิ่งที่จะนำไปฉายเหล่านี้เรียกว่า “วัสดุ” ส่วนเครื่องซึ่งฉาย ได้แก่ เครื่องฉาย ภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เรียกว่า “อุปกรณ์”

เอกศักดิ์ บุตรลับ (2537 : 382-383) ได้แบ่งสื่อการเรียนรู้การสอนออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) สื่อประเภทวัสดุ (Materials of Software) ได้แก่ สื่อเล็ก (Small Media) ที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และอักษร ในรูปแบบต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1) วัสดุที่เสนอความรู้ได้จากตัวมันเอง ได้แก่ หนังสือเรียนหรือตำรา ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ป้ายนิเทศ เป็นต้น

1.2) วัสดุที่ต้องอาศัยสื่อประเภทเครื่องกลไก (Hardware) เป็นตัวนำเสนอความรู้ ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ แผ่นสไลด์ फिल्मสคริป เทปบันทึกเสียง รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น

2) สื่อประเภทเครื่องมืออุปกรณ์ (Hardware) ได้แก่ สื่อใหญ่ (Big Media) ที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียน สื่อประเภทนี้ตัวของมันเองแล้วแทบจะไม่มีประโยชน์ในการสื่อความหมายเลย ถ้าไม่มีความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ มาป้อนผ่านเครื่องกลไกเหล่านี้ ดังนั้น สื่อประเภทนี้ จึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ (Software) สื่อการเรียนรู้การสอนประเภทนี้ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายภาพนิ่ง เป็นต้น

3) สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ (Techniques or Methods) ตัวกลางในกระบวนการเรียนการสอน บางครั้งจำเป็นต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ เทคนิคหรือวิธีการได้แก่ การสาธิต การทดลอง การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ นิทรรศการ ตลอดจนเทคนิคในการเสนอบทเรียนด้วยสื่อประเภทวัสดุและเครื่องมือ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนมีหลายประเภทด้วยกัน ซึ่งอาจารย์ผู้สอนควรจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมเพราะสื่อการสอนมีความสำคัญและเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เป็นตัวกลาง ในการถ่ายทอดจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว

5.10 การวัดและประเมินผล

ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ดังนี้คือ

ชวาล แพรัตกุล (2516 : 344) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวัดผลเป็นวิธีการหรือขบวนการที่กำหนดตัวเลขให้แก่สิ่งของหรือลักษณะหรือเหตุการณ์ใด ๆ โดยเป็นไปตามเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์

เอกศักดิ์ บุตรลับ (2537 : 389) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงขบวนการหรือวิธีการใด ๆ ที่จะได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง ที่มีความหมายแทนขนาดหรือสมรรถภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือของบุคคลโดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือนี้จะทำหน้าที่แปลงสมรรถภาพทางนามธรรมให้ออกมาเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ได้เพื่อให้ข้อมูลของสิ่งที่ต้องการจะวัด

จึงสรุปได้ว่า การวัดผล หมายถึงขบวนการซึ่งทำให้ได้มาซึ่งปริมาณของผลงานของบุคคล โดยอาศัยเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการทดสอบ เป็นต้น

ส่วนการประเมินผลก็มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้คือ

บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ (2521 : 6) ได้กล่าวว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการที่ควรทำต่อจากการวัดผลและวินิจฉัยตัดสินสรุปคุณค่าที่ได้จากการวัดอย่างมีหลักเกณฑ์

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2524 : 3-4) ได้กล่าวถึงการประเมินผล หมายความว่า กะประมาณค่าหรือราคาเท่าที่ควรจะเป็นเช่นประเมินราคา ประเมินผลการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2530 : 502) นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศสำหรับตัดสินคุณค่าของโปรแกรมการศึกษา ผลผลิตกระบวนการ จุดมุ่งหมายของโครงการหรือทางเลือกต่าง ๆ ที่ออกแบบเพื่อนำไปปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินเป็นการศึกษาหรือตรวจสอบโครงการในระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ หรือภายหลังที่โครงการได้สำเร็จเสร็จสิ้นไปแล้ว

ธำรง บัวศรี (2532 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงการประเมินผลหลักสูตรและการประเมินการเรียนการสอน

กรมวิชาการ (2535 : 1) กล่าวถึงการประเมิน หมายถึง กระบวนการตรวจสอบการทำงานทั้งในช่วงขณะที่กำลังทำและช่วงเวลาทำงานเสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อหาข้อสรุปว่า งานที่ทำนั้นได้รับความสำเร็จตามความคาดหวังหรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคใดเกิดขึ้น อันเป็นผลทำให้งานไม่สำเร็จ

ตามความคาดหวังและจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร เพื่อให้การทำงานเกิดความสำเร็จหรือใกล้เคียงความคาดหวังมากที่สุด

อัลคิน (Alkin. 1970 : 372) ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นกระบวนการค้นหาการตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการเลือกรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานสรุปสิ่งที่ประโยชน์ต่อผู้ตัดสินใจ ในแนวทางเลือกที่เหมาะสมจากแนวทางต่าง ๆ ที่มีอยู่

จากที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าการประเมินผลหมายถึง การกะ การประมาณค่า การประเมินผล การศึกษา โดยการประเมินเป็นการตัดสินหาความสำเร็จของผลผลิตต่าง ๆ ว่าจะบรรลุถึงความสำเร็จเป็นไปตามมาตรฐานหรือไม่โดยใช้ข้อมูลทางสถิติเป็นเครื่องวัดผล

5.11 ขบวนการในการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

ทิสนา แชมมณี (2526 : 53) ได้สรุปกระบวนการในการประเมินผลหลักสูตรไว้ดังนี้

- 1) การกำหนดว่าจะประเมินอะไรเฉพาะเจาะจง
- 2) การกำหนดว่าต้องการข้อมูลอะไรที่จะนำมาช่วยในการประเมินผล
- 3) การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในข้อ 2
- 4) การกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานในการประเมินผล
- 5) การวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์
- 6) หลังจากที่ได้วิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วจะมีการส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้แก่ผู้ที่ตัดสินใจหรือดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของหลักสูตรนั้น

เอกศักดิ์ บุตรลับ (2537 : 53) ได้กล่าวถึงการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนจะต้องกระทำอย่างมีระบบ ซึ่งควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดจุดประสงค์ในการวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจน ว่าต้องการวัดผลเพื่อการคัดเลือก เพื่อจัดตำแหน่ง เพื่อตรวจสอบความรู้หรือเพื่อการวินิจฉัย
- 2) จัดทำตารางวิเคราะห์จุดประสงค์และเนื้อหา เพื่อที่จะบอกให้ทราบว่าจะออกข้อสอบวัดเนื้อหาใด ในพฤติกรรมใด แคไหนและเพียงใดเพื่อข้อสอบที่สร้างขึ้นวัดได้ครอบคลุมเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการ
- 3) เลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลที่จะวัด โดยพยายามใช้เทคนิคการวัดหลาย ๆ วิธี
- 4) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลหลังจากกำหนดว่าจะใช้วิธีใดวัดผลแล้ว ขั้นตอนต่อไปก็คือการสร้างเครื่องมือวัดผลตามที่กำหนดซึ่งเครื่องมือที่ใช้กันมากในการวัดผลการเรียนการสอนได้แก่แบบทดสอบ
- 5) ดำเนินการวัดผลเป็นขั้นตอนของการนำเครื่องมือไปทดสอบหาข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการประเมินผล
- 6) การประเมินผลและการใช้ผลจากการวัด จุดหมายปลายทางของการวัดผลก็เพื่อปรับปรุงการเรียนของผู้เรียนและการสอนของครู ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด ควรปรับปรุงและแก้ไขอย่างไร

จากที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ขบวนการในการวัดและประเมินผลเป็นการกำหนดจุดประสงค์ในการวัดให้ชัดเจน และวิเคราะห์เนื้อหาของการวัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งได้จากการสร้างเครื่องมือว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมก็ทำการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5.12 ประเภทของการประเมินผล

เอกศักดิ์ บุตรลับ (2537 : 393-395) ได้กล่าวถึง การประเมินผลการเรียนการสอนอาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การที่ครูจะทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้เรียน ครูจำเป็นต้องใช้เครื่องมือการวัดผลหลายอย่าง ซึ่งครูอาจสร้างขึ้นเองหรือใช้แบบทดสอบมาตรฐาน ที่ผู้เชี่ยวชาญจัดทำขึ้น ซึ่งแบบทดสอบที่ดีจะต้องวัดสมรรถภาพทางสมองของผู้เรียนในพฤติกรรมทุก ๆ ด้าน คือ

1.1) ความรู้ความจำ หมายถึง การวัดว่าเด็กมีความสามารถในการจดจำเรื่องราวที่เรียนไปได้เพียงใด

1.2) ความเข้าใจ หมายถึง การวัดว่าเด็กมีความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความในเรื่องต่าง ๆ ที่เรียนในได้เพียงใด

1.3) การนำไปใช้ หมายถึง การวัดว่าผู้เรียนจะนำเอาความรู้ต่าง ๆ ที่เรียนรู้ไปแล้วไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างไรได้ดีเพียงใด

1.4) การวิเคราะห์ หมายถึง การวัดความสามารถในการแยกแยะใจความที่สำคัญกันอยู่ออกมาได้ดีเพียงใด

1.5) การสังเคราะห์ หมายถึง การวัดความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยต่าง ๆ ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้เพียงใด

1.6) การประเมินค่า หมายถึง การวัดความสามารถในการวินิจฉัย ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดมีคุณค่าเพียงใด โดยอาศัยหลักเกณฑ์จากเรื่องราวที่เรียนมาแล้วหรือเกณฑ์ทางสังคมเป็นหลัก

2) การประเมินผลความถนัดในการเรียนรู้เป็นการประเมินความสามารถของบุคคลแต่ละคนว่าจะเรียนรู้วิชาหนึ่งวิชาใดในอนาคตได้สำเร็จและเป็นผลดีหรือไม่ มาตรการต่าง ๆ ในการนำไปใช้ การวัดผลความถนัดในการ เรียนรู้จะนำไปใช้ประโยชน์ในการแนะแนวในการศึกษา เพราะจะเป็นเครื่องช่วยบอกให้ทราบล่วงหน้าว่า ผู้เรียนจะมีความสำเร็จเพียงใดหากได้รับการ

6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

จากรายงานผลการปฏิบัติงานของงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ประจำปีการศึกษา 2540 - 2541 ได้สรุปถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ไว้ดังนี้

ปัญหาปีการศึกษา 2540

1) สถานประกอบการยังสับสนในการจัดการเรียนการสอน

2) วุฒิภาวะของนักเรียนระบบทวิภาคี ยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เนื่องจากมีอายุน้อย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย และขาดความอดทน

- 3) นักเรียนระบบทวิภาคีมีความตั้งใจเรียนน้อยและมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ
- 4) สถานประกอบการจัดการเรียนการสอนไม่ตรงตามเป้าหมาย จะเน้นเรื่องการใช้แรงงานมาก

- 5) มาตรฐานการประเมินผลการฝึกอาชีพของแต่ละสถานประกอบการไม่เหมือนกัน
- 6) สถานประกอบการขาดความเข้าใจในวิธีการประเมินผล
- 7) ครูฝึกขาดเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้
- 8) ภาระงานของครูฝึกมีมากทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียน
- 9) ขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

ปัญหาปีการศึกษา 2541

- 1) สถานประกอบการให้นักเรียนทำงานเกินที่กำหนดทำให้นักเรียนเหนื่อยและอ่อนเพลีย
- 2) พนักงานประจำซึ่งเป็นครูฝึกลาออกบ่อยทำให้การสอนงานขาดช่วง
- 3) ครูฝึกมีงานมากไม่มีเวลาเอาใจใส่นักเรียนเท่าที่ควร
- 4) นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี

5) วุฒิภาวะของนักเรียนระบบทวิภาคีไม่พร้อมที่จะเข้าสู่การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ เนื่องจากมีอายุน้อย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย และขาดความอดทน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการเรียนการสอน

ดวงเดือน สายเชื้อ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยปรากฏพบว่า ด้านนโยบายและแผนงานการดำเนินการ พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นในการปฏิบัติด้านนโยบายและแผนงานการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก กลุ่มอื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับกลุ่มผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานประกอบการมีการปฏิบัติในระดับน้อยบางรายการ ด้านการรับนักเรียน พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นในการปฏิบัติด้านการรับนักเรียนอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสถานประกอบการเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปรากฏว่าไม่มีการปฏิบัติใดเป็นปัญหาและอุปสรรค สำหรับกลุ่มครูผู้สอนในสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานประกอบการพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติด้านการรับนักเรียน เหมือนกันในสภาพการจัดการเกี่ยวกับการจัดปฐมนิเทศให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง การคัดเลือกนักเรียนระบบทวิภาคีเพื่อเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการกับสถานศึกษา ด้านความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นในการปฏิบัติด้านความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ส่วนกลุ่มครูผู้สอนในสถานประกอบการและครูผู้สอนในสถานศึกษา มีความคิดเห็นในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้ในภาพรวมจะมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ก็ตาม แต่มีบางรายการอยู่ในระดับน้อย อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ด้านความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน ข้อปฏิบัติที่เป็นปัญหา คือ การจัดทำแผนการฝึกอาชีพร่วมกับครูฝึกของสถานประกอบการ การมีส่วนร่วมในการประชุมสัมมนาครูฝึก ผู้ควบคุมการฝึก

อาจารย์นิเทศก์ร่วมกับสถานประกอบการ และการติดตามการฝึกอาชีพของนักเรียนร่วมกับสถานประกอบการ ด้านการประเมินผลการเรียน พบว่า กลุ่มผู้สอนในสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย อยู่ในเกณฑ์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการประเมินผลการเรียน ข้อปฏิบัติที่เป็นปัญหาคือ การให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการประเมินผลแก่ครูฝึกของสถานประกอบการ การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี และการสำรวจข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการเปลี่ยนสภาพจากนักเรียนฝึกงานเป็นพนักงาน พบว่า กลุ่มผู้บริหาร สถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ และครูผู้สอนในสถานประกอบการมีความคิดเห็นในการปฏิบัติด้านการเปลี่ยนสภาพจากนักเรียนฝึกงานเป็นพนักงาน อยู่ในระดับปานกลาง

เพียงใจ คันธารัตน์ (2540 : 111-123) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการ พบว่า ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่ร่วมดำเนินการกับวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538 เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสถานศึกษา ด้านนักเรียน ด้านผู้ปกครอง และด้านสถานประกอบการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของสถานประกอบการทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่ร่วมดำเนินการกับวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และวิทยาลัยเทคนิค วรวิทย์ ศรีตระกูล (2540 : 72-78) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์กับวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามหลักสูตรประกาศนียบัตร (ปวช.) พุทธศักราช 2538 เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ด้านสถานศึกษา ต้องปรับปรุงบทบาทหน้าที่ โดยเฉพาะในเรื่องการประชาสัมพันธ์การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น สถานประกอบการมีความคิดเห็นด้านสถานศึกษามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านนักเรียนบทบาทหน้าที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องยินยอมให้นักเรียนในความปกครองเข้ารับการฝึกภาคปฏิบัติตลอดหลักสูตรตามเงื่อนไขและข้อตกลงที่สถานศึกษาและสถานประกอบการกำหนด ด้านสถานประกอบการบทบาทหน้าที่ที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

มงคล วานิก (2539 : 65-71) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคลำปาง ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 8 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุม การนิเทศติดตาม ประเมินผลและการจูงใจ พบว่า ด้านการจัดองค์กรจะมีความพร้อมในการจัดการโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ในด้านการอำนวยการครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการมีความเห็นต่อความพร้อมในด้านการอำนวยการโดยเฉลี่ยปานกลางค่อนข้างสูง โดยเฉพาะประเด็นการจัดแผนการสอนภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ในด้านการวางแผนครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการ มีความเห็นต่อความพร้อมในด้านนี้โดยเฉลี่ยในระดับปานกลาง แต่มีประเด็นที่มีความพร้อมในระดับปานกลางค่อนข้างสูง คือ การวางแผนงานด้านหลักสูตร ในด้านการจูงใจครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการมีความเห็นโดยรวมระดับปานกลาง ด้านประสานงานครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการมีความเห็น

โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านการควบคุมครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่ามี ความพร้อมโดยเฉลี่ยระดับปานกลาง ค่อนข้างน้อย ในด้านการนิเทศครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะปฏิทินปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและความพร้อมของ แผนการนิเทศติดตาม ในด้านการประเมินผลครูฝึกและอาจารย์ที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง โดยเฉพาะความเข้าใจกฎเกณฑ์การประเมินผล แผนการประเมินผล เครื่องมือและ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินผล

➢ มาลี ทักษะกรวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรม ที่ต้องการสอนอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค พบว่า นักเรียน ช่างอุตสาหกรรม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประเมินผลการสอน และด้านหลักสูตร อยู่ในระดับมาก นอกนั้น อยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัย เทคนิคที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวิธีการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียน ที่มีอายุ 26 ปี มีความคิดเห็นด้วยมากกว่านักเรียน ที่มีอายุ 15-25 ปี นักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัยเทคนิคที่มีสาขาวิชาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ในวิทยาลัยเทคนิคที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประเมินผลการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความคิดเห็นด้วย มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง นักเรียนช่างอุตสาหกรรมมีปัญหา ในสถานประกอบการคือ ไม่สามารถจัดการฝึกให้กับนักเรียนได้ครอบคลุมตามเนื้อหาของหลักสูตร ครูฝึกไม่สอนงาน ไม่มีเวลาให้นักเรียน ครูฝึก ไม่สนใจสอนและไม่อธิบายแนะนำทฤษฎีก่อนลงปฏิบัติ ไม่มีอุปกรณ์-เครื่องมือให้นักเรียนฝึกเพียงพอ ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลที่แน่นอน เลิกงานไม่ตรงเวลา นักเรียนช่างอุตสาหกรรมมีข้อเสนอแนะในสถานประกอบการคือ สถานศึกษาควรทำความตกลงกับ สถานประกอบการเพื่อจัดระบบหมุนเวียนในการฝึก ครูฝึกควรให้เวลากับนักเรียนโดยสอนหรือแนะนำบ้าง ควรอธิบาย รายละเอียดและแนะนำทฤษฎีการสอนก่อนการปฏิบัติงาน ควรจัดหาอุปกรณ์ให้นักเรียน ฝึกโดยเฉพาะ ควรกำหนดเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจน ควรเลิกงานให้ตรงเวลา

จรัสศรี เพ็ญสุภา (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่นักเรียนสมัครเรียน หลักสูตร ปวช. ระบบทวิภาคี พบว่า ผลการจัดการอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีตั้งแต่ปีการศึกษา 2538-2540 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมาสมัครเรียน ปวช. มากกว่าแผนที่วิทยาลัยกำหนด และ วิทยาลัยคัดเลือกได้ใกล้เคียงกับแผนรับ นักเรียนต้องการให้มีการเรียนภาคทฤษฎีมากกว่าเดิม และต้องการให้อาจารย์ไปนิเทศที่สถานประกอบการเพิ่มขึ้น วิทยาลัยส่วนใหญ่มีพาหนะให้อาจารย์ ไปนิเทศเพียงบางครั้ง และอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีมีคาบสอน ค่อนข้างมาก งานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีส่วนใหญ่ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและ

งบประมาณในการดำเนินการ แต่สถานประกอบการส่วนใหญ่มีความพอเพียงทั้งในด้านครูฝึก วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณในการฝึกและมีจำนวนนักเรียนฝึกอาชีพเท่ากับหรือมากกว่าความต้องการ หัวหน้างานอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีและผู้บริหารสถานประกอบการประเมินว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณสมบัติอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งผู้บริหารสถานประกอบการให้โอกาสแก่นักเรียน ในการสมัคร และรับเข้าทำงานเป็นพนักงานประจำ ค่อนข้างสูง นอกจากนี้นักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรนี้ ขอบสรุป โดยรวมคือผู้เกี่ยวกับทุกฝ่าย ทั้งนักเรียน หัวหน้างานอาชีพศึกษา ระบบทวิภาคี และผู้บริหารสถานประกอบการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าระบบทวิภาคีเป็นระบบ ที่ฝึกนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ฝึกการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี แต่ระบบนี้จะสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทั้งของวิทยาลัยและ สถานประกอบการ

✶ ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2536 : 194-195) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน วิชาโครงการ เฉพาะงานช่างในกลุ่มวิชากรงานอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่า หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอนวิชา โครงการงาน และนักเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดและบริหารโรงฝึกงาน และ .01 ด้านการวางแผนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านบทบาทของครูในการสอนวิชาโครงการงาน หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอนวิชาโครงการงาน และนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการวางแผนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ส่วนด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการจัดและบริหารโรงฝึกงาน และด้านบทบาทของครูในการสอน วิชาโครงการงาน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียน การสอน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชา กับนักเรียน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ด้านการวางแผนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านบทบาทของครูในการสอนวิชาโครงการงาน และมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการจัดและบริหารโรงฝึกงาน หัวหน้าหมวดวิชา กับครูผู้สอนวิชาโครงการงาน มีความคิดเห็นทุกด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนวิชาโครงการงานกับนักเรียน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการวางแผนการสอน ด้านการใช้สื่อการสอน ด้านการวัด และประเมินผล และด้านบทบาทของครูในการสอนวิชาโครงการงาน

✶ มนัส ศรีกลยา (2533 : 70-77) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพ หลักสูตร ระยะสั้น โรงเรียนสารพัดช่าง เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านตัวผู้เรียน ปัญหาด้านครูผู้สอน ปัญหาด้านหลักสูตร และปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักศึกษา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการเรียน ในระดับมาก คือ ปัญหาด้านตัวผู้เรียน ปัญหาด้านหลักสูตร และ ปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนปัญหาด้านครูผู้สอน พบว่า มีปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

จิตตชา นิลดำ (2542 : 60-61) ได้ศึกษาปัญหาในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีภาคสมทบ หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตปริญญาตรี ภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญหาในการเรียนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตร ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านวิธีการเรียนการสอน ปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านผู้เรียน ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านผู้สอน ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านวัดผลและประเมินผล ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

รัตนา ประเสริฐศรี (2543 : 62-63) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน มีปัญหาในระดับมาก ส่วนด้านผู้เรียน และด้านผู้สอน มีปัญหาในระดับน้อย นักศึกษาที่มีเพศ และรอบการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่มี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนด้านผู้สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน และด้านผู้เรียน นักศึกษามีปัญหาการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นักศึกษาที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียน ด้านการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านเนื้อหาของหลักสูตร ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน ด้านผู้เรียนและด้านผู้สอน นักศึกษามีปัญหาการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิสมัย บัวอุไร (2542 : 85-86) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาในโครงการจัดการศึกษา สำหรับบุคคลทั่วไป โปรแกรมการจัดการทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า ปัญหา การเรียนของนักศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ รวม 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก มีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักสูตร พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.33$) ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.45$) ด้านผู้เรียน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้านผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.52$) ด้านผู้สอน พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.21$) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้าน การวัดผลและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.31$) ด้านสื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า นักศึกษา มีปัญหาการเรียนในด้านสื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.54$)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่

1.1 นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 2 ชั้นปี คือ ระดับ ปวช. 2, 3 ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน

1.2 ครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 20 คน

1.3 ครูฝึกผู้ทำหน้าที่สอนฝึกอบรมให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประจำอยู่บริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (บิกซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขานครปฐม) จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 106 คน ในการศึกษา คือ โดยแบ่งเป็น

2.1 นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ระดับ ปวช. 2, 3 ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน

2.2 ครูผู้สอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 20 คน

2.3 ครูฝึก ผู้ทำหน้าที่สอนและฝึกอบรมภาคปฏิบัติให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี บริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (บิกซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขานครปฐม) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ แบ่งเป็น

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบตามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชุดที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูฝึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูฝึก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด จะกำหนดปัญหาแต่ละด้านเหมือนกัน แต่ข้อความเกี่ยวกับปัญหาได้ปรับให้เหมาะสม และสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในภาคผนวก

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

2.1 ศึกษาเอกสารหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) 2538 สาขาธุรกิจค้าปลีก แนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา

2.2 ชักถามผู้เรียน ครูผู้สอน และครูฝึก อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับปัญหาการเรียนและแนวคิดต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก

2.4 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.5 ศึกษาแนวทางและแนวคำถามจากแบบสอบถาม

2.6 นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามโดยกำหนดขอบเขตและเนื้อหา ให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการ

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยหาคุณภาพเครื่องมือ โดยดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้กรรมการผู้ควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยนำมาปรับปรุง แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ รศ.ชูศรี วงศ์รัตน์ อ.กมล โพธิเย็น และ อ.สิฏฐากร ชูทรัพย์ ตรวจสอบและนำมาปรึกษาคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อแก้ไขเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาเลือกข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ 2 ใน 3 ท่าน

2. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้เก็บข้อมูลกับนักเรียนครูผู้สอน จำนวน 15 คน วิทยาลัยพัฒนศึกษาเซตุน และวิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี ครูฝึก จำนวน 60 คน บริษัท เซ็นทรัลซูเปอร์สโตร์ จำกัด (ห้างบิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาเพชรบุรี) จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งหมด 95 คน และนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ชุดที่ 1) ตามทัศนะของนักเรียน .76 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ชุดที่ 2) ตามทัศนะครูผู้สอน .93 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (ชุดที่ 3) ตามทัศนะครูฝึก .87

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2542 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โดยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้แบบสอบถามกลับคืนมาครบถ้วน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 2545

1. นำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ประกอบด้วย นักเรียน จำนวน 56 คน ครูผู้สอน จำนวน 20 คน และครูฝึก จำนวน 30 คน เมื่อกลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้แบบสอบถามกลับคืน คิดเป็นร้อยละ 100

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาไปตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หลังจากนั้นนำข้อมูลของแบบสอบถามแต่ละชุด ไปลงรหัสเพื่อคำนวณค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม โดยคำนวณค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้เกณฑ์การประเมินความคิดเห็นของเบสท์ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

คะแนน 1.00-1.50 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนในระดับน้อยที่สุด

คะแนน 1.51-2.50 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนในระดับน้อย

คะแนน 2.51-3.50 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนในระดับมาก

คะแนน 3.51-4.00 หมายถึง มีปัญหาในการเรียนในระดับมากที่สุด

3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยปัญหาการเรียนของนักเรียน จำแนกตามตัวแปร คือ เพศ ระดับชั้น ใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ปัญหาในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

5. รวบรวมข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก นำเสนอข้อมูลในรูปความถี่

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical package for Social Sciences)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 ค่าเฉลี่ย (mean) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 79)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right]$$

- เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 S_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม โดยใช้ t-test จากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 102)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

- เมื่อ t แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที่
 $\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนกลุ่มที่ 1, 2
 S_1^2, S_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1, 2
 n_1, n_2 แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1, 2

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 113)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

- เมื่อ F แทน ค่าแจกแจงของ F
 MS_b แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธี Scheffe's Method (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2538 : 140)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อความหมายที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
S.D	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
df	=	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้าน โดยแบ่งเกณฑ์การประเมินผลเป็น 4 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาการเรียนในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาการเรียนในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาการเรียนในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.00 หมายถึง มีปัญหาการเรียนในระดับมากที่สุด

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียน

2.1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน

2.2 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูผู้สอน

2.3 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูฝึก

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจ
ค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน 5 ด้าน จำแนกตามเพศ ระดับชั้น และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตอนที่ 4 รวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน โดยนำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ ดังแสดง
ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ
ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อมูล	ความถี่
1. เพศ	
1.1 ชาย	8
1.2 หญิง	48
2. ระดับชั้น	
2.1 ปวช. 2	39
2.2 ปวช. 3	17
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
3.1 3.00 - 4.00	6
3.2 2.00 - 2.99	39
3.3 1.00 - 1.99	11
รวม	56

จากตาราง 1 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง อยู่ในระดับชั้น ปวช. 2 และมีผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนอยู่ระหว่าง 2.00-2.99

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียน

2.1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน

เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน
ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ
โดยรวม และรายด้าน ดังตาราง 2-5

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวม
และรายด้าน ตามทัศนะของนักเรียน

ปัญหาการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านตัวผู้เรียน	3.33	.34	มาก
ด้านการเรียนการสอน	2.88	.35	มาก
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	3.12	.44	มาก
ด้านการประเมินผล	2.59	.48	มาก
ด้านสถานประกอบการ	3.23	.39	มาก
	3.00	.40	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน ปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมและ
รายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการเรียนของนักเรียนด้านตัวผู้เรียน
ตามทัศนะของนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านตัวผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ มากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน	3.64	.48	มากที่สุด
2	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน	3.38	.52	มาก
3	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมด้านวิชาชีพทางธุรกิจ ไม่เพียงพอ	3.34	.82	มาก
4	นักเรียนมีรายได้จากการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับ ค่าจ่ายในการเรียน	3.64	.48	มากที่สุด
5	นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติใน สถานประกอบการมากเกินไป	3.57	.50	มากที่สุด
6	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการจัดหากรณีสินค้า สูญหายขณะฝึกปฏิบัติ	2.66	.13	มาก
7	ขอบเขตความรับผิดชอบงานไม่ชัดเจน	2.73	.90	มาก
8	สุขภาพร่างกายอ่อนเพลียเพราะต้องฝึกปฏิบัติมาก เกินไปในสถานประกอบการ	3.75	.58	มากที่สุด
รวม		3.33	.34	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน นักเรียนมีปัญหาด้านตัวผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุดมีจำนวน 4 ข้อ คือ นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน ($\bar{X} = 3.64$), นักเรียนมีรายได้จากการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับค่าจ่ายในการเรียน ($\bar{X} = 3.64$), นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป ($\bar{X} = 3.57$) และสุขภาพร่างกายอ่อนเพลียเพราะต้องฝึกปฏิบัติมากเกินไปในสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.75$) นอกนั้นเป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ตามทัศนะของนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว	2.80	.75	มาก
2	ครูผู้สอนขาดการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.80	.77	มาก
3	ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับวิชา	2.32	.69	น้อย
4	อุปกรณ์และสื่อไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	2.48	.79	น้อย
5	การจัดเวลาฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป	3.63	.62	มากที่สุด
6	การจัดเวลาเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาน้อยเกินไป	3.50	.57	มาก
7	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีน้อยเกินไป	3.36	.64	มาก
8	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป	3.25	.61	มาก
9	ครูผู้สอนไม่ชำนาญในการใช้สื่ออุปกรณ์	2.04	.63	น้อย
10	เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัย	3.02	.73	มาก
11	ครูผู้สอนไม่จัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนสอน	2.32	.81	น้อย
12	ครูผู้สอนขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน	3.07	.66	มาก
รวม		2.88	.35	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดเวลาฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป ($\bar{X} = 3.63$) และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 2.80$), ครูผู้สอนขาดการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.80$), การจัดเวลาเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.50$), เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.36$), นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.25$), เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.02$) และครูผู้สอนขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.07$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนตามทัศนะ
ของนักเรียน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	จำนวนอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.38	.70	มาก
2	อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่ทันสมัย	3.13	.79	มาก
3	วัสดุและเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	3.04	.76	มาก
4	อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ	2.79	.85	มาก
5	อุปกรณ์และสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชำรุดบ่อย	2.82	.92	มาก
6	ความไม่สะดวกในการติดต่อขอใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียน	3.00	.74	มาก
7	เอกสารตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ	3.36	.62	มาก
8	เอกสารและตำราด้านบริหารธุรกิจเก่าและล้าสมัย	3.48	.57	มาก
รวม		3.12	.44	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนด้านการประเมินผล
ตามทัศนะของนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูผู้สอนไม่ชี้แจงเกณฑ์การประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มสอน	2.32	.77	น้อย
2	ครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียน เช่น กำหนดสัดส่วนของคะแนน	2.61	.80	มาก
3	ครูผู้สอนไม่แจ้งให้นักเรียนได้ทราบผลการประเมินในแต่ละครั้ง	2.38	.82	น้อย
4	ครูผู้สอนไม่ชี้แจงข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลแก่นักเรียนในแต่ละครั้ง	2.91	.79	มาก
5	เกณฑ์การประเมินผลการเรียนขาดความชัดเจน	2.48	.81	น้อย
6	ข้อสอบไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชา	2.41	.85	น้อย
7	ข้อสอบไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	2.29	.82	น้อย
8	จำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอย	2.63	.91	มาก
9	ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในการประเมินผล	2.54	.83	มาก
10	นักเรียนมีความกังวลต่อการประเมินผลครั้งหลักสูตร	3.36	.75	มาก
รวม		2.59	.48	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ คือ ครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียน เช่น กำหนดสัดส่วนของคะแนน ($\bar{X} = 2.61$), ครูผู้สอนไม่ชี้แจงข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลแก่นักเรียนในแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 2.91$), จำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอย ($\bar{X} = 2.63$), ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.54$) และนักเรียนมีความกังวล ต่อการประเมินผลครั้งหลักสูตร ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนด้านสถานประกอบการ
ตามทัศนะของนักเรียน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียน เพราะมีงานรับผิดชอบมาก	3.38	.59	มาก
2	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกัน ทำให้ขาดความเชื่อถือ	2.46	.85	น้อย
3	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และ เทคนิควิธีการสอน	3.05	.64	มาก
4	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้	3.07	.66	มาก
5	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่ นักเรียนไม่เพียงพอ	3.20	.67	มาก
6	ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผลการเรียน จึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม	3.05	.70	มาก
7	ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติ ที่อยู่ในวัยรุ่น	2.91	.96	มาก
8	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ใน วัยรุ่น	3.36	.80	มาก
9	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูง ทำให้มีผลกระทบ ต่อความเป็นกันเองในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน	2.55	1.03	มาก
10	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป	3.54	.71	มากที่สุด
11	ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบ มาก	3.93	.26	มากที่สุด
12	สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึก น้อยไป	3.73	.45	มากที่สุด
13	สถานประกอบการมักคิดว่านักเรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ	3.79	.46	มากที่สุด
14	ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดง ศักยภาพของตนเอง	3.21	.59	มาก
รวม		3.23	.39	มาก

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาการเรียนระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ คือ กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป ($\bar{X} = 3.54$), ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.93$), สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกน้อยไป ($\bar{X} = 3.73$) และสถานประกอบการมักคิดว่านักเรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ ($\bar{X} = 3.79$) ปัญหาในระดับมาก จำนวน 9 ข้อ คือ ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่ นักเรียน เพราะมีงานรับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.38$), ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอน ($\bar{X} = 3.05$), ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 3.07$), ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.20$), ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผล การเรียน จึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.05$), ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียน ผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ($\bar{X} = 2.91$), ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ($\bar{X} = 3.36$), การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูง ทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน ($\bar{X} = 2.55$) และครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นให้ นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเอง ($\bar{X} = 3.21$) และมีปัญหาระดับน้อยเพียงข้อเดียว ได้แก่ ข้อ 2 ($\bar{X} = 2.46$) คือ ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกันทำให้ขาดความเชื่อถือ

2.2 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูผู้สอน

เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้ง 5 คน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 8-13

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน ตามทัศนะของครูผู้สอน

ปัญหาการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านตัวผู้เรียน	3.16	.26	มาก
ด้านการเรียนการสอน	3.08	.32	มาก
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	2.98	.40	มาก
ด้านการประเมินผล	2.63	.38	มาก
ด้านสถานประกอบการ	3.10	.21	มาก
รวม	2.99	.21	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอนปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านตัวผู้เรียน
ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านตัวผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ มากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน	2.90	.55	มาก
2	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน	3.25	.55	มาก
3	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมด้านวิชาชีพไม่เพียงพอ	2.69	.49	มาก
4	นักเรียนไม่กล้าซักถามครูผู้สอนในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจ ขณะที่เรียน	3.40	.68	มาก
5	นักเรียนได้รับคำตอบแทนการฝึกจากสถานประกอบการ การต่ำ	3.85	.37	มากที่สุด
6	นักเรียนได้รับสวัสดิการจากสถานประกอบการต่ำ	3.45	.60	มาก
7	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการชดใช้กรณีสินค้า สูญหายขณะฝึกปฏิบัติ	2.60	.50	มาก
8	นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติใน สถานประกอบการมากเกินไป	3.35	.67	มาก
9	เมื่อมาเรียนภาคทฤษฎี สุขภาพร่างกายของนักเรียน อ่อนเพลียเนื่องจากฝึกภาคปฏิบัติมากเกินไป	3.30	.80	มาก
10	นักเรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายการฝึกปฏิบัติ เนื่องจากอ่อนเพลียมากจากการฝึกปฏิบัติ ทำให้การ บันทึกไม่เป็นปัจจุบัน	2.85	.67	มาก
รวม		3.16	.26	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียนโดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหายุ่งในระดับมากที่สุด
จำนวน 1 ข้อ คือ นักเรียนได้รับคำตอบแทนการฝึกจากสถานประกอบการต่ำ ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้ออื่น ๆ
เป็นปัญหายุ่งในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ตามทัศนะของครูผู้สอนจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูผู้สอนไม่ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการอบรมเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ ๆ	3.15	.67	มาก
2	ครูผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติม	3.10	.55	มาก
3	ครูผู้สอนใช้วิธีการบรรยายในการสอนเป็นส่วนใหญ่	2.60	.50	มาก
4	ครูผู้สอนมีเวลาสำหรับการสอนภาคทฤษฎีสัปดาห์ละ 2 วัน น้อยเกินไป	3.00	.46	มาก
5	การจัดเวลาให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการสัปดาห์ละ 4 วันนั้นมากเกินไป	2.90	.64	มาก
6	ครูผู้สอนไม่ได้รับการส่งเสริมในการใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน	2.75	.64	มาก
7	ครูผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการเรียนการสอน	3.05	.69	มาก
8	ครูผู้สอนไม่มีเวลาพอในการผลิตสื่อการเรียนการสอน	3.40	.50	มาก
9	ครูผู้สอนแต่ละคนมีชั่วโมงการสอนทางด้านธุรกิจนอกเหนือจากรายวิชาในระบบทวิภาคี ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอนเต็มที่	3.20	.62	มาก
10	ครูผู้สอนมีหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาการสอน	3.40	.50	มาก
11	ครูผู้สอนมีโอกาสนพปะกับผู้เรียนน้อยไป เพราะผู้เรียนต้องไปฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการทำให้บรรยากาศความเป็นกันเองลดน้อยลงไป	3.40	.50	มาก
รวม		3.08	.32	มาก

จากตาราง 10 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการเรียนการสอนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	จำนวนอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.95	.69	มาก
2	อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่ทันสมัย	3.00	.56	มาก
3	อุปกรณ์และสื่อการเรียนที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน	2.90	.64	มาก
4	วัสดุและเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	2.75	.64	มาก
5	อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ	2.75	.44	มาก
6	อุปกรณ์และสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชำรุดบ่อย	2.75	.55	มาก
7	อุปกรณ์และสื่อไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน	2.65	.75	มาก
8	ครูผู้สอนไม่สะดวกในการติดต่อขอใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน	2.80	.77	มาก
9	เอกสาร ตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ	3.75	.44	มากที่สุด
10	เอกสารและตำราด้านบริหารธุรกิจเก่าและล้าสมัย	3.50	.61	มาก
รวม		2.98	.40	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ เอกสาร ตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ส่วนข้ออื่น ๆ จำนวน 9 ข้อ เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65-3.50$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการประเมินผล
ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูผู้สอนขาดหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนด สัดส่วนของคะแนนในแต่ละหัวข้อของ การประเมิน ในรายวิชา	2.55	.60	มาก
2	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผล ที่ตกลงกันได้	2.80	.77	มาก
3	นักเรียนไม่ติดต่อในการขอสอบแก้ตัวตามกำหนด เวลา	2.75	.79	มาก
4	นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลตาม เกณฑ์ที่กำหนด	2.80	.62	มาก
5	ครูผู้สอนไม่มั่นใจว่าข้อสอบที่ใช้ประเมินผลมีความ เป็นมาตรฐาน	2.90	.55	มาก
6	เนื้อหาแต่ละรายวิชามากเกินไปทำให้ต้องรีบเร่ง ในการสอน การประเมินผลจึงไม่เป็นไปตามแผน ที่กำหนด	3.00	.65	มาก
7	นักเรียนทุจริตในการสอบ	1.65	.49	น้อย
รวม		2.63	.38	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผล
โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นรายข้อ 7 เป็นปัญหาในระดับน้อย คือ นักเรียนทุจริต
ในการสอบ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านสถานประกอบการ ตามทัศนะของครูผู้สอน จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียนเพราะ มีงานที่รับผิดชอบมาก	3.35	.49	มาก
2	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกัน ทำให้ ขาดความเชื่อถือ	2.55	.51	มาก
3	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และ เทคนิควิธีการสอน	3.05	.51	มาก
4	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการ ถ่ายทอดความรู้	3.15	.59	มาก
5	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่ นักเรียนไม่เพียงพอ	3.10	.55	มาก
6	ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผลการเรียน จึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม	3.20	.52	มาก
7	ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติ ที่อยู่ในวัยรุ่น	2.50	.51	น้อย
8	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ใน วัยรุ่น	3.10	.55	มาก
9	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบ ต่อความเป็นกันเองของการฝึกปฏิบัติของนักเรียน	2.45	.60	น้อย
10	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป	2.55	.51	มาก
11	ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบ มาก	3.85	.37	มากที่สุด
12	สวัสดิการที่สถานประกอบมิให้นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติ น้อยไป	3.60	.50	มากที่สุด
13	สถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ	3.50	.51	มาก
14	ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นนักเรียนให้แสดง ศักยภาพของตนเอง	3.55	.51	มากที่สุด
รวม		3.10	.21	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ตามทัศนะของครูผู้สอน นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ คือ ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.85$) สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติน้อยไป ($\bar{X} = 3.60$) ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นนักเรียนให้แสดงศักยภาพของตนเอง ($\bar{X} = 3.55$) ที่ เป็นปัญหาในระดับน้อยคือ การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบตอความเป็นกันเอง ของการฝึกปฏิบัติของนักเรียน และครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2.3 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูฝึก

เป็นการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ โดยรวมและรายด้าน ดังตาราง 14-19

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน ตามทัศนะของครูฝึก

ปัญหาการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านตัวผู้เรียน	2.84	.17	มาก
ด้านการเรียนการสอน	2.39	.18	น้อย
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	2.25	.25	น้อย
ด้านการประเมินผล	2.51	.29	มาก
ด้านสถานประกอบการ	2.49	.24	น้อย
รวม	2.50	.16	น้อย

จากตาราง 14 พบว่า ตามทัศนะของครูฝึก ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก มี 2 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ($\bar{X} = 2.84$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 2.51$) ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านตัวผู้เรียน
ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านตัวผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานศึกษามาก ทำให้ มีเวลาฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการน้อย	3.20	.41	มาก
2	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนเอกสารการฝึกปฏิบัติ	2.63	.49	มาก
3	นักเรียนไม่กล้าซักถามครูฝึกในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจใน ขณะฝึกปฏิบัติ	2.90	.61	มาก
4	นักเรียนขาดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงานขายปลีก	2.80	.48	มาก
5	นักเรียนขาดคุณสมบัติของการเป็นพนักงานขาย	2.73	.52	มาก
6	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านวิชาชีพทางธุรกิจไม่เพียงพอ	2.90	.55	มาก
7	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการชดใช้กรณีสินค้า สูญหายขณะฝึกปฏิบัติ	1.93	.64	น้อย
8	นักเรียนได้รับค่าตอบแทนการฝึกปฏิบัติจาก สถานประกอบการต่ำ	3.23	.63	มาก
9	นักเรียนได้รับสวัสดิการจากสถานประกอบการต่ำ	2.80	.55	มาก
10	นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติใน สถานประกอบการมากเกินไป	2.63	.56	มาก
11	นักเรียนอายุน้อยน้อยทำให้ภาวะที่มีไม่สามารถ แก้ปัญหาในงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม	3.67	.48	มากที่สุด
12	นักเรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายงานการฝึกปฏิบัติ ทำให้การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน	2.47	.63	น้อย
13	นักเรียนไม่ตั้งใจในการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง	3.37	.61	มาก
14	นักเรียนขาดการฝึกภาคปฏิบัติมากเกินไป	2.60	.67	มาก
รวม		2.84	.17	มาก

จากตาราง 15 พบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีปัญหายุ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนอายุน้อยทำให้ภาวะที่มีไม่สามารถแก้ปัญหาในงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และระดับน้อย คือ นักเรียนต้องรับผิดชอบในการชดใช้กรณีสินค้าสูญหายขณะฝึกปฏิบัติและนักเรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายงานการฝึกปฏิบัติ ทำให้การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูฝึกยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากสถานประกอบการ ให้เข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้	2.47	.51	น้อย
2	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติแต่ละแผนกนานเกินไป	2.17	.59	น้อย
3	การฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมีช่วงระยะเวลา เวลาน้อยเกินไป	3.20	.48	มาก
4	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อใช้ประกอบการสอนปฏิบัติ	2.50	.51	น้อย
5	คู่มือการใช้วัสดุ-อุปกรณ์สูญหายทำให้นักเรียน ไม่ทราบข้อแนะนำของการใช้งาน	2.17	.53	น้อย
6	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนให้ฝึกการใช้อุปกรณ์ การปฏิบัติจนชำนาญพอ	1.87	.68	น้อย
7	ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อน การสอนปฏิบัติ	3.13	.73	มาก
8	อุปกรณ์การสอนปฏิบัติต้องใช้ร่วมกันกับครูฝึกอื่น ทำให้เป็นอุปสรรคในการเตรียมตัวสอบปฏิบัติ	2.03	.61	น้อย
9	ครูฝึกขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการ ฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างบรรยากาศในการฝึกปฏิบัติ	2.03	.67	น้อย
รวม		2.39	.18	น้อย

จากตาราง 16 พบว่า ตามทัศนะของนักเรียน ปัญหาการเรียนด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ การฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมีช่วงระยะเวลาน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.20$) ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนการสอนปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.13$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านอุปกรณ์และ
สื่อการเรียน ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อ	ปัญหาด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	2.03	.61	น้อย
2	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่ทันสมัย	2.23	.57	น้อย
3	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี	1.87	.57	น้อย
4	อุปกรณ์ที่ใช้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ	2.17	.75	น้อย
5	ไม่มีคู่มือให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์	2.90	.61	มาก
6	ไม่มีคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานอุปกรณ์อย่างถูกต้อง	2.87	.57	มาก
7	ความไม่ปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ	1.87	.57	น้อย
8	ความไม่สะดวกในการใช้อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ	2.10	.55	น้อย
รวม		2.25	.25	น้อย

จากตาราง 17 พบว่า ตามทัศนะของครูฝึก นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ไม่มีคู่มือให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.90$) ไม่มีคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานอุปกรณ์อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 2.87$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการประเมินผลตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนของคะแนนในแต่ละหัวข้อของการประเมินผลในแต่ละงานฝึก	2.60	.56	มาก
2	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผลภาคปฏิบัติที่ตกลงกันได้	2.53	.78	มาก
3	นักเรียนไม่ติดต่อในการขอสอบแก้ตัวตามกำหนดเวลา	2.43	.68	น้อย
4	นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลภาคปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด	2.90	.55	มาก
5	เกณฑ์มาตรฐานในการประเมินของแต่ละแผนงานไม่เหมือนกัน ทำให้นักเรียนสับสน	2.03	.61	น้อย
6	นักเรียนสอบภาคปฏิบัติของแต่ละแผนกไม่ทันตามเวลา ที่กำหนดให้	2.33	.55	น้อย
7	ครูฝึกมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามกำหนด	2.77	.50	มาก
รวม		2.51	.29	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ตามทัศนะของครูฝึก นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผลตามทัศนะของครูฝึก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.90$) ครูฝึกมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามกำหนด ($\bar{X} = 2.77$) ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนจาก สถานประกอบการ ให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนของคะแนนแต่ละหัวข้อของการประเมินผลในแต่ละงานฝึก ($\bar{X} = 2.60$) นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผลภาคปฏิบัติที่ตกลงกันได้ ($\bar{X} = 2.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านสถานประกอบการ ตามทัศนะของครูฝึก จำแนกเป็นรายข้อ

ข้อ	ปัญหาด้านสถานประกอบการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียนเพราะมี หน้าทำงานนอกเหนือจากการเป็นครูฝึกที่ต้องรับผิดชอบ มาก	3.20	.48	มาก
2	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกัน ทำให้ ขาดความเชื่อถือ	1.90	.66	น้อย
3	ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้มีอาชีพเป็นครู โดยตรง ทำให้ประสบการณ์ในการสอนยังไม่มี เทคนิคเพียงพอ	2.60	.50	มาก
4	ครูฝึกในสถานประกอบการยังไม่ได้รับการส่งเสริม ให้ทราบและเข้าใจเทคนิควิธีการสอนงาน	2.90	.76	มาก
5	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่ นักเรียนไม่เพียงพอ เพราะภาระงานมีมากเกินไป	3.10	.76	มาก
6	ครูฝึกไม่ได้มีอาชีพครูโดยตรงทำให้ไม่เข้าใจวิธีการ ประเมินผล	2.67	.71	มาก
7	ครูฝึกและนักเรียนขาดความเป็นกันเอง เนื่องจาก ความแตกต่างระหว่างวัย	1.93	.58	น้อย
8	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น	1.83	.65	น้อย
9	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบ ต่อความเป็นกันเองของการฝึกปฏิบัติของนักเรียน	1.87	.57	น้อย
10	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป	1.97	.49	น้อย
11	คำตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบ มาก	3.17	.53	มาก
12	สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติ น้อยไป	2.90	.55	มาก
13	สถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ	2.80	.48	มาก
14	ครูฝึกไม่ได้รับการส่งเสริมให้ทราบถึงการใช้จิตวิทยา ในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงศักยภาพของ ตนเอง	2.10	.66	น้อย
รวม		2.49	.24	น้อย

จากตาราง 19 พบว่า ตามทัศนะของผู้ฝึก นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$), เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาในระดับน้อย จำนวน 6 ข้อ คือ ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกันทำให้ขาดความเชื่อถือ ($\bar{X} = 1.90$), ครูฝึกและนักเรียนขาดความเป็นกันเอง เนื่องจากความแตกต่างระหว่างวัย ($\bar{X} = 1.93$), ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ($\bar{X} = 1.83$), การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองของการฝึกปฏิบัติของนักเรียน ($\bar{X} = 1.87$), กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป ($\bar{X} = 1.97$), ครูฝึกไม่ได้รับการส่งเสริมให้ทราบถึงการใช้จิตวิทยาในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง ($\bar{X} = 2.10$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหายอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

เป็นการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังแสดงในตาราง 20-23

เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน จำแนกตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 เปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่านักเรียนที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการเรียนทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามเพศ

ปัญหาการเรียน	เพศชาย (N = 8)		เพศหญิง (n = 48)		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านตัวผู้เรียน	3.21	0.17	3.35	0.36	-1.74
ด้านการเรียนการสอน	3.08	0.26	2.84	0.36	1.75
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	3.17	0.29	3.11	0.46	.33
ด้านการประเมินผล	2.92	0.32	2.53	0.48	2.18
ด้านสถานประกอบการ	3.26	0.15	3.22	0.42	.52
รวม	3.13	0.15	3.01	0.30	1.03

จากตาราง 20 พบว่า นักเรียนชายและหญิง มีปัญหาการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนทั้งชายและหญิงมีปัญหาการเรียนในทุกด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก

เมื่อทำการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง พบว่า มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ตั้งไว้

3.2 ผลเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนที่อยู่ระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการเรียนทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 21

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับชั้น

ปัญหาการเรียน	ปวช. 2		ปวช. 3		t
	(N = 39)		(n = 17)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านตัวผู้เรียน	3.25	0.36	3.52	0.17	-3.59
ด้านการเรียนการสอน	2.96	0.36	2.68	0.24	2.89
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	3.14	0.46	3.06	0.39	.62
ด้านการประเมินผล	2.72	0.43	2.27	0.43	3.55
ด้านสถานประกอบการ	3.22	0.42	3.24	0.34	-.21
รวม	3.06	0.33	2.95	0.15	1.23

จากตาราง 21 พบว่า นักเรียนระดับชั้น ปวช. 2 และ ปวช. 3 มีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.06 และ 2.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนทั้งสองระดับชั้นมีปัญหาการเรียนทุกด้าน คือ ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก ยกเว้นนักเรียนระดับชั้น ปวช. 3 มีปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 3.52) และมีปัญหาด้านการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.27) เมื่อทำการเปรียบเทียบปัญหาในการเรียนระหว่างนักเรียน ปวช. 2 กับนักเรียน ปวช. 3 พบว่า มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 2 ที่ตั้งไว้

3.3 การเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจปลีก เพื่อทดสอบสมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนทั้ง 5 ด้านแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัญหาการเรียน	สูง		ปานกลาง		ต่ำ	
	(3.50-4.00)		(2.00-2.99)		(1.00-1.99)	
	N = 6		N = 39		N = 11	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านตัวผู้เรียน	3.43	0.42	3.31	0.32	3.38	0.37
ด้านการเรียนการสอน	2.94	0.22	2.83	0.35	3.01	0.39
ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	3.20	0.36	3.11	0.44	3.09	0.50
ด้านการประเมินผล	2.66	0.58	2.52	0.48	2.77	0.40
ด้านสถานประกอบการ	3.10	0.41	3.26	0.39	3.17	0.43
รวม	3.07	0.10	3.01	0.30	3.08	0.34

จากตาราง 22 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.07, 3.01 และ 3.08) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีปัญหาการเรียน ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก เมื่อทำการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ปรากฏผลดังตาราง 23

ตาราง 23 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกัน

ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านตัวผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.11	5.68	0.47
	ภายในกลุ่ม	53	6.34	0.12	
	รวม	55	6.46		
2. ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.30	0.15	1.19
	ภายในกลุ่ม	53	6.69	0.12	
	รวม	55	6.99		
3. ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	5.57	2.78	0.13
	ภายในกลุ่ม	53	10.71	0.20	
	รวม	55	10.76		
4. ด้านการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2	0.55	0.27	1.19
	ภายในกลุ่ม	53	12.21	0.23	
	รวม	55	12.76		
5. ด้านสถานประกอบการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.17	8.63	0.53
	ภายในกลุ่ม	53	8.52	0.16	
	รวม	55	8.69		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.05	3.02	0.34
	ภายในกลุ่ม	53	4.71	8.89	
	รวม	55	4.72		

จากตาราง 23 พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน คือ ระดับ 3.00-4.00 2.00-2.99 และ 1.00-1.99 มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย ข้อ 3 ที่ตั้งไว้

ตอนที่ 4 รวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม โดยหาค่าความถี่
และเสนอเป็นร้อยละ

ตาราง 24 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะของนักเรียน

ลำดับที่	ปัญหาการเรียน	ความถี่
<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>		
1	ไม่มีเวลาบันทึกสมุดบันทึกการฝึกปฏิบัติเพราะมีภาระงานมาก	5
2	ต้องการคำแนะนำในการเรียนจากครูผู้สอน	9
3	ไม่กล้าซักถามเพราะครูผู้สอนเข้มงวดเกินไป	4
<u>ด้านการเรียนการสอน</u>		
1	ไม่ควรสอนด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว	8
2	ในการสอนควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน	4
3	ครูผู้สอนสั่งงานมากเกินไป	6
4	ครูผู้สอนควรเตรียมความรู้นอกตำรามาสอน	8
<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>		
1	สื่อการเรียนไม่ทันสมัย	7
2	สื่อการเรียนไม่เพียงพอ	5
3	ควรให้แผนกมีสื่อประจำแผนกเอง	2
<u>ด้านการประเมินผล</u>		
1	ผลการเรียนที่ประกาศบนบอร์ดและที่แสดงด้วยคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกัน	4
2	ข้อสอบยากเกินไป	6
3	ควรมีคอมพิวเตอร์สำหรับดูผลการเรียนมากกว่านี้	7
<u>ด้านสถานประกอบการ</u>		
1	ต้องการให้ครูผู้สอนไปนิเทศการฝึกปฏิบัติมากยิ่งขึ้น	6
2	ต้องการให้ครูฝึกให้คำแนะนำการฝึกก่อนปฏิบัติจริง	9

จากตาราง 24 พบว่า นักเรียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียน
ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ
ดังนี้

ด้านตัวผู้เรียน ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ ต้องการคำแนะนำในการเรียนจากครูผู้สอน รองลงมา คือ ไม่มีเวลายันทักสมุดบันทึกการฝึกปฏิบัติเพราะมีภาระงานมากและไม่กล้าซักถามเพราะครูเข้มงวดเกินไป

ด้านการเรียนการสอน ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ ไม่ควรสอนด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว และครูผู้สอนควรเตรียมความรู้นอกตำรามาสอน รองลงมา คือ ผู้สอน สั่งงานมากเกินไป และในการสอนคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน

ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ สื่อการเรียน ไม่ทันสมัย รองลงมา คือ สื่อการเรียนไม่เพียงพอ และควรให้แผนกมีสื่อประจำแผนกเอง

ด้านการประเมินผล ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ ควรมีคอมพิวเตอร์สำหรับดูแลการเรียนมากกว่านี้ รองลงมา คือ ข้อสอบยากเกินไปและผลการเรียนที่ประกาศบนบอร์ดและที่แสดงด้วยคอมพิวเตอร์ไม่ตรงกัน

ด้านสถานประกอบการ ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ ต้องการให้ครูฝึกให้คำแนะนำก่อนการปฏิบัติงานจริง รองลงมา คือ ต้องให้ครูผู้สอนไปนิเทศมากยิ่งขึ้น

ตาราง 25 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะของครูผู้สอน

ลำดับที่	ปัญหาการเรียน	ความถี่
<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>		
1	นักเรียนยังวุฒิภาวะต่ำเกินไป	4
2	นักเรียนมีความรับผิดชอบต่ำ	5
3	ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน	6
<u>ด้านการเรียนการสอน</u>		
1	ครูผู้สอนมีโอกาสน้อยในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนา งานสอน	5
2	ครูมีชั่วโมงการสอนมากเกินไป	7
3	ไม่มีเวลาเขียนแผนการสอน โครงการสอน	6
4	หน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนทำให้ไม่มีเวลาเตรียม การสอน	7
<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>		
1	สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาอุปกรณ์และสื่อให้เพียงพอ	6
2	ครูขาดความรู้ในการใช้สื่อการสอนบางประเภท	4
3	อุปกรณ์และสื่อไม่ทันสมัย	5

ตาราง 25 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาการเรียน	ความถี่
<u>ด้านการประเมินผล</u>		
1	สถานศึกษาควรส่งเสริมความรู้วิธีการออกข้อสอบที่ดี	4
2	ต้องการให้สถานศึกษาจัดอบรมวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบ	4
3	นักเรียนไม่ติดตามในการขอสอบแก้ตัว	3
<u>ด้านสถานประกอบการ</u>		
1	ควรให้ค่าตอบแทนการฝึกที่เหมาะสม	7
2	ครูไม่สะดวกในการไปนิเทศก์นักเรียน	2
3	นักเรียนต้องรับผิดชอบงานหนักมาก	6

จากตาราง 25 พบว่า ครูผู้สอนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ ดังนี้

ด้านตัวผู้เรียน ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน รองลงมา คือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่ำและนักเรียนยังวุฒิภาวะต่ำเกินไป

ตาราง 26 ข้อเสนอแนะงานเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียน 5 ด้าน ตามทัศนะของ ครูฝึก

ลำดับที่	ปัญหาการเรียน	ความถี่
<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>		
1	การขาดงานบ่อย	4
2	การไม่ตรงต่อเวลา	5
3	มีปัญหาชู้สาว	3
4	แต่งกายไม่เหมาะสม	4
<u>ด้านการเรียนการสอน</u>		
1	ครูฝึกมีงานมากไม่มีเวลาให้คำแนะนำนักเรียนควรสอบถามเอง	6
<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>		
1	อุปกรณ์และสิ่งสำหรับฝึกปฏิบัติเพียงพอและทันสมัย	4
<u>ด้านการประเมินผล</u>		
1	ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด	3

ตาราง 26 (ต่อ)

ลำดับที่	ปัญหาการเรียน	ความถี่
<u>ด้านสถานประกอบการ</u>		
1	ต้องการมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์นักเรียน	3
2	ต้องการมีส่วนร่วมในการสอบคัดเลือกนักเรียน	3
3	ไม่พอใจคุณภาพของนักเรียน	4
4	ประสิทธิภาพในการทำงานของนักเรียนยังไม่เท่ากับพนักงาน	3
5	ต้องการให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ อดทน มีวินัย ความคิด ริเริ่มและกล้าแสดงออก	4
6	นักเรียนยังขาดคุณสมบัติด้านความรับผิดชอบ	5
7	นักเรียนยังขาดคุณสมบัติด้านการตรงต่อเวลา	5
8	นักเรียนต้องปรับปรุงบุคลิกภาพ	3

จากตาราง 26 พบว่า ครูฝึกมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ ดังนี้

ด้านตัวผู้เรียน ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุด คือ การไม่ตรงต่อเวลา รองลงมา คือ การขาดงานบ่อย แต่งกายไม่สุภาพ และบางครั้งมีปัญหาชู้สาว

ด้านการเรียนการสอน ได้รับเสนอแนะเพียงข้อเดียวคือ ครูฝึกมีงานมากไม่มีเวลาให้คำแนะนำ นักเรียนควรสอบถามเอง

ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ได้รับข้อเสนอแนะเพียงข้อเดียว คือ อุปกรณ์และสื่อสำหรับฝึกปฏิบัติมีเพียงพอและทันสมัย

ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ได้รับเสนอแนะเพียงข้อเดียวคือ ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

ด้านสถานประกอบการ ข้อที่ได้รับการเสนอแนะมากที่สุดคือ นักเรียนยังขาดคุณสมบัติด้านความรับผิดชอบ และการตรงต่อเวลา รองลงมา คือ ไม่พอใจคุณภาพของนักเรียนและต้องการให้นักเรียน มีความซื่อสัตย์ อดทน มีวินัย มีความคิดริเริ่ม กล้าแสดงออก รวมถึงต้องการมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์ การสอบคัดเลือกนักเรียน ต้องการให้ปรับปรุงบุคลิกภาพ และประสิทธิภาพของนักเรียนยังไม่เท่ากับพนักงาน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม 5 ด้านคือด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล ด้านสถานประกอบการ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก 5 ด้าน วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำแนกตามเพศ ระดับชั้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นข้อมูลให้ครูผู้สอนและผู้บริหารนำไปวางแผน แก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ได้ตรงกับสิ่งที่เกิดขึ้น อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. เป็นข้อมูลเสนอต่อกรมอาชีวศึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน
3. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาทางการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ประจำปีการศึกษา 2542 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก

1. ประชากร ได้แก่

- 1.1 นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 2 ชั้นปี คือ ระดับ ปวช. 2, 3 ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน
- 1.2 ครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 20 คน

1.3 ครูฝึกผู้ทำหน้าที่สอนฝึกอบรมให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประจำอยู่ บริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (บิกซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขานครปฐม) จำนวน 30 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 106 คน ในการศึกษา คือ โดยแบ่งเป็น

2.1 นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ระดับ ปวช. 2, 3 ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 56 คน

2.2 ครูผู้สอนนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม จำนวน 20 คน

2.3 ครูฝึก ผู้ทำหน้าที่สอนและฝึกอบรมภาคปฏิบัติให้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี บริษัท เซ็นทรัล ซูเปอร์สโตร์ จำกัด (บิกซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขานครปฐม) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ แบ่งเป็น

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ ตามทัศนะของนักเรียน ครูผู้สอน ครูฝึก โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีว ศึกษา ระบบ ทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชุดที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีว ศึกษา ระบบ ทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ชุดที่ 3 แบบสอบถามปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของครูฝึก แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูฝึก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีว ศึกษา ระบบ ทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด จะกำหนดปัญหาแต่ละด้านเหมือนกัน แต่ข้อความเกี่ยวกับปัญหา ได้ปรับให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในภาคผนวก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2542 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จากนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก ชั้นปีที่ 2, 3 วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 56 ฉบับ และได้รับคืนมาครบถ้วนสมบูรณ์ 56 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากครูผู้สอน 20 ฉบับ ได้รับคืนมาครบสมบูรณ์ 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากครูฝึก 30 ฉบับ ได้รับคืนมาครบสมบูรณ์ 30 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ ดังนี้

1. ค่าความถี่และค่าร้อยละข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ค่าเฉลี่ยและเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการเรียนของนักศึกษา ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ โดยรวม รายด้าน และรายข้อ
3. ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามตัวแปร คือ เพศ ระดับชั้น และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test) สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ใช้วิธีทดสอบของ Scheffe

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ในด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม มีปัญหาโดยรวมทุกด้านตามทัศนะของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ปัญหาโดยรวมทุกด้านตามทัศนะของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก และปัญหาโดยรวมทุกด้านตามทัศนะของครูฝึกอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านตัวผู้เรียน

นักเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 4 ข้อ คือ นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน ($\bar{X} = 3.64$) นักเรียนมีรายได้จากการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการเรียน ($\bar{X} = 3.64$) นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป ($\bar{X} = 3.57$) และสุขภาพร่างกายอ่อนเพลียเพราะต้องฝึกปฏิบัติมากเกินไปในสถานประกอบการ ($\bar{X} = 3.75$) นอกนั้น เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านตัวผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ นักเรียนได้รับคำตอบแทนการฝึกจากสถานประกอบการต่ำ ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

ครูฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านตัวผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนมีปัญหายุ่งยากที่สุดในระดับมากที่สุด คือ นักเรียนอายุยังน้อยทำให้วุฒิภาวะที่ไม่สามารถแก้ปัญหาในงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม และระดับน้อย คือ นักเรียนต้องรับผิดชอบในกรณีสินค้าสูญหายขณะฝึกปฏิบัติ และนักเรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายงานการฝึกปฏิบัติ ทำให้การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการเรียนการสอน

นักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ การจัดเวลาฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป ($\bar{X} = 3.63$) และมีปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 7 ข้อ คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว ($\bar{X} = 2.80$), ครูผู้สอนขาดการนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.80$), การจัดเวลาเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.50$), เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.36$), นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป ($\bar{X} = 3.25$), เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่ทันสมัย ($\bar{X} = 3.02$) และครูผู้สอนขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.07$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ครูฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ การฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมีช่วงระยเวลาสั้นเกินไป ($\bar{X} = 3.20$) ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนการสอนปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.13$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาในระดับน้อย

1.3 ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน

นักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหการเรียนรู้ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ เอกสารตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65-3.50$)

ครูฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ไม่มีคู่มือให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.90$) ไม่มีคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานอุปกรณ์อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 2.87$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.4 ด้านการประเมินผล

นักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนอยู่ในระดับมาก จำนวน 5 ข้อ คือ ครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผล การเรียน เช่น กำหนดสัดส่วนของคะแนน ($\bar{X} = 2.61$), ครูผู้สอนไม่ชี้แจงข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลแก่นักเรียนในแต่ละครั้ง ($\bar{X} = 2.91$), จำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอบ ($\bar{X} = 2.63$), ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.54$) และนักเรียนมีความกังวลต่อการประเมินผลครั้งหลักสูตร ($\bar{X} = 3.36$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผลโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้อ 7 เป็นปัญหาในระดับน้อย คือ นักเรียนทุจริตในการสอบ

ครูฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านการประเมินผล ตามทัศนะของครูฝึกโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ คือ นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลภาคปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.90$) ครูฝึกมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามกำหนด ($\bar{X} = 2.77$) ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการ ให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนของคะแนนแต่ละหัวข้อของการประเมินผลในแต่ละงานฝึก ($\bar{X} = 2.60$) นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผลภาคปฏิบัติที่ตกลงกันไว้ ($\bar{X} = 2.53$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านสถานประกอบการ

นักเรียนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีปัญหาการเรียนระดับมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ คือ กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป ($\bar{X} = 3.54$), ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.93$), สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกน้อยไป ($\bar{X} = 3.73$) และสถานประกอบการมักคิดว่านักเรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ ($\bar{X} = 3.79$) ปัญหาในระดับมาก จำนวน 9 ข้อ คือ ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่ นักเรียน เพราะมีงานรับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.38$), ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอน ($\bar{X} = 3.05$), ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 3.07$), ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.20$), ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผลการเรียน จึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.05$), ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ($\bar{X} = 2.91$), ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น ($\bar{X} = 3.36$), การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูง ทำให้มีผลกระทบต่อนักเรียนในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน ($\bar{X} = 2.55$) และครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นให้ นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเอง

($\bar{X} = 3.21$) และมีปัญหาระดับน้อยเพียงข้อเดียว ได้แก่ ข้อ 2 ($\bar{X} = 2.46$) คือ ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกันทำให้ขาดความเชื่อถือ

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ คือ ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.85$) สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติน้อยไป ($\bar{X} = 3.60$) ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นนักเรียนให้แสดงศักยภาพของตนเอง ($\bar{X} = 3.55$) การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองของการฝึกปฏิบัติของนักเรียน และครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่นส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ผู้ฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนด้านสถานประกอบการโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่เป็นปัญหาในระดับมาก จำนวน 8 ข้อ คือ ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่ นักเรียน เพราะมีหน้าที่งานนอกเหนือจากการเป็นครูฝึกที่ต้องรับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.20$), ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้มีอาชีพเป็นครูโดยตรง ทำให้ประสบการณ์ในการสอนยังไม่มีเทคนิคเพียงพอ ($\bar{X} = 2.60$), ครูฝึกในสถานประกอบการยังไม่ได้ได้รับการส่งเสริมให้ทราบและเข้าใจเทคนิควิธีการสอนงาน ($\bar{X} = 2.90$), ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ เพราะภาระงานมีมากเกินไป ($\bar{X} = 3.10$), ครูฝึกไม่ได้มีอาชีพครูโดยตรงทำให้ไม่เข้าใจวิธีการประเมินผล ($\bar{X} = 2.67$), ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก ($\bar{X} = 3.17$), สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติน้อยไป ($\bar{X} = 2.90$) และสถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงาน จึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ ($\bar{X} = 2.80$) ส่วนข้ออื่น ๆ เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. การเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจคำปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามสมมติฐานที่วางไว้ ปรากฏผลดังนี้

2.1 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจคำปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม มีเพศต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านต่างกัน พบว่า นักเรียนที่เพศต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่วางไว้

2.2 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจคำปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่ระดับชั้นต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่วางไว้

2.3 การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจคำปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่วางไว้

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากข้อคำถามปลายเปิด ปรากฏผลดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านตามที่นักเรียนได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้
ด้านตัวผู้เรียน คือ ต้องการคำแนะนำในการเรียนจากครูผู้สอน ด้านการเรียนการสอน คือ ไม่ควรสอนด้วยการบรรยายเพียงอย่างเดียว และครูผู้สอนควรเตรียมความรู้นอกตำรามาสอนด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน คือ สื่อการเรียนไม่ทันสมัย ด้านการประเมินผล คือ ควรมีคอมพิวเตอร์สำหรับดูแลผลการเรียนมากกว่านี้ ด้านสถานประกอบการ คือ ต้องการให้ครูฝึกให้คำแนะนำการฝึกก่อนปฏิบัติจริง

3.2 ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านตามที่ครูผู้สอนได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้
ด้านตัวผู้เรียน คือ ขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ด้านการเรียนการสอน คือ ครูมีชั่วโมงการสอนมากเกินไปและมีหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอน ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน คือ สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนให้เพียงพอ ด้านการประเมินผล คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมความรู้ วิธีการออกข้อสอบที่ดี และต้องให้สถานศึกษาจัดอบรมวิธีการวิเคราะห์ข้อสอบ ด้านสถานประกอบการ คือ ควรให้ค่าตอบแทนการฝึกที่เหมาะสม

3.3 ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุดในแต่ละด้านตามที่ครูฝึกได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้
ด้านตัวผู้เรียน คือ การไม่ตรงต่อเวลา ด้านการเรียนการสอน คือ ครูฝึกมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาให้คำแนะนำนักเรียนควรสอบถามเอง ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน คือ อุปกรณ์และสื่อสำหรับการฝึกปฏิบัติเพียงพอและทันสมัย ด้านประเมินผล คือ ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามเวลาที่กำหนด ด้านสถานประกอบการ คือ นักเรียนยังขาดคุณสมบัติด้านความรับผิดชอบและคุณสมบัติด้านการตรงต่อเวลา

อภิปรายผล

1. ผลที่ได้จากการศึกษาปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจคำปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านตัวผู้เรียน

นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวุฒิภาวะของนักเรียนยังไม่พร้อมที่จะเข้าสู่การฝึกอาชีพในสถานประกอบการเนื่องจากอายุน้อย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัยและขาดความอดทน อีกทั้งสถานประกอบการให้นักเรียนทำงานเกินที่กำหนดให้ แต่ได้รับค่าตอบแทนต่ำ ทำให้นักเรียนเหนื่อยและอ่อนเพลีย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรัสศรี เพ็ญสุภา (2541 : 3-4) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่นักเรียนสมัครเรียนหลักสูตร ปวช. ระบบทวิภาคี กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนหลักสูตร ปวช. ระบบทวิภาคี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 ยังมีปัญหาอุปสรรค ซึ่งสำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับกรมอาชีวศึกษา สรุปสาระสำคัญ ปัญหาอุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเกี่ยวกับนักเรียนไว้ว่า นักเรียนวัยนี้ยังขาดวุฒิภาวะ ไม่รับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา ความอดทนน้อย รายได้ของนักเรียนที่ได้จากสถานประกอบการน้อยและแต่ละที่ไม่เท่ากัน ทำให้มีการย้ายสถานประกอบการ นักเรียนลาออกเพราะไม่เข้าใจในระบบทวิภาคี อีกทั้งภูมิหลังของนักเรียนก่อนที่จะสมัครเรียนในระบบทวิภาคี ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ได้รับ

ค่าใช้จ่ายในระหว่างเรียนชั้น ม.3 ก่อนขางน้อย (ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน) และจบชั้น ม.3 ด้วยคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง (2.00-2.99) นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจเรียนสาขาอื่น ๆ ระบบปกติไปสมัครสอบแต่สอบคัดเลือกไม่ได้ ฉะนั้นเพื่อแบ่งเบาภาระของ ผู้ปกครอง และมีรายได้ระหว่างเรียน ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานจริงที่จะรับจากสถานประกอบการจึงเป็นสิ่งจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสมัย บัวอุไร (2542 : 91) ที่ศึกษาปัญหาการเรียนของ นักศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า ด้านผู้เรียน นักศึกษามีปัญหาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้ค่าครองชีพสูงขึ้นจึงทำให้ผู้เรียนมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน

1.2 ด้านการเรียนการสอน

นักเรียนและครูผู้สอน มีความเห็นว่า ปัญหาการเรียนด้านการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนไม่ได้นำเทคนิคและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนสื่อและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน เนื่องจากเป็นผู้ที่สอนมานานจึงเคยชินกับการสอนแบบเดิม ๆ ซ้ำซาก ไม่สนใจผู้เรียน นอกจากนั้นยังขาดงบประมาณในการฝึกอบรมครูผู้สอนในวิชาเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา ประเสริฐศรี (2542 : 64) ที่ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และ จิตตชา นิลคำ (2542 : 63) พบว่า นิสิตปริญญาตรี ภาควิชาบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี) คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีปัญหาการเรียนด้านวิธีการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

สำหรับครูฝึกมีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาการเรียนในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการฝึกภาคปฏิบัติซึ่งนักเรียนต้อง ฝึกจริงในสถานประกอบการ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย การที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงกับอุปกรณ์ดังกล่าวกับครูฝึกซึ่งเป็นพนักงาน ย่อมทำให้นักเรียนเกิดทักษะ ความชำนาญตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสมัย บัวอุไร (2542 : 91) ที่ศึกษาปัญหา การเรียนของนักศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ พบว่า นักศึกษามีปัญหาด้านวิธีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย

1.3 ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน

นักเรียนและครูผู้สอน มีความเห็นว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายกรมอาชีวศึกษากำหนดให้สถานศึกษารับนักเรียน-นักศึกษา ทั้งในระบบปกติ และระบบทวิภาคี ทำให้จำนวนนักเรียนมีจำนวน มากกว่าปกติที่เป็นอยู่ จึงทำให้ความพร้อมเกี่ยวกับอุปกรณ์และสื่อการเรียน ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ตลอดจนเอกสารตำราด้านบริหารธุรกิจเก่าและล้าสมัยและไม่เพียงพอสำหรับการค้นคว้า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสมัย บัวอุไร (2542 : 92) ที่พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนด้านสื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเป็นเพราะจำนวนนักศึกษาที่เข้ารับการศึกษามีจำนวนมากเกินไป จึงทำให้ความพร้อมเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบ

การเรียนการสอนไม่เพียงพอ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนัส ศรีกัลยา (2533 : 71) ที่พบว่า นักศึกษามีปัญหาการเรียนในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสูงสุดในเรื่องอุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ มีจำนวน ไม่เพียงพอ อยู่ในสภาพชำรุด และล้าสมัย

สำหรับครูฝึก มีความเห็นว่า นักเรียนมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานประกอบการประเภทธุรกิจค้าปลีกขนาดใหญ่ ซึ่งทำหน้าที่ในการขายสินค้า เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า ความพึงพอใจของลูกค้าในทุก ๆ ด้านเป็นสิ่งสำคัญ ฉะนั้น วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือทุกชนิดที่จำเป็นต้องเพียงพอกับการใช้งาน และต้องทันสมัย จึงจะสามารถบริการ ลูกค้าและต่อสู้กับคู่แข่งได้ ฉะนั้น เมื่อนักเรียนระบบทวิภาคี เข้าไปฝึกปฏิบัติก็ทำให้ไม่ประสบปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพียงใจ คันธรัตน์ (2540 : 119) ที่ศึกษาความคิดเห็นของ สถานประกอบการที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่ บทบาทหน้าที่ของสถานประกอบการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ครูฝึกและผู้ควบคุมการฝึก ดูแลการฝึกปฏิบัติของนักเรียนในสถานประกอบการให้สอดคล้องกับหลักสูตร

1.4 ด้านการประเมินผล

นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า ปัญหาในการเรียนของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการประเมินผลการเรียนในระบบทวิภาคี นอกจาก จะประเมินผลตามรายวิชาแล้วจะต้องมีการประเมินผลครึ่งหลักสูตร จบหลักสูตร และการทดสอบ มาตรฐานฝีมือร่วมกับสถานประกอบการ โดยนักเรียนจะต้องผ่านการทดสอบและประเมินผลด้วย ข้อสอบของคณะกรรมการร่วม ของสถานศึกษาและสถานประกอบการจึงจะสามารถจบการศึกษาตาม หลักสูตรได้ จึงเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความกังวลต่อการประเมินดังกล่าว อีกทั้งการประเมินผล รายวิชา ครูผู้สอนก็ไม่เคยชี้แจงข้อบกพร่อง ของนักเรียน เพื่อนักเรียนจะสามารถปรับปรุงตนเองได้ ตลอดจนไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการวางหลักเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ดวงเดือน สายเชื้อ (2542 : 124) ที่ศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ด้านการประเมินผล ครูผู้สอนในสถานศึกษาเห็นว่าการปฏิบัติ ในเกณฑ์ที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำในด้านการประเมิน แก่ครูฝึกของสถานประกอบการ ควรติดตามผู้สำเร็จการศึกษา การตรวจสอบ รายงานฝึกของนักเรียน การประเมินผลรายวิชาของ นักเรียนร่วมกับสถานประกอบการ การประเมินผลครึ่งหลักสูตร จบหลักสูตร และการทดสอบมาตรฐาน ฝีมือร่วมกับสถานประกอบการที่เป็นเช่นนี้เพราะครูผู้สอนในสถานศึกษามีได้ปฏิบัติหน้าที่ของตน อย่างเพียงพอ หากการประเมินผลการเรียนไม่ได้มาตรฐานเพราะครูผู้สอนไม่มีความรู้ในเรื่อง การประเมินผล ก็จะส่งผลให้คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ได้มาตรฐานตามไปด้วย ถ้าจะให้ การปฏิบัติได้ผลดี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการติดตาม ดูแลการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่อย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี ทักษะกรวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ในการเรียนการสอน มีปัญหาทางด้านการประเมินผลการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากครูขาดการใช้เทคนิคการสอนและแรงจูงใจ ในการเรียน ครูมักให้คะแนนเก็บน้อยและนักเรียนไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรม และครูฝึกไม่สอนงาน

ไม่มีเวลาให้นักเรียน ไม่สนใจสอนและไม่อธิบายแนะนำทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติ ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลที่แน่นอน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2536 : 148-149)

1.5 ด้านสถานประกอบการ

นักเรียนและครูผู้สอน มีความเห็นว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนต้องปฏิบัติงานหนักเช่นเดียวกับพนักงาน แต่ค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นน้อยมาก สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้ก็น้อยเกินไป อีกทั้งครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่ นักเรียนเพราะมีงานที่รับผิดชอบมาก ตลอดจนการให้คำแนะนำการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนก็ไม่เพียงพอ อีกทั้งครูฝึกยังขาดความรู้ในเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ วิธีการประเมินผลที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรัสศรี เพ็ญสุภา (2541 : 4) ที่ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่นักเรียนสมัครเรียนหลักสูตร ปวช. ระบบทวิภาคี กล่าวไว้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ตั้งใจเรียนสาขาอื่น ๆ ระบบปกติ ไปสมัครสอบแต่สอบคัดเลือกไม่ได้ ฉะนั้นเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครอง และมีรายได้ระหว่างเรียน ค่าตอบแทนจากการปฏิบัติงานจริงที่จะได้รับจากสถานประกอบการจึงเป็นสิ่งจูงใจ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิสมัย บัวอุไร (2542 : 91) พบว่า นักศึกษามีปัญหาในระดับมากในการเรียน เพราะสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้ค่าครองชีพสูง จึงทำให้ผู้เรียนมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน และสอดคล้องกับ มาลี ทักษะกรวงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค กล่าวว่า การเรียนการสอนมีปัญหาหากครูฝึกไม่สอนงาน ไม่มีเวลาให้นักเรียน ไม่สนใจสอนและไม่อธิบายแนะนำทฤษฎีก่อนลงมือปฏิบัติจริง ไม่มีเกณฑ์การประเมินผลที่แน่นอน

สำหรับครูฝึกมีความเห็นว่าปัญหาการเรียนของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูฝึกซึ่งก็คือพนักงานของสถานประกอบการมีความเข้าใจและมีความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกเป็นวัยรุ่น สืบเนื่องมาจากการมีอายุไม่แตกต่างกันมากนัก รวมทั้งครูฝึกได้กระตุ้นให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพในการทำงาน ทำให้มีปัญหายุ่งยากในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพียงใจ คันธารัตน์ (2540 : 119) ที่ศึกษาความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของด้านสถานประกอบการมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ครูฝึกและผู้ควบคุมการฝึกดูแลการฝึกปฏิบัติของนักเรียนในสถานประกอบการให้สอดคล้องกับหลักสูตร

2. การเปรียบเทียบปัญหาการเรียนของนักเรียน ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้น และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีปัญหาการเรียน ด้านตัวผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ รวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งชายและหญิง เป็นผู้ตัดสินใจเลือกที่จะเรียนระบบทวิภาคีโดยตรง จึงได้สมัครสอบคัดเลือกเข้ามาเรียนเองโดยมิได้มีการบังคับ ด้วยเหตุผลอย่างเดียวกันคือ ต้องการที่จะมีความรู้ทักษะวิชาชีพ เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการที่ฝึกปฏิบัติอยู่นั้น

ยินดีรับเข้าทำงานเมื่อจบการศึกษาแล้ว จากพื้นฐานความต้องการและความรู้สึกนึกคิดที่คล้ายคลึงกัน เมื่อได้มาเรียนในสถาบันเดียวกัน ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการเดียวกัน อยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างเดียวกัน ย่อมทำให้นักเรียนเหล่านี้เกิดความคิดในแนวเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา ประเสริฐศรี (2543 : 66) ที่พบว่า ปัญหาการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แผนกวิชาการบัญชี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนระดับชั้น ปวช. 2 และ ปวช. 3 มีปัญหาการเรียนด้านตัวผู้เรียนด้านการเรียนการสอน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านการประเมินผล และด้านสถานประกอบการ รวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งระดับชั้น ปวช. 2 และ ปวช. 3 ต่างก็เริ่มคุ้นเคยกับวิธีการเรียนในระบบทวิภาคีที่ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีในสถานศึกษาและเรียนภาคปฏิบัติ โดยการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ นักเรียนทั้งสองระดับชั้นอยู่ในสภาพของการเรียนทฤษฎีและปฏิบัติที่เหมือน ๆ กัน รวมถึงสิ่งแวดล้อมอย่างเดียวกัน จึงทำให้นักเรียนมีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุไรวรรณ วรรณศิลป์ (2540 : 97) ที่พบว่า นักศึกษาภาคสมทบ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง ช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน ที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน

2.3 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะนักเรียนระบบทวิภาคีนั้นการเรียนจะเป็นการปฏิบัติในสถานประกอบการเป็นส่วนใหญ่ จากงานที่ต้องปฏิบัติงานเหมือน ๆ กันเป็นประจำ ครูฝึกกลุ่มเดียวกัน ในสถานประกอบการเดียวกัน ดังนั้นไม่ว่านักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง หรือต่ำ นักเรียนย่อมมีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรพินธุ์ วัฒนสุข (2542 : 79) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ รัตนา ประเสริฐศรี (2543 : 67) ที่พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งในกลุ่มระดับต่ำ (1.00-1.99) กลุ่มปานกลาง (2.00-2.99) และกลุ่มระดับต่ำ (3.00-4.00) มีปัญหาทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตนา ประเสริฐศรี (2543 : 67) ที่ศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยพณิชยการเซตุน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านตัวผู้เรียน นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่าเป็นระดับมาก วิทยาลัยควรแก้ปัญหาโดยจัดให้นักเรียนระดับ ปวช. 1 ได้เรียนปรับพื้นฐาน ประสบการณ์ทางด้านธุรกิจอยู่ในวิทยาลัยก่อน 1 ปี เพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบ ความอดทน ความมีวินัย อันจะทำให้นักเรียนมีวุฒิภาวะที่ดียิ่งขึ้น เมื่อเลื่อนชั้นไประดับ ปวช. 2

จึงค่อยส่งออกฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ และควรติดต่อกับสถานประกอบการเพื่อหารือในเรื่องการจ่ายเบี้ยเลี้ยงตอบแทนแก่นักเรียนบ้างตามสมควร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการเรียนการสอนของนักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า อยู่ในระดับมาก วิทยาลัยควรปรับเวลาการเรียนให้เหมาะสมโดยให้เรียนในวิทยาลัยเพิ่มขึ้นอีกจาก 2 วัน เป็น 3 วันสัปดาห์ เพื่อให้ นักเรียนมีเวลาในการทำกิจกรรมกลุ่มเพิ่มขึ้น และครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และควรกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนยิ่งขึ้น โดยวิทยาลัยต้องสนับสนุนครูด้านการผลิตสื่อการสอน การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ จัดอบรมเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ โดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติม รวมถึงให้มีการลงงานหน้าที่พิเศษของครูโดยจัดจ้างเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานแทนครูที่ทำหน้าที่การสอน

3. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า อยู่ในระดับมาก วิทยาลัยควรแก้ปัญหาโดยจัดสรรงบประมาณให้กับห้องสมุดเพื่อจัดหาเอกสารตำราทางธุรกิจที่ทันสมัยไว้บริการอย่างเพียงพอสำหรับการค้นคว้า จัดสรรงบประมาณให้กับงานสื่อการเรียนของวิทยาลัยในการจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนที่ทันสมัยให้มีจำนวนเพียงพอต่อความต้องการใช้ตามเนื้อหาวิชา รวมถึงทำการซ่อมแซมอุปกรณ์และสื่อที่ชำรุดให้ใช้งานได้ตามปกติ

4. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านการประเมินผล นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า อยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนและครูฝึกควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผล ซึ่งจะทำให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการประเมิน โดยที่ทั้งครูผู้สอนและครูฝึกสอนจะต้องชี้แนะวิธีการที่จะทำให้นักเรียนสามารถผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งการประเมินผลรายวิชา การประเมินผลครึ่งหลักสูตร และการประเมินผลจบหลักสูตร อันจะทำให้ นักเรียนคลายความกังวล รวมทั้งแนะนำวิธีการปฏิบัติเมื่อนักเรียนไม่ผ่านการประเมินผลว่าจะต้องปฏิบัติเช่นไร

5. จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนของนักเรียน ด้านสถานประกอบการ นักเรียน ครูผู้สอน และครูฝึก มีความเห็นว่า อยู่ในระดับมาก วิทยาลัยควรหารือกับสถานประกอบการในเรื่องการจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการบ้างพอสมควรและมอบหมายงานให้ปฏิบัติตามขีดความสามารถของนักเรียนโดยกระตุ้นให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองในการปฏิบัติงานและครูฝึกควรชี้แนะวิธีการฝึกปฏิบัติที่มีคุณภาพแก่นักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาวิชาอื่น ๆ ในวิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม และในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเขตภาคกลาง

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสาขาธุรกิจค้าปลีก ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเขตภาคกลาง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรพินธุ์ วัฒนสุข. ปัญหาการเรียนและวิธีเผชิญปัญหาการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542. อัดสำเนา.
- กรรณิการ์ ถึงฝั่ง. การดำเนินงานร้านค้าปลีก. กรุงเทพฯ : ศูนย์ตำราอาจารย์นิมิตร จิระสันติการ, 2539.
- จิตตชา นิลดำ. ปัญหาในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีภาคสมทบ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ต่อเนื่อง 2 ปี). ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542. อัดสำเนา.
- ✓ จรัสศรี เพ็ญสุภา. การวิเคราะห์ปัจจัยที่นักเรียนสมัครเรียนหลักสูตร ปวช. ระบบทวิภาคี. สารนิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541. อัดสำเนา.
- ชมเพลิน จันทรเรืองเพ็ญ. การสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา. 6 (39) : 39 ; พฤษภาคม - มิถุนายน 2519.
- ชวาล แพร่ตันกุล. เทคนิคการวัดผล. พิมพ์ครั้งที่ 5. พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2516.
- ชูใจ ศรีรัตน์ และธนู แสงศักดิ์. "สภาพการณ์อาชีวศึกษาระหว่างปี 2510-2516," รวบรวมบทความอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร, 2517.
- ดวงเดือน สายเชื้อ. การศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2542. อัดสำเนา.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และสุนี เลิศแสงกิจ. การดำเนินงานร้านค้าปลีก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วังอักษร, 2540.
- ✓ ทองทิพย์ วรรณพัฒน์ และคณะ. หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. อุดรธานี : โรงพิมพ์ไทยสามัคคี, 2520.
- ทิตนา แคมมณี. "การประเมินผลหลักสูตร," ใน เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องแนวทาง การประเมินและพัฒนาหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา. 15-16 กันยายน 2526 ณ ทบวงมหาวิทยาลัย หน้า 51-71. กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย, 2526.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : อรุณสกลาตพรวัว, 2532.
- นวพร ธนวัฒน์. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพพระยะสันในคณะวิชาคหกรรมศาสตร์ วิทยาลัยสารพัดช่าง เขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. การวัดและประเมินผลการศึกษา : ทฤษฎีและการประยุกต์. ม.ป.ท., 2521. อัดสำเนา.
- บุศรินทร์ ปัทมาคม. แนวนโยบายอาชีวศึกษากับภาวะการณ์ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษา, 2527.

ปรีชา เสงี่ยมจิตร. คู่มือการสอน. กรุงเทพฯ : อ.บุญช่วยการพิมพ์, ม.ป.ป.

พัฒน์ สุจำนงค์. สุศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

พิสมัย บัวอูไร. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลทั่วไป

โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์. สารนิพนธ์

กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542. อัดสำเนา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2531.

เพ็ญใจ คันธารัตน์. ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง,

2540. อัดสำเนา.

✓ มงคล วานิช. ความคิดเห็นในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยเทคนิคลำปาง.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2539. อัดสำเนา.

มนัส ศรีกัลยา. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น โรงเรียนสารพัดช่าง

เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

✓ มาลี ทักษะกรวงศ์. ความคิดเห็นของนักเรียนช่างอุตสาหกรรมที่มีต่อการสอนอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยเทคนิค. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541. อัดสำเนา.

รวีวรรณ ชนะตระกูล. ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา. ม.ป.ท., 2535.

รัชณี ทรัพย์สิน. ปัญหาการเรียนการสอนแผนกวิชาช่างก่อสร้างในวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา

เขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2537. อัดสำเนา.

รัตนา ประเสริฐศรี. ปัญหาการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชา

การบัญชี วิทยาลัยพัฒนการเขตพน. สารนิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

2543. อัดสำเนา.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์, 2530.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิควิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2538.

ละเมียด ลิ้มอักษร. วิชาครูตอน 2. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : องค์การคำครุสภา, 2516.

สมจิตร ยิ่งยงดำรงฤทธิ์. การศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น แผนกวิชา

ช่างยนต์ วิทยาลัยสารพัดช่างในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

สมหวัง พิชยานุวัฒน์. การประเมินผลโครงการประชุมหลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ :

โอเดียนสโตร์, 2524.

สามัญศึกษา, กรม. คู่มือประเมินผล. กรุงเทพฯ : จงเจริญการพิมพ์, 2522.

✓ สมิตร์ คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.

สุวรรณ ปะวรรณจะ. หลักการวัดและพฤติกรรมกรรมการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์,

2522.

- อาชีวศึกษา, กรม. ก้าวไปในแผนฯ 7. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา, 2533.
- _____. การประชุมสัมมนา ผู้ช่วยผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค. กรุงเทพฯ : กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา, 2538.
- _____. การพัฒนารูปแบบความร่วมมือและประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมอาชีวศึกษา, 2538.
- _____. คำสั่งที่ ศธ 0901/11897 เรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537. ลงวันที่ 27 ธันวาคม 2537.
- _____. แนวทางการศึกษาและอาชีพ. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา, ม.ป.ป.
- ✓ _____ . ระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2539. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา, 2537.
- _____. กรม. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษา การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา, 2538.
- _____. สรุปการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ภาคเรียนที่ 1. กรุงเทพฯ : กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา, 2538.
- ✓ _____ อำนาจ นาคทัต. การพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยเทคนิคระยอง. กรุงเทพฯ : กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา, 2540.
- ✓ _____ อุไรวรรณ วรรณสินธุ์. ปัญหาในการเรียนของนักศึกษาภาคสมทบ หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง ช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ✓ _____ เอกศักดิ์ บุตรลัด. ครูและการสอน. เพชรบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2537.
- Alkin, Marvin C. Using Evaluations : Does Evaluation Make a Difference?. Bererly Hills. 1970.
- Cronbach, Lee J. Course Improvement though Evauation in Education Evaluation : Theory and Praticce. J.R. Ohio : 44 Worther, B.R. and Sanders, 1976.
- Gerlach, Vernon S. and Donald P. Ely Teaching and Media : Systematic Approach. Englewood Cilffs, New Jerisy : Prentice Hall, 1971.
- Glasser, Robert. "Psychology and Intructional Technology," Training Research and Education. Pittsburg : University of Pittsburg, 1962.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. 3 rd. Edition. New York : Mc.GraHill Book Co., 1973.
- Grush, T.E. and Costin Frank. "The Student as Cousumer of the Teaching Process," American Edcation Research Journal. 12 : 64 ; Winter, 1975.
- ✓ _____ Popham, James W. and Eva L. Bader. Systematic Instruction. Englewood Cliffs, New Jerisy : Prentice-Hall, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม ชุดที่ 1

เรื่อง

ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม ตามทัศนะของนักเรียน

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบปัญหาในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และไม่มีผลกระทบเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงขอความกรุณาโปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงทุกข้อ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขารัฐกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ () ชาย
() หญิง

2. ระดับชั้น () ปวช. 2
() ปวช. 3

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
() 3.00 - 4.00
() 2.00 - 2.99
() 1.00 - 1.99

ตอนที่ 2 ปัญหาการเรียน

- คำชี้แจง** 1. กรุณาอ่านข้อความข้างล่างต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับปัญหาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
2. ระดับปัญหาในแต่ละช่วง มีความหมายดังนี้
- 4

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมากที่สุด
- 3

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมาก
- 2

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อย
- 1

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>				
1.	นักเรียนต้องฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน....				
2.	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน.....				
3.	นักเรียนมีพื้นความรู้เดิมด้านวิชาชีพธุรกิจไม่เพียงพอ				
4.	นักเรียนมีรายได้จากการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในการเรียน.....				
5.	นักเรียนมีการรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป.....				
6.	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการจัดหาวัสดุสิ้นค้าสูญหายขณะฝึกปฏิบัติ.....				
7.	ขอบเขตความรับผิดชอบงานไม่ชัดเจน.....				
8.	สุขภาพร่างกายอ่อนเพลียเพราะต้องฝึกปฏิบัติมากเกินไปในสถานประกอบการ.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านการเรียนการสอน</u>				
1.	ครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนโดยการบรรยายเพียงอย่างเดียว.....				
2.	ครูผู้สอนขาดการนำเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....				
3.	ครูผู้สอนใช้วิธีการสอนไม่เหมาะสมกับวิชา.....				
4.	อุปกรณ์และสื่อไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน.....				
5.	การจัดเวลาฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป.....				
6.	การจัดเวลาเรียนทฤษฎีในสถานศึกษาน้อยเกินไป...				
7.	เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่มมีน้อยเกินไป.....				
8.	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป.....				
9.	ครูผู้สอนไม่ชำนาญในการใช้สื่ออุปกรณ์.....				
10.	เทคโนโลยีที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนสอนไม่ทันสมัย.....				
11.	ครูผู้สอนไม่จัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนสอน.....				
12.	ครูผู้สอนขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>				
1.	จำนวนอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....				
2.	อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่ทันสมัย.....				
3.	วัสดุและเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน.....				
4.	อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ.....				
5.	อุปกรณ์และสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชำรุดบ่อย.....				
6.	ความไม่สะดวกในการติดต่อขอใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียน.....				
7.	เอกสารตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่พอเพียง.....				
8.	เอกสารและตำราด้านบริหารธุรกิจเก่าและล้าสมัย.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านการประเมินผล</u>				
1.	ครูผู้สอนไม่ชี้แจงเกณฑ์การประเมินผลให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มสอน.....				
2.	ครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักเกณฑ์การประเมินผลการเรียน เช่น การกำหนดสัดส่วนของคะแนน.....				
3.	ครูผู้สอนไม่แจ้งให้นักเรียนได้ทราบผลการประเมินในแต่ละครั้ง.....				
4.	ครูผู้สอนไม่ชี้แจงข้อบกพร่องที่พบจากการประเมินผลแก่นักเรียนในแต่ละครั้ง.....				
5.	เกณฑ์การประเมินผลการเรียนขาดความชัดเจน.....				
6.	ข้อสอบไม่ครอบคลุมเนื้อหาวิชา				
7.	ข้อสอบไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา.....				
8.	จำนวนข้อสอบไม่เหมาะสมกับเวลาที่ใช้สอบ.....				
9.	ครูผู้สอนขาดความยุติธรรมในการประเมินผล.....				
10.	นักเรียนมีความกังวลต่อการประเมินผลครั้งหลักสูตร (Interim).....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านสถานประกอบการ</u>				
1.	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียนเพราะมีงานรับผิดชอบมาก.....				
2.	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกันทำให้ขาดความเชื่อถือ.....				
3.	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอน.....				
4.	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้.....				
5.	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ.....				
6.	ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผลการเรียนจึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม.....				
7.	ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น.....				
8.	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น.....				
9.	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองในการฝึกปฏิบัติของนักเรียน.....				
10.	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป.....				
11.	ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก.....				
12.	สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกน้อยไป.....				
13.	สถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงานจึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ.....				
14.	ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นนักเรียนให้แสดงศักยภาพของตนเอง.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....

ตอนที่ 2 ปัญหาการเรียน

- คำชี้แจง** 1. กรุณาอ่านข้อความข้างล่างต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับปัญหาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
2. ระดับปัญหาในแต่ละช่วง มีความหมายดังนี้
- 4

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมากที่สุด
- 3

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมาก
- 2

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อย
- 1

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>				
1.	นักเรียนต้องเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไปทำให้มีเวลาเรียนในสถานศึกษาน้อยวัน				
2.	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน.....				
3.	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมด้านวิชาชีพไม่เพียงพอ.....				
4.	นักเรียนไม่กล้าซักถามครูผู้สอนในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจในขณะที่เรียน.....				
5.	นักเรียนได้รับคำตอบแทนการฝึกจากสถานประกอบการต่ำ.....				
6.	นักเรียนได้รับสวัสดิการจากสถานประกอบการต่ำ....				
7.	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการจัดหาครุภัณฑ์สำนักงาน				
8.	นักเรียนมีภาระรับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป.....				
9.	เมื่อมาเรียนภาคทฤษฎี สุขภาพร่างกายของนักเรียนอ่อนเพลีย เนื่องจากฝึกภาคปฏิบัติมากเกินไป.....				
10.	นักเรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายการฝึกปฏิบัติเนื่องจากอ่อนเพลียมากจากการฝึกปฏิบัติ ทำให้การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านการเรียนการสอน</u>				
1.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการอบรมเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่ ๆ.....				
2.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนในการจัดวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติม.....				
3.	ครูผู้สอนใช้วิธีการบรรยายในการสอนเป็นส่วนใหญ่..				
4.	ครูผู้สอนมีเวลาสำหรับการสอนภาคทฤษฎีสัปดาห์ละ 2 วัน น้อยเกินไป.....				
5.	การจัดเวลาให้นักเรียนฝึกทักษะปฏิบัติในสถานประกอบการสัปดาห์ละ 4 วันนั้นมากเกินไป.....				
6.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการส่งเสริมในการใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน.....				
7.	ครูผู้สอนไม่ได้รับการสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการเรียนการสอน.....				
8.	ครูผู้สอนไม่มีเวลาพอในการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....				
9.	ครูผู้สอนแต่ละคนมีชั่วโมงการสอนทางด้านธุรกิจนอกเหนือจากรายวิชาในระบบทวิภาคี ทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวในการสอนเต็มที่.....				
10.	ครูผู้สอนมีหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาการสอน....				
11.	ครูผู้สอนมีโอกาสมพบปะกับผู้เรียนน้อยไป เพราะผู้เรียนต้องไปฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการทำให้บรรยากาศความเป็นกันเองลดน้อยลง.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>				
1.	จำนวนอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....				
2.	อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่ทันสมัย.....				
3.	อุปกรณ์และสื่อการเรียนที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน.....				
4.	วัสดุและเครื่องมือในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน.....				
5.	อุปกรณ์และสื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ.....				
6.	อุปกรณ์และสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนชำรุดบ่อย.....				
7.	อุปกรณ์และสื่อไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน.....				
8.	ครูผู้สอนไม่สะดวกในการติดต่อขอใช้อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน.....				
9.	เอกสาร ตำราธุรกิจเพื่อการค้นคว้าในห้องสมุดมีไม่เพียงพอ.....				
10.	เอกสารและตำราด้านบริหารธุรกิจเก่าและล้าสมัย.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านการประเมินผล</u>				
1.	ครูผู้สอนขาดหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนด สัดส่วนของคะแนนในแต่ละหัวข้อของการประเมิน ในรายวิชา.....				
2.	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผลที่ ตกลงกันไว้.....				
3.	ผู้เรียนไม่ติดต่อในการขอสอบแก้ตัวตามกำหนด เวลา.....				
4.	นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลตาม เกณฑ์ที่กำหนด.....				
5.	ครูผู้สอนไม่มั่นใจว่าข้อสอบที่ใช้ประเมินผลมีความ เป็นมาตรฐาน.....				
6.	เนื้อหาแต่ละรายวิชามากเกินไปทำให้ต้องรีบเร่ง ในการสอน การประเมินผลจึงไม่เป็นไปตามแผน ที่กำหนด.....				
7.	นักเรียนทุจริตในการสอบ.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านสถานประกอบการ</u>				
1.	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้นักเรียนเพราะมีงานที่รับผิดชอบมาก.....				
2.	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกันทำให้ขาดความเชื่อถือ.....				
3.	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดประสบการณ์และเทคนิควิธีการสอน.....				
4.	ครูฝึกในสถานประกอบการขาดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้.....				
5.	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ.....				
6.	ครูฝึกขาดความรู้ในวิธีการประเมินผลการเรียนจึงทำให้การประเมินผลไม่เหมาะสม.....				
7.	ครูฝึกขาดความเป็นกันเองกับนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น.....				
8.	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น.....				
9.	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองการฝึกปฏิบัติของนักเรียน.....				
10.	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป....				
11.	ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก.....				
12.	สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกน้อยไป.....				
13.	สถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงานจึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ.....				
14.	ครูฝึกขาดจิตวิทยาในการกระตุ้นนักเรียนให้แสดงศักยภาพของตนเอง.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....

แบบสอบถาม ชุดที่ 3

เรื่อง

ปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม
ตามทัศนะของครูฝึก

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบปัญหาในการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และไม่มีผลกระทบเสียหายแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม จึงขอความกรุณาโปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริงทุกข้อ

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูฝึก

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี สาขาธุรกิจค้าปลีก วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด

1. เพศ () ชาย
() หญิง

2. ประสบการณ์ () ต่ำกว่า 1 ปี
() 1 - 2 ปี
() มากกว่า 3-4 ปี

ตอนที่ 2 ปัญหาการเรียน

- คำชี้แจง** 1. กรุณาอ่านข้อความข้างล่างต่อไปนี้แต่ละข้อ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด
2. ระดับปัญหาในแต่ละช่วง มีความหมายดังนี้
- 4

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมากที่สุด
- 3

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนมาก
- 2

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อย
- 1

หมายถึง

มีปัญหาในการเรียนน้อยที่สุด

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านตัวผู้เรียน</u>				
1.	นักเรียนต้องเรียนภาคทฤษฎีในสถานศึกษามาก ทำให้เวลาฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการน้อยไป				
2.	นักเรียนไม่มีเวลาทบทวนเอกสารการฝึกปฏิบัติ.....				
3.	นักเรียนไม่กล้าซักถามครูฝึกในสิ่งที่ตนไม่เข้าใจในขณะฝึกปฏิบัติ.....				
4.	นักเรียนขาดความมั่นใจในการฝึกปฏิบัติงานขายปลีก.....				
5.	นักเรียนขาดคุณสมบัติของการเป็นพนักงานขาย.....				
6.	นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมด้านวิชาชีพทางธุรกิจไม่เพียงพอ.....				
7.	นักเรียนต้องรับผิดชอบในการชดใช้กรณีสินค้าสูญหายขณะฝึกปฏิบัติ.....				
8.	นักเรียนได้รับค่าตอบแทนการฝึกปฏิบัติจากสถานประกอบการต่ำ.....				
9.	นักเรียนได้รับสวัสดิการจากสถานประกอบการต่ำ.....				
10.	นักเรียนมีการะับผิดชอบงานการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการมากเกินไป.....				
11.	นักเรียนอายุน้อยน้อยทำให้วุฒิภาวะที่มีไม่สามารถแก้ปัญหางานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม.....				

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
12.	ผู้เรียนไม่มีเวลาบันทึกสมุดรายงานการฝึกปฏิบัติ ทำให้การบันทึกไม่เป็นปัจจุบัน.....				
13.	นักเรียนไม่ตั้งใจในการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง.....				
14.	นักเรียนขาดการฝึกภาคปฏิบัติมากเกินไป.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....
.....
.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านการเรียนการสอน</u>				
1.	ครูฝึกยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากสถานประกอบการให้เข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้.....				
2.	ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติแต่ละแผนกนานเกินไป....				
3.	การฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการมีช่วงระยะเวลาสั้นเกินไป.....				
4.	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อใช้ประกอบการสอนปฏิบัติ.....				
5.	คู่มือการใช้วัสดุ-อุปกรณ์สูญหายทำให้นักเรียนไม่ทราบข้อแนะนำของการใช้งาน.....				
6.	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนให้ฝึกการใช้อุปกรณ์การปฏิบัติจนชำนาญพอ.....				
7.	ครูฝึกมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมตัวก่อนการสอนปฏิบัติ.....				
8.	อุปกรณ์การสอนปฏิบัติต้องใช้ร่วมกันกับครูฝึกอื่นทำให้เป็นอุปสรรคในการเตรียมตัวสอนปฏิบัติ.....				
9.	ครูผู้ฝึกขาดการกระตุ้นให้นักเรียนกระตือรือร้นในการฝึกปฏิบัติ เพื่อสร้างบรรยากาศในการฝึกปฏิบัติ.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียน</u>				
1.	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน.....				
2.	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่ทันสมัย.....				
3.	อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี.....				
4.	อุปกรณ์ที่ใช้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ...				
5.	ไม่มีคู่มือให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปกรณ์.....				
6.	ไม่มีคู่มือแนะนำวิธีการใช้งานอุปกรณ์อย่างถูกต้อง...				
7.	ความปลอดภัยจากการใช้อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ...				
8.	ความไม่สะดวกในการใช้อุปกรณ์การฝึกปฏิบัติ.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
		4	3	2	1
	<u>ด้านการประเมินผล</u>				
1.	ครูฝึกไม่ได้รับการสนับสนุนจากสถานประกอบการให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดสัดส่วนของคะแนนในแต่ละหัวข้อของการประเมินในแต่ละงานฝึก.....				
2.	นักเรียนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินผลภาคปฏิบัติที่ตกลงกันไว้.....				
3.	นักเรียนไม่ติดต่อกในการขอสอบแก้ตัวตามกำหนดเวลา.....				
4.	นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการประเมินผลภาคปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด.....				
5.	เกณฑ์มาตรฐานในการประเมินของแต่ละแผนงานไม่เหมือนกัน ทำให้นักเรียนสับสน.....				
6.	นักเรียนสอบภาคปฏิบัติของแต่ละแผนกไม่ทันตามเวลาที่กำหนดให้.....				
7.	ครูฝึกมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากทำให้การประเมินผลไม่เป็นไปตามกำหนด.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	<u>ด้านสถานประกอบการ</u>				
1.	ครูฝึกไม่มีเวลาในการฝึกปฏิบัติให้แก่นักเรียนเพราะมีหน้าทำงานนอกเหนือจากการเป็นครูฝึกที่ต้องรับผิดชอบมาก.....				
2.	ระดับความรู้ของครูฝึกกับนักเรียนเท่าเทียมกัน ทำให้ขาดความเชื่อถือ.....				
3.	ครูฝึกในสถานประกอบการไม่ได้มีอาชีพเป็นครูโดยตรงทำให้ประสบการณ์ในการสอนงานยังไม่มีเทคนิคเพียงพอ.....				
4.	ครูฝึกในสถานประกอบการยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ทราบและเข้าใจเทคนิควิธีการสอนงาน.....				
5.	ครูฝึกให้คำแนะนำช่วยเหลือในการฝึกปฏิบัติแก่นักเรียนไม่เพียงพอ เพราะภาระงานมีมากเกินไป....				
6.	ครูฝึกไม่ได้มีอาชีพครูโดยตรงทำให้ไม่เข้าใจวิธีการการประเมินผล.....				
7.	ครูฝึกและนักเรียนขาดความเป็นกันเอง เนื่องจากความแตกต่างระหว่างวัย.....				
8.	ครูฝึกขาดความเข้าใจนักเรียนผู้ฝึกปฏิบัติที่อยู่ในวัยรุ่น.....				
9.	การเข้า-ออกของครูฝึกมีความถี่สูงทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นกันเองการฝึกปฏิบัติของนักเรียน.....				
10.	กฎระเบียบของสถานประกอบการเข้มงวดเกินไป....				
11.	ค่าตอบแทนที่นักเรียนได้รับต่ำกว่างานที่รับผิดชอบมาก.....				
12.	สวัสดิการที่สถานประกอบการมีให้นักเรียนผู้ฝึกน้อยไป.....				
13.	สถานประกอบการมักคิดว่าผู้เรียนเป็นพนักงานจึงมอบหมายงานเกินขีดความสามารถ.....				

ข้อ	ปัญหาการเรียน	ระดับปัญหา			
		มากที่สุด 4	มาก 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
14.	ครูฝึกไม่ได้รับการส่งเสริมให้ทราบถึงการใช้จิตวิทยาในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกถึงศักยภาพของตนเอง.....				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตน์	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์กมล โพธิเย็น	อาจารย์ 3 ระดับ 7 อาจารย์ประจำแผนกวิชาภาษาไทย
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร
3. อาจารย์สิฏฐากร ชูทรัพย์	อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางนิลวรรณ อมรปิยะพงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	วันที่ 10 ตุลาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	14 หมู่ 3 ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยอาชีวศึกษานครปฐม กรมอาชีวศึกษา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2523	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนโพธารามเสนา ราชบุรี
พ.ศ.2525	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกวิชาการขาย โรงเรียนบ้านโป่งพัฒนการ- ช่างกล
พ.ศ.2527	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยพัฒนการ เขตพน
พ.ศ.2529	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) ธุรกิจศึกษา-การตลาด วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
พ.ศ.2544	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) ธุรกิจศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ